

Dědův odkaz.

Kniha pro dospívající jinochy.

Napsal

K. Balík.

Knih „Dědictví Svatojanského“ číslo 132.
Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ na rok 1915,
číslo 2.

V Praze 1915.

Nákladem „Dědictví Svatojanského“.
Tiskem k. a. knihtiskárny.

Nihil obstat.

Pragae, die 11. Julii 1912.

Dr. Alois Kudrnovský,
censor.

Imprimatur.

Pragae, die 16. Julii 1912.

Dr. Joannes Sedlák,
vicarius generalis.

Nr. 9625.

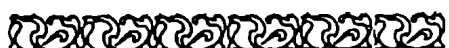
1. Úvod.

Milý vnuku ! Jsi mlád, pln života, síly, odvahy a nadějí. Ale jedna věc ti schází, a to jest — zkušenost. Zkušenost lepší než učnost.

Mám tě, milý hochu, rád. O tom jsi se dojistu již často přesvědčil. A proto jsem se odhodlal ti podati některé rady a pokyny pro život. Píši z vlastní dlouholeté životní zkušenosti. Život není žádná pohádka. O tom tě mohu nyní na sklonku svého života ubezpečiti. Chci, abys na život byl dobře připraven, abys dovedl již od mládí zabezpečiti si pravé štěstí a uvarovati se později mnohých zklamání.

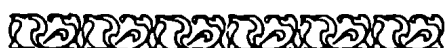
Máš mladé tělo a mladou duši, a tvoji povinností jest o obojí tuto stránku již od své mladosti se starati a ji zdokonalovati. A proto chci ti dáti návod, jak máš žíti a co činiti v řádu přirozeném a jak se posvěcovati v oboru nadpřirozeném, abys mládí svého moudře využil a postavil si na něm šťastný život časný i věčný.

Odkaz svůj vydávám ve „Svatojanském Dědictví“ Snad i jiným jinochům prospěje

Jest mi ovšem známo, že knihy v „Dědictví“ vydávané nejsou určeny jen pro mladíky, nýbrž pro všechny stavy, svobodné, ženaté, vdané, mladé i staré, ale přece knihu tuto v „Dědictví“ vydávám, poněvadž ve všech rodinách, kam přijde, neb alespoň u jejich přátel, dospívající jinochy mají, a poněvadž právě dospívající jinoši ze všech stavů nejvíce poučení potřebují. Dobrý mladík jest radostí a nadějí všech ostatních členů rodiny, mladík zkažený jest jejich hanbou a metlou. Všem členům rodiny zajisté velice na tom záleží, aby jejich syn, bratr nebo přítel byl spořádaný, a rádi uvidí u něho dobrého rádce, učitele a vychovatele. Tím mu má býti tento „Dědův odkaz“ Proto také zajisté všichni již odpustí, že tato kniha výhradně jen jinochům jest věnována.

O jednu věc tě ještě, milý Václave, prosím: Dej tuto knihu přečísti všem svým známým. Půjčuj ji, nabízej, doporučuj, jenom aby mezi mladíky hojně byla rozšířena a čtena. Dávej chléb hladovícím. Víš sám nejlépe, jak právě duše dospívajícího jinocha potřebuje posily, občerstvení a povzbuzení. Jest ti přece z vlastní zkušenosti známo, kolik nebezpečí a nástrah číhá právě na dorůstajícího mladíka. Získávej tímto způsobem jinochy pro Boha, církve a vlast a zjednáš si takových zásluh, jakých si získávají missionáři jdoucí získávat duše nesmrtelné do cizích krajin.

2. Cíl.

Latinské přísloví dí : „Cokoliv činiš, dobře čiň a ku konci přihlížej.“ Ve slovech těch jest celé umění moudře žíti. Kdykoli něco podniknouti chceš, ptej se napřed sama sebe, proč to chceš podnikati a jaký to má účel. Bez příčiny nepodnikej ničeho. Kdo pracuje bez určitého plánu a cíle, honí vítr. Každá tvá myšlenka, každé slovo a každý krok má směřovati k určitému cíli.

Máš tělo a duši. Tělem jsi připoután k této zemi, duší připodobněm svému Tvůrci a andělům. Spojuješ v sobě dva světy Pomíjitelný a nepomíjitelný, smrtelný a nesmrtelný. Proto také tvůj cíl zde na zemi jest tak zvláštní.

Tělo tvé vyžaduje potravy, šatu a odpočinku. Práce tvé vezdejší mají k tomu směřovati, abys to vše pro tělo své si zabezpečil.

Až budeš míti snad rodinu, bude ti spravedlnost veletí, abys i pro svou celou rodinu zabezpečil vše pro tento pozemský život potřebné. Péče o tělesné zdraví, zdravý byt, přiměřená práce, potřebný oddech, úspory pro stáří, věno pro dítky — to jsou obvyklé cíle tohoto tělesného života.

Cíle života duševního jsou mnohem vyšší a vznešenější. Péče o milost Boží, duševní vzdělání, zušlechtění srdce i rozumu a konečně dosažení věčné blaženosti — to jsou cíle

života duševního. Vlastním, nejvyšším a posledním cílem života lidského jest navrácení se duše k Bohu. „Nemáme zde místa zůstávajícího, ale budoucího hledáme“, praví svatý Pavel.

Jako tělo má býti duchu poddáno, tak cíl pozemský cíli nebeskému podřízen býti má.

Hleď posledního svého cíle dosíci. Neříkej: „Jsem sláb“ Zapamatuj si slova básníka:

„Sláb jenom ten, kdo ztratil v sebe víru,
a malý ten, kdo zná jen malý cíl“

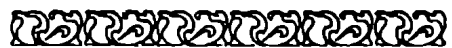
Tvůj cíl jest veliký a nechtěj se ho péčí o malicherné věci spouštěti.

Indická pověst vypravuje Tři bratři umínil si vystoupiti na vysokou horu, aby odtud viděli vycházení slunce. Slýchali, že pohled ten je nádherný. Proto se vypravili a jedné noci vystupovali společně na vrchol oné hory. Za ranního šera dostoupili vrchole. Na temeni hory spatřili krásnou bílou lilii, na jejímž kalichu houpala se veliká kapka rosy. Bratři stojíce kolem bílého květu, divili se jeho kráse a vůni. V tom dopadl na krupěj paprsek světla a ozářil ji. Krupěj se zatřpytila duhovými barvami.

„Je červená“, pravil jeden.

„Nikoliv, je modrá“, pravil druhý.

„Není ani červená ani modrá, je fialová“, tvrdil třetí.

Každý viděl barvu jinou, poněvadž každý díval se s jiné strany.

A hádajíce se zapomněli podívati se na východ slunce.

Tak pro malichernosti zapomínají lidé často na věci veliké.

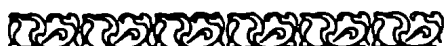
Proto měj na paměti jen svůj veliký cíl a přičiň se, abys ho dosáhl. Dosáhnouti Boha znamená dosáhnouti svého nejvyššího a posledního cíle a býti opravdově blažen.

3. Čas.

Neznám drahocennější věci na světě, nežli jest čas. Můžeš si koupiti šaty, pole, někdy i zdraví, ale včerejšího dne si koupiti nemůžeš. Na celém světě není tolik peněz, za něž bys si mohl i jen jedinkou uplynulou minutu koupiti. Proto právem pravil mudrc Seneka: „Čas jest nejvzácnější ze všech věcí“ Rovněž právem napsal sv. Bernard „Co do vzácnosti nic na světě k času přirovnati se nedá“

Lidé dělí si čas na vteřiny, minuty, hodiny, dny, týdny, měsíce a léta. Staří Římané vyobrazovali si čas jakožto starce, který pohlcuje své vlastní dítky. Minuty, hodiny, dny a léta ztrácejí se v jeho bezedném žaludku. Trpělivý Job si naříkal: „Krátká léta míjejí a cestou, kterouž se zpět nenavrátím, se béru“.

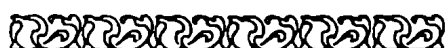
Čas jest poklad, jehož každým dnem ubývá. Proto využij co nejlépe času, kterého ti Pán

na tomto světě popřává. Rozděl si celý den předem na práci i odpočinek, bdění i spánek, námahu i zábavu. Čas k dílu, čas k jídlu. Chybil by, kdo by nešetřil třeba i jen jediného haléře. Právě tak ano ještě mnohem více by chybil, kdo by nevyužítkoval i jen jedinké minuty. Zbytečně a neužitečně mrhati časem jest horší než marně a zbytečně utráceti peníze. Kdo si zvykne v pravý čas konati, co konati má, stane se v životě spokojeným, a práce stane se mu zábavou.

Hlavně využítkej ku práci času ranního. Tehdy jsi spánkem posílen a odpočinkem osvěžen, a proto také jsi tehdy ku zdárné práci nejschopnější. Velcí lidé vstávali časně. Kdo ráno časně vstává, tomu Pán Bůh požehnává. Pán Bůh své nejlepší dary rozdává časně ráno. Kdo pozdě vstane, zmešká a dostane už méně nebo ničeho. Ranní ptáče dál doskáče nežli pozdní doletí. Ranní vstávání slouží ku zdraví těla i duše. Proto učiň si životním pravidlem Časně do postele, časně s postele.

Římský císař Titus, kdykoli večer uvažoval o uplynulém dnu a seznal, že v něm ničeho dobrého nevykonal, říkal: „Přátelé, den jsem ztratil“. Sv. Ludvík Granadský, kdykoliv uslyšel hodiny bítí, zvolal: „O můj Pane a Bože! Zase uplynula hodina, která dle Tvé vůle mému životu popřána jest, ale jak budu z ní u Tebe účet klásti?“

Anglické přísloví dí, že čas jsou peníze. Ale pravý křesťan jest přesvědčen, že čas jest více nežli peníze, poněvadž za čas si může koupiti i věčnost. Kdo dobře využítkuje tohoto časného života, zabezpečí si věčnou blaženost. Proto napomíná sv. Pavel Efezské, aby „vykupovali čas“, totiž aby o spasení duší svých zde na zemi se starali.

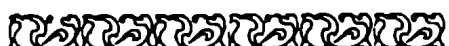
Jedna staročeská píseň začíná slovy:

Nic netrvá na světě věčně,
praví nám minulý čas ;
sotva tu pobudeš chvílku,
musíš se rozloučit zas.

Vrátíš se, odkud jsi přišel. Dosud nikdo ještě na zemi nezůstal. Hrobem přestává lidské počítání času, a nastává nekonečná věčnost

4. Jaro života.

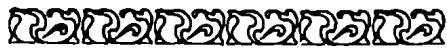
Kdo chce v létě žíti, musí na jaře síti. Kdo chce v létě sklízeti s pole plod, musí na jaře dáti do něho semeno. Čas mládí je čas setby — jaro života, čas stáří jest doba sklizně. Nikdo nemůže v létě kliditi, jestliže na jaře nezasil. Nikdo nemůže míti klidného stáří, jestliže si ho v mládí nezajistil. Zahradník, který chce v létě a na podzim pěkné ovoce sklízeti, pečlivě z jara stromy pěstuje, okopává je a hnojí, srovnává a prořezává, aby měly dostatek potravy a vzduchu, aby dobře rostly

a pěkně korunu rozkládaly. Jen tak docílí krásného a hojného ovoce. Zvláštní péči věnuje stromkům mladým, neboť jenom ze stromků dobře pěstěných jsou užitečné stromy.

I ty, chceš-li, aby strom tvého života přinesl jednou dobré plody, musíš ho již v mládí — již časně z jara — dobře šlechtiti. Štěpuj srdce své křesťanskými ctnostmi, upevni silnou vůlí a odhodlaností, odstraň výhonky zlých vášní a náruživostí, postarej se o dostatečnou vláhu, vzduch a světlo — pěstuj rozum, cit a mravnost. Nikdo nesbíral nikdy s trní hrozny ani s bodláčí fíky. Nemůžeť zlý strom dobrého ovoce nésti, ani dobrý strom zlého ovoce vydávati.

Uchovej si v mládí zdraví tělesné i duševní, pěstuj síly těla i duše, pilně se uč a zdokonaluj ve svém oboru, hled' si zabezpečiti pevné postavení, zachovej si čisté svědomí, neporušenou čest a dobrou pověst a cvič se ve ctnostech. Nikdy si nezadej! Zachovej si svůj štít čistý. Americký milionář John Graham psal svému synu: „Mladý člověk, chce-li se uplatnit, musí vždy býti čistý jako psí zub.“ Mladík dobrých mravů, ustálené povahy a čisté duše jest všude oblíben a hledán. Jen v takové jinochy může rodina, církev, vlast a národ skládati své naděje. Kdo své mládí ubil v rozmařilostech a hříších, sestárnul v mládí, a život jeho není už život, ale trosky života a živoření.

Všecko na světě dojde odplaty — hřích i ctnost. Hřích, kterými jsme se v mládí provinili, mstí se později, a ctnosti, které jsme v mládí pěstovali, přinášejí nám později požehnání.

Co se z jara naseje,
to se v podzim sklídí,
plod své práce za mlada
teprv stařec vidí.

Vše, co se má zdařiti, vyžaduje přípravy. Největší přípravy vyžaduje si dojistá život, neboť zdárný život jest základ štěstí vezdejšího i věčného.

Uznávám, že skoro jako součástka mládí jest mladická lehkomyšlnost. Ale vzchop se, můj hochu, ctnostně žij již od svého mládí, bojuj v pokušení, vystříhej se zlé příležitosti, modli se a pamatuj stále na svého Stvořitele.

Jsi-li však již tak nešťasten, že duše tvá obtížena jest těžkým hříchem, že ztratila milost posvěcující a tak mrtva jest před Bohem, lituji tě upřímně, ale zároveň k tobě soucitně a prosebně volám Mládenče, tobě pravím vstaň! Povstaň ze hříchů, posaď se na marách jako onen mládenec v Najmu a počni mluvit. Spěchej ke zpovědnici, vyznej se ze svých hříchův a začni nový život. Církev svatá, pečlivá a starostlivá tvoje matka, bude se z tebe radovati jako ona vdova Najmská jásala nad oživením svého dítěte. Povstaň, kaj se, polepši se! Neodkládej!!!

5. Volba stavu.

Znameníť lékař farář Kneipp napsal: „K nejdůležitějším věcem v životě člověka náleží zajištění volba povolání. Když tato se vydaří, rozřeší člověk svou úlohu zde na světě z větší části dobře. Právem lze pokládati svět za dílnu, v níž nesčíslné, rozmanité živnosti a práce se provozují, v každé pak z nich jednotlivci si zalibují. Rodiče bloudívají, když volí dětem povolání. Shánívají se jenom po tom, aby děti dodělaly se většího bohatství, vysokého důstojenství, cti a vážnosti. Nalezeme drahně boháčův a množství těch, již zastávají vysoké úřady, kteřížto kdyby nám měli upřímně povědět, jsou-li šťastni, řekli by, že nikoli. Ani bohatství, ani statky, ani čest, ani důstojenství neblaží člověka, nýbrž svrchovanou blažeností člověka a dokonalým štěstím je spokojenost, které dodělá se člověk jenom ve svém pravém povolání, a to svědomitým plněním povinností.“ To jsou zajištění rozumná slova muže zkušeného.

Kdo chce býti platnou jednotkou lidské společnosti, nějaké životní zaměstnání míti musí.

Na volbě stavu mnoho záleží. Proto také má býti jinoch při volbě svého povolání zvláště opatrný. Nejedná se totiž o týden nebo měsíc nebo rok, nýbrž o celý život. Jedná se o celé životní štěstí a celou životní spokojenost.

Jenom to zaměstnání jest dobré, které poskytuje vezdejšího chleba pro tělo a spokojenosti pro duši. Špatný jest stav, v němž hyne buď tělo nebo duše. Byť byl sebe výnosnější, ztrát na těle a na duši peníze nevyváží. Ztráta zdraví, víry a mravnosti jest nenahraditelná. Co jest platno člověku, byť celý svět získal a na duši své škodu trpěl?

Výhodno by ovšem bylo, kdyby každý jinoch mohl následovati v povolání svého otce. V takovém zaměstnání, v němž vyrostl, byl by nejlépe zapracován a mnohdy i výhodné otcovy známosti přešly by na něho; ale to jest jen zřídka možno. Velmi zhusta jest mu hledati své zaměstnání mimo otcovský dům, mnohdy i zaměstnání zcela jiného druhu, a tu jest třeba veliké opatrnosti a rozvahy. Jeden ministrant chtěl býti jenom proto knězem, poněvadž vídal, že pan farář mívá ráno ke kávě housku, kdežto on se musil spokojiti jen chlebem. Jiný hoch nechtěl se učiti truhlářem, poněvadž prý truhlář dělá rakve. Takové mívají někdy děti nápady, které ovšem při volbě stavu směřodatnými býti nemohou.

Jsi mlád, nezkušený, nerozumný, a proto při volbě stavu zkoumej především své vlastní schopnosti, pros Ducha Svatého o osvícení rozumu, dbej dobré rady svých pečlivých rodičů, kteří dojistá s tebou dobře smýšlejí, poraď se s kněžími, učiteli a lidmi zkušenými. Ústy rozumných lidí často mluví Bůh. Tvé

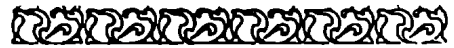
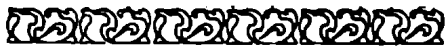

síly tělesné a schopnosti duševní nehodí se pro každé zaměstnání.

Když jsi se pro některý stav rozhodl, věnuj se mu cele a s láskou. Věnuj mu své nejlepší síly. Pracuj a vzdělávej se v něm s chutí. I kdyby se ti v něm snad hned nedařilo tak, jak jsi očekával, nedej se malým nezdarem odstrašiti. Neskládej malomyslně rukou v klín, pracuj odhodlaně dále, znova a znova se pokoušej, a výsledek tvé vytrvalosti a práce jistě se dostaví. Nikdy na světě žádná vytrvalá práce bez účinku nezůstala.

Nechtěj vedle svého životního zaměstnání provozovati ještě povolání jiného. Tím bys zanedbával svou původní vlastní živnost a rozptyloval svou mysl a své síly. Devatero řemesel — desátá bída! Vynikni ve svém zaměstnání a získáš si v něm dobrou pověst, vážnost, zámožnost a spokojenost.

Nepřebíhej od jednoho zaměstnání ke druhému. Každé má své výhody i nevýhody, přednosti a vady. Chyba jest, že na jiných stavech vidíme zpravidla jen jejich dobré stránky a ku špatným nepřihlížíme, ale na stavu svém vlastním rádi vidíme jenom stín a žádné světlo. Dobře uvaž, co napsal Tomáš Kempenský: „Blouznění po jiných místech a vybírání si v nich mnohé již zklamalo.“

6. Budoucnost.

Rozumný jinoch nepřemýšlí stále jen o tom, co bylo, ale přemýšlí a uvažuje o tom, jak bude. Čím více jinoch dorůstá, tím rychleji blíží se doba, kdy má založiti si svoji vlastní domácnost. Zajistiti si pevnou budoucnost, jest svatou povinností rozumného jinocha. Čas, kdy Habakuk donesl Danielovi do jámy lvové pokrm, byl jen jednou a již se neopakuje. Pán Bůh tehdy učinil jenom výjimku, ale pravidlem učinil, že každý se má sám o sebe postarati. V zaměstnání, jež si jinoch vyvolil za své zaměstnání životní, a jež má poskytovati v budoucnosti jemu a snad i budoucí jeho rodině výživy, má se vzdělati a zdokonaliti v letech svého mládí co nejlépe. Čemu se kdo v mládí naučí, v stáří jakoby našel.

Zakládati si svůj vlastní rodinný krb má mladík teprve až tehdy, když má zajištěnou svoji budoucnost. Chybil by velice, kdo by se oženil a nemohl uživiti ženu a děti.

Dříve než je zajíček
musí býti trávníček.

Snad se přirovnání to nehodí, ale básník Rubeš jím žertovně naznačil, že se má jinoch napřed postarati o živobytí pro svou rodinu, nežli se žení.

Hleď si zabezpečiti pevné životní postavení. Nebuď jako vítr na stromě. Pamatuj na

zadní kola. Tvá budoucnost bude taková, jakou si ji uděláš. Neoddávej se snům o šťastné budoucnosti, nemaluj si zlatých zámků v povětrí, nečekej, že se staneš nějakým princem v pohádce, ale počítej se skutečností tak, jak jest. Jenom ta naděje jest oprávněna, která se zakládá na skutečných poměrech.

Děkuj Pánu Bohu, že ti dal pečlivé rodiče, kteří se o tvou budoucnost starají. Přilož k jejich pečlivému srdci své pilné ruce, a šťastná budoucnost sama se dostaví. Přičiň se, a Pán Bůh ti požehná.

Tento pozemský život jest jenom nepatrná částka budoucnosti. Nyní jest začátek, smrt jest ukončení prvního krátkého oddílu, a za hrobem jest pokračování dlouhé, nekonečné, věčné budoucnosti. A pro tuto budoucnost jsi stvořen. Přičiň se zde na zemi, aby byla šťastná. Jest to v tvé moci...

7. Práce.

„Člověk rodí se ku práci, a pták k létání“, praví Job. Práce je doplněk lidské přirozenosti. Život jest nerozlučně spojen s prací. Již praotec náš Adam byl postaven do ráje rozkoše, aby ho vzdělával. Povinnost práce se přiosťřila, když za trest nad ním byla vyřčena slova: „V potu tváři jísti budeš chléb svůj.“ Práce jest zákon života.

Povinnost práce náleží všem třídám a všem stavům lidské společnosti. Každý má svou

práci ve svém povolání — bohatý i chudý, urozený i prostý, učený i neučený.

Vše, co jest velikého, vzešlo prací. I lidská vzdělanost i zákony, kterými se řídíme, jest jejím výsledkem. Sv. Bernard napsal : „K práci se rodí člověk ; práci-li se vyhýbá, nečiní, k čemu se zrodil, k čemu na svět přišel. Co odpoví tomu, jenž ho poslal, jenž mu pracovati uložil?“ A Tomáš Kempenský napsal : „Co hledáš odpočinutí, když zrozen jsi ku práci?“

Práce jest dvojí : Tělesná a duševní. Někdo pracuje rukama, jiný hlavou. Práce duševní jest zpravidla mnohem namáhavější nežli práce tělesná. Obě jsou pro společnost lidskou stejně důležité a potřebné.

Petr Veliký, car ruský, pracoval na zapřenou jako obyčejný tesařský pomocník v loděnicích Holandských. Když se vrátil do své říše, pracoval doma v přístavišti vlastníma rukama, rozkazoval a dohlížel na stavbu lodí. Po čas stavby přijímal i denní plat jako každý jiný tovaryš. Jednou vrátil se z práce a podáváje carevně vlastnoručně vydělaný rubl pravil : „Vidíš, Kateřinko, že bych tě uživil, i kdybych nebyl carem.“

Za práci se nikdy nestyd! Žádná práce, která jest potřebna, není nečestna. Lessing pravil, že „poctivého člověka každá práce, kterou si chléb dobývá, stejně ctí“. Spisovatel Gaume napsal : „Na světě není žádné

sprosté práce. Jenom hloupí lidé dělají nějaké zaměstnání sprostým.“ „Lépe vydělat na blátě nežli prodělat na zlatě“ pravil jeden žid. Rovněž i někdy nerozumno jest rozlišovati a děliti práci na „mužskou“ a „ženskou“. Konej každou práci, kterou konati a zastati můžeš.

Práce prospívá tělu i duši. Mnohdy činí sice ruku hrubou, ale tělo zdravým, mysl jasnou a veselou. Práce zahání chudobu. Prací poušť se v ráje mění. Práce bedlivá, důkladná a poctivá plní špižírny. Prací se vyšineš ve společnosti, dopracuješ se zámožnosti a blahobytu.

Práce jest nejlepší lék proti malicherným úzkostem a rozmrzelostem, proti vášním a různým špatným náklonnostem. Dobře dí svatý Ambrož, že „bez práce není ctnosti“

Nezapomínej také bedlivě pracovati o spáse své nesmrtelné duše. To jest nejpotřebnější a nejdůležitější práce v tomto životě. Modli se a pracuj. Modlitbou práci svoji posvěcuj a tak spojíš oboje, prací povzneseš se k Bohu.

Jakkoli povinnost práce jest tak vážná, přece zase nemohu také opomenouti, abych tě nevaroval před přílišnou prací a přílišným přepínáním sil tělesných nebo duševních. Struna příliš natažená praskne. Všeho s měrou. Když tělo nebo duch potřebují spánku a odpočinku, popřej jim ho.

Na konec ještě slyš a zapamatuj si výroky

slavných mužův : „Jako na stromě žádného ovoce nespatriš, jestliže dříve nekvetl, tak se u tebe nenalezne v stáří žádné ovoce, jestliže jsi v mládí nepracoval“, praví sv. Cyprian. Kdo chce míti spokojené stáří, musí pracovati již od svého mládí, a to v mládí právě nejvíce. Slavný básník Svatopluk Čech takto velebí práci : „Práce, tys úděl náš. Zás jasné v okamžiku tomto poznávám cenu tvou. Ba tebou jen zdárně zakvétá krása i síla mladá, ty v stáří útěchu dáváš.“ A básník Fr. L. Čelakovský zpívá :

Ne horoucnost povalečná
zjedná duchu potravu ;
práce tichá a společná
zjedná vlasti oslavu.

8. Povinnost.

Povinností učedníka jest pilně se učiti svému řemeslu, povinností tovaryše jest dobře konati práci, za niž jest placen, povinností čeledína jest věrně sloužiti svému hospodáři, povinností studenta jest pilně se učiti a povinností úředníka jest svědomitě zastávati svůj úřad. Každý má dopodrobna a do poslední písmenky plniti vše, co mu velí jeho stav. Kdo neplní svědomitě povinností svého stavu, jest špatný člověk a nezaslouží, aby ho země nosila. Jenom takový člověk může se cítiti šťastným, kdo jest si vědom, že plní věrně

své povinnosti. Kdo svých povinností neplní, šťastným a spokojeným býti nemůže.

Uvažoval jsi už někdy o tom, co to jest žítí? Žítí neznamená snad jen jísti a pítí, pracovati, radovati se nebo plakati, ale plniti všechny povinnosti, které pozemské povolání s sebou přináší. Proto plň věrně všechny své povinnosti k Bohu, k sobě samému a k bližnímu, neboť k tomu jsi spravedlností zavázán. Plníš-li všechny své povinnosti, konáš jen to, co každý řádný muž konati jest povinen.

Nechlub se tím, že své povinnosti plníš — vždyť nekonáš nic mimořádného. Nechtěj býti chválen a odměňován za to, co jest tvojí povinností. Nečekej a nežádej mimořádné odměny za práce, které ti tvé povolání ukládá. Neukládej vykonati jiným, co sám vykonati máš. Vyplň své místo, které ti Prozřetelnost ve společnosti lidské určila, svědomitě, konej ochotně všechny práce a snášej trpělivě nesnáze s ním spojené a věnuj mu své nejlepší síly „podle míry obdarování Kristova“, jak radí svatý Pavel. Udržíš-li si vždy živý cit pro povinnost, vyplníš jistě cíl svůj na zemi, byť se ti v cestu stavěly nesnáze a obtíže sebe větší. A i kdyby se ti nepodařilo vykonati to, cos vykonati zamýšlel nebo k čemu jsi byl určen, bude tě jistě alespoň blažiti vědomí, žes konal svoji povinnost, a to již jest pro tebe odměnou dostatečnou.

Spisovatel Ségur tvrdí: „Dobré a přísné plnění povinností jest základem života. Honba za radovánkami a lehkomyšlnost nejvíce odvádějí od povinností. Skutečná radost, skutečné štěstí jest údělem jen dobrým, t. j. těm, kteří nedbajíce svých choutek žijí věrně svým povinnostem“

I dovolené radovánky, odvádějí-li od plnění povinností, stávají se nedovolenými. Napřed jest povinnost a potom teprve zábava. Bavit se můžeš teprve tehdy, když jsi napřed svědomitě vyplnil všechny povinnosti svého povolání. Kdo se chce jen za zábavami honiti, tomu brzy stane se jeho povinnost břemenem.

Povinnost má tři hlavní nepřátele. Jsou to: Obtíže, které ji provázejí, slabost naší vůle a výsměch lidí nesvědomitých. Nedej se žádným z těchto nepřátel nikdy zastrašiti od plnění svých povinností.

Byť povinnost trpká byla, konej ji rád — časem stane se ti sladkou. Povinnost bývá podobně jako skořepina často drsná a trpká, ale za to tím milejší a sladší jest ovoce štěstí, které v sobě zavírá. Bez tvrdé a drsné skořepiny jádro by zahynulo a nemohlo by uzrání.

Ani slabostí vůle nedej se od konání povinnosti odraditi. Poznal-lis, co jest dobré, prospěšné a víš-li, co konati máš, jednej odhodlaně, rázně a vytrvale, potlač veškeru nerozhodnost, váhavost, netečnost, sobeckost

a malomyslnost. Pevná a silná vůle dělá divy. Rozhodni se jíti cestou své povinnosti a neopustiti této cesty nikdy.

Konečně třetím nepřitelem povinnosti jest výsměch. Někteří lidé vysmívají se jiným, jestliže plní své povinnosti k Bohu, pečují o své časné i věčné blaho a věrně slouží svým zaměstnavatelům. Tací vysměváčci zaslouží politování a odsouzení. Nedbej nikdy takového výsměchu. Nebyla by to zbabělost, kdybys neplnil svých povinností jen proto, že bys obával se úsměšků lidí mělkých? Kdo plní své povinnosti, poslouchá zákonů božských i lidských, a jest platnou jednotkou lidské společnosti, nezaslouží si výsměchu, ale hoden jest pochvaly.

Plňme věrně povinnosti,
chraňme právo počestně

9. Zákon.

Čím jest duši lidské víra, tím jest společnosti lidské zákon. Bez něho nebylo by spolužití lidí možné. Představ si, že bys žil sám na nějakém opuštěném ostrově, jehož plodiny by stačily vyživiti deset lidí. Mohl bys tam užívatí všeho a konati vše, co by jen před Bohem dovoleno bylo. Ale když by k tobě přibyl někdo druhý, který by si rovněž dělal nároky na vše, musili byste se buďto o užívání plodů dohodnouti nebo rozejíti se

každý na jiný díl ostrova. Když by tam však přišlo v celku deset osob, jež by se právě na ostrově uživiti mohly, musili by si rozdělití ostrov na deset dílův, a každý spokojiti se s plodinami dílu svého. Jakmile by někdo zatoužil po plodinách dílu cizího, ubíral by svému sousedovi nutnou část jeho výživy, a došlo by mezi nimi k boji. Kdyby však chtěli obyvatelé ostrova žíti všichni pohromadě a nikoliv odloučeně, musili by si vytknouti určitý řád, dle něhož by si celý ostrov mezi sebe rozdělili. Řád tento neboli zákon by určoval, mnoho-li každému přináleží práv a povinností. Kdo by se nechtěl zákonu tomu podrobiti, musil by býti od ostatních k tomu donucen, pro přestupování zákona trestán nebo ze společnosti odstraněn. Na tomto jednoduchém příkladě názorně vidíš, že kdo ve společnosti žije, musí její zákony zachovávat.

Zákon je strážce pořádku a základ společenského života. „Zákon je vůdce občanstva“, pravil kterýsi římský právník. Čím lepší zákony, tím lepší vůdce lidí.

První a nejdůležitější zákon jest ten, který sám Stvořitel svým vlastním prstem v duši naši vepsal, totiž zákon přirozený. Ten stojí na místě prvním. Doplněním, vysvětlením a objasněním tohoto zákona přirozeného jest deset zákonů božích, které Bůh světu na hoře Sinaj dal. Z moci Boží i církve dala

pět svých zákonů neboli přikázání. Kromě toho stát má svých světských zákonů ne-sčetně.

Zákony jsou proto, aby se lidé dle nich řídili a nikoliv proto, aby je přestupovali. Písmo Svaté nám vypráví, kterak se kmeni israelskému vedlo jen tenkrát dobře, když se zákony Hospodinovými řídil, jakmile však jich přestal dbáti, upadal v porobu. Římané, nejmocnější národ starověku, měli tak dobré zákony, že duch římského práva zachoval se až na naše doby. Ale byli jen potud slavni a mocni, pokud zákony zachovávali. Jakmile přestali zákonů poslouchati, poklesli, a říše kdysi tak mocná rozpadla se úplně. Kde přestává úcta před zákonem, nastává úplný rozklad. Kde nezachovávají občané zákonů, boří se říše, jako boří se dům, jehož základy se uvolnily. Dějiny nám ukazují, že právě nejsilnější národové měli nejlepší zákony a že také přesně jich šetřili.

Plň věrně a svědomitě zákon. Boha se boj a přikázání jeho zachovávej. Řid se i při-kázáními církevními. „Odvrátí-li se kdo od církve, vyloučí se z počtu dítek jejích. Držte se všichni jednomyslně svého otce Boha a své matky církve“ napsal sv. Augustin. Měj úctu i k zákonům státním. Zachovávej je ze svého dobrého vnitřního přesvědčení a nikoliv snad jen ze strachu, že přestupování jich státní úřady stíhají a trestají.

Jsi občan, a poněvadž občané na utváření státních zákonů mají vliv, používej tohoto svého práva, abys pracoval ve prospěch zákonů dobrých. Vol jen takové poslance, kteří by navrhovali a hlasovali pro zákony, které desateru přikázání Božích by neodporovaly a prospěch všech stavů lidské společnosti stejnoměrně a spravedlivě by zaručovaly.

Zlý zákon jest příčinou zase mnohého zla. Židé před Pilátem volali: „My zákon máme, a podle zákona má umřítí“ A skutečně Kristus byl odsouzen. Celou svojí váhou protináboženským a proticírkevním zákonům vždy odpírej.

10. Pořádek.

Staré latinské přísloví praví: „Zachovej pořádek, a pořádek zachová tebe.“ Pořádek je základ správného života.

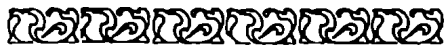
Každý nástroj, jehož jsi použil a každou nádobu, které jsi upotřebil, vrať zase hned na původní místo. Budeš-li jich znova potřebovati, nalezneš je bez dlouhého hledání. Náradí, nástroje a nádoby dobře uklizené lépe se uchovají a déle vydrží. Zachovej pořádek ve světnici, v dílně, na dvoře, v chlévě, ve stodole, na poli a vůbec všude. Měli jsme jednou doma nepořádného čeledína, který pravidelně šel hledat bič, až když už měl zapřaženo a zhledal obyčejně celý dvůr, nežli ho našel, neboť ho nikdy při svém návratu

s pole na patřičné místo nepověsil. Sekeru nechal ležeti na dvoře, pilu na zahradě, hrábě ztratil cestou, když vezl domů jetel. Svoji nepořádností natropil mnoho mrzutostí a škody.

Miluj pořádek. Vše vždy na patřičné místo uklid', všude dohlédni, na vše pamatuj, neopomeň se čas od času přesvědčiti, zda všechny své zásoby máš dobře uschovány, zda máš zdravé prádlo, zda do šatů nedávají se ti moli, zda ti neplesniví obuv a vůbec zda se ti někde něco nekazí. Nepořádkem již mnohé věci byly zničeny. Když se svlékáš, neodhod' ledabyly svých šatův a nenech jich váleť se po zemi a v prachu, nýbrž pověs je do skříně.

Vše si zapisuj, znamenej, počítej a pořádej. Své zápisky a účty častěji přehlížej, opravuj a doplňuj. Koupíš-li něco, zaplať hned a prodáváš-li něco, vyjednej si přesně předem platební podmínky. Koho znáš, že nepořádně platí, tomu vůbec neprodávej.

I s přátely svými se o všem otevřeně dohodni. Znal jsem dva bratry, kteří se měli dlouho rádi, až jednou prodal jeden druhému nějaké dobytče, druhý přenechal prvnímu zase nějaký oves k setí, první druhému udělal nějaký dovoz s koněm, prokazovali si různé úslužnosti a když asi po dvou letech dělali spolu pořádek, domnívali se oba, že jsou zkracováni. Rozhněvali se na sebe a snad dosud spolu nemluví. Nepořádek i bratry zne-

přáteliti dovede. Dobrý pořádek, dobří přátelé. Pořádek základ spokojenosti.

Zachovej přesně denní pořádek. Včas vstávej, včas jdi spat. Zachovej pořádek v práci a v celém svém jednání.

Zachovej i pořádek v modlitbě a ve službě Boží.

Dělej také často pořádek ve své duši. Tam ať jest vše stále dobře urovnáno, a kdybys tam pozoroval nějaký nepořádek, spěchej ke zpovědnici . . .

11. Šaty.

Mlynář Řízek vypravoval: „Přišel jsem kdysi do Pelhřimova. Byli jsme tam s panem starostou naší obcí vysláni, abychom o něco — už nevím ani, co to bylo — prosili pana hejtmana. Toť se ví, že taková deputace vezme si černé šaty a navlékne rukavičky. Když jsme si návštěvu u pana hejtmana odbyli, šli jsme do hostince k Půlpytlovům. Chtěli jsme zůstat jenom v přední místnosti, ale sklepník úslužně nám otevřel místnost zadní, čistou, kdež stoly byly přikryty bílým ubrusem a na stěně zavěšena byla řada časopisův. Sklepník nás obkaskoval, kabáty svléknout pomáhal a uctivě se ptal, co budeme poroučet. Něco jsem si poručil, ale bylo toho velmi málo, neboť jsem měl v kapse tenkrát jenom několik krejcarův.

Přišel jsem do Pelhřimova jindy. Přivedl jsem tam na výroční trh voly, které jsem za 400 zlatých prodal. Peněz jsem měl jako želez. Stáj jsem měl plnou dobytka, mladší voli dorůstali, ničeho jsem kupovati nemusil, ať proč bych si nezašel na kousek pečínky a nějakou sklenici piva? Jest to beztoho jen jednou za uherský měsíc... Šel jsem k Půlpytlům. Sebevědomě šel jsem hustě obsazenou přední místností, kdež byla mračna kouře a hukotu jako u splavu, k místnosti zadnější, ale sklepník mi zastoupil cestu a pravil, ta místnost že jest jenom pro pány. Usednul jsem tedy jenom mezi prosté lidi, ale myslil jsem si: Tehdy, když jsem měl v kapse jen několik krejcarův, ale na sobě pěkný kabát, byl jsem pánem, ale dnes, kdy mám peněz plnou kapsu, ale jenom obyčejný šat, už pánem nejsem...“

Milý hochu! Jak jsem si vypravování „pana otce“ zapamatoval, tak ti je podávám. Jest v něm dosti poučného. Lidé soudí o člověku dle jeho kabátu.

Stroj se vždy slušně. Nechoď roztrhaný a umazaný. Při některé práci jest ovšem nemožno uchovati si šat čistý, ale choditi trvale v šatě zamazaném, jest nedbalost. Vykonali jsi takovou práci, při níž se šat zamaže, převleč se do šatů čistých. Úpravný a vkusný oblek prozrazuje vždy pořádného jinocha.

Nešat se výstředně a dle nejnovější módy,

ale nechtěj zůstávati v módě také až posledním. Střední cesta jest vždy zlatá cesta. Látku na šaty nevol pestrou, křiklavou a nápadnou, ale raději trvanlivou, vkusnou a přiměřeně teplou. Šat jest nejen okrasou těla a strážcem stydlivosti, ale i ochráncem zdraví. V nastuzení mají původ mnohé nemoci. Vol si šat, který před nastuzením dobře chrání.

Měj šat všední, kterého užíváš ku práci a šat sváteční, který oblékej, jenom když jdeš do kostela nebo o zvláštních slavnostech.

Nevěnuj však celý svůj výdělek jenom na šaty, neříď si drahocenných modních obleků, nápadných mašlí, klobouků, řetízkův a prstýnkův. To jest zbytečné vyhazování peněz. Vnějšími zbytečnými ozdobami vážnosti u jiných lidí si nezjednáš. Špatně pochodí, kdo nápadným oblekem nebo vzácnými šperky chce na sebe upoutati pozornost jiných.

Kdybys navěsil na sebe ozdob a šperků celý sklad, málo ti to prospěje, nedovedeš-li jinak si získati vážnosti. Získávej si lidi raději svým způsobným, slušným a mravným jednáním, a získáš je dříve a bezpečněji, nežli šperky. Jasná mysl, ušlechtilé sebevědomí a čisté svědomí jsou nejlepší skvosty, jež jinoha zdobiti mohou. T a k o v é šperky miluj.

12. Zdraví.

V srpnu roku 1911 účastnil jsem se třetí české pouti do Lurd. Lurdy jsou místem ne-

mocných. Již na nádraží viděl jsem množství ubožáků na nosítkách, lehátkách a vozíkách. Ošetřovatelé dopravovali je k zázračné jeskyni. Pohledem na ony ubožáky byl jsem tak dojat, že mi slzy do očí vstoupily, a že jsem Pánu Bohu upřímně a opravdově za své zdraví děkoval. Kdo je zdrav, ani neví, jaký statek má.

Ještě více byl jsem dojat u jeskyně samé, kde sta ubožáků na svých lůžkách vroucími modlitbami dožadovalo se a očekávalo zázračného uzdravení. V duchu ještě vidím, kterak odpoledne dovezeni byli a ochotnými ošetřovateli seřaděni na velikém prostranství před chrámem, kterak se všech stran stálo asi padesát tisíc poutníků se všech končin světa, kterak biskup v průvodu přečetných kněží nesl Velebnou Svátost a jí každého nemocného zvláště žehnal, a kterak vroucně a se zanícením tisícové odpovídali knězi uprostřed prostory stojícímu a za nemocné úpěnlivě se modlícímu. Rozslzel jsem se znova, a domnívám se, že zaslzeti musí každý, kdo poprvé průvod onen vidí a ony vroucí, důvěryplné a nadšené modlitby slyší. S napětím shlíželi tisícové lidí s okolních povýšených míst k dlouhým řadám nemocných, a oči jejich zaplály posvátnou radostí, jestliže některý z nich povstával se svého lože zázračně uzdraven. Sám jsem viděl na své oči, kterak jedna nemocná paní povstávala zdráva,

sepnula ruce k nebesům, políbila ctihodnou sestru, která ji na vozíku přivezla, kterak v zástupu povstal radostný šum, kterak všichni se k ní tlačili, aby ji viděli, s ní mluvili, na její nemoc a jméno se zeptali, a kterak ji ošetřovatelé hned odváděli do kanceláře, kdež světští lékaři zjistiti měli zázrak. Tehdy jsem si myslil, že modlitby padesáti tisíců křesťanů za to stojí, i kdyby jen jedinkému nemocnému vyprosily zdraví.

Zdraví jest poklad, jehož pravou cenu poznává teprve ten, kdo je ztratil. Zdraví znamená pro člověka asi tolik, co sluneční paprsky pro přírodu.

Važ si svého zdraví a vystříhej se všeho, co by ti mohlo nemoc přivoditi, nebo tvému zdraví bylo na úkor. „Ve zdravém těle zdravý duch“ říkali staří Římané.

První podmínkou tělesného vzrůstu, síly a zdraví jest přiměřená výživa. Pokrm má za účel dodávati tělu látky, kterých jest třeba k vytvoření a udržování kostí, svalů, krve a ostatních tělesných součástí. Kdo pracuje, musí se najísti, a kdo se nají, může zase zdárně pracovati. Kdo jest podnikavý, pracovitý a šetrný, dovede si vydělati více než spotřebuje. Strava má býti dostatečna a silna. Nehleď na množství a cenu jídla, jako spíše na jeho výživnost. Krajíček chleba a sklenice vody jest výživnější než litr piva. Nechtěj sháněti pochoutky a draze platiti různé la-

hůdky. Nepovažuj za svůj životní cíl jenom dobře jísti a pít. Jíme a pijeme, abychom život svůj udrželi, ale nežijeme jen proto, abychom snad jen jedli a pili. Nekupuj drahých líhových nápojů, které jenom zdraví škodí. Pramenitá voda jest nejzdravější a má tu dobrou vlastnost, že jest zadarmo.

Požívej jenom zdravé pokrmy. Lepší jest čerstvý brambor, nežli staré zkažené maso.

Pokrmy dobře rozkousej — jenom tak využítuješ všech látek v nich obsažených a nepokazíš si žaludku.

V požívání pokrmův a nápojů zachovej vždy střídmost. Střídmý a klidný způsob života jest nejlepším prostředkem k zachování zdraví a dlouhého věku.

K udržení tělesného zdraví napomáhá velice tělesná čistota. Proto se vždy dobře myj, časem i koupej a zuby své kartáčkem každodenně čisti.

Další podmínkou zdraví jest dostatek světla, čerstvý vzduch a dostatek pohybu. Práce v lese, na louce nebo na poli jest vždy mnohem zdravější než práce v dílně nebo továrně.

Škůdcem zdraví jest i lenost. Stojaté vody hnijí. Přiměřená práce tělesná zdraví jenom podporuje a dodává tělu svěžesti.

Jsi-li uhřát, nepij. Když se zpotíš, převlékni se do suchého prádla.

Šaty vol si v zimě dostatečně teplé, v létě lehké, v zimě raději tmavé, v létě spíše světlejší.

Nepřepínej svých sil, nechtěj různými siláckými kousky vzbuditi pozornost jiných, abys na zdraví si neublížil.

Kdybys pociťoval bolesti nebo se na nějakém údu poranil, nezatajuj své nemoci. Malé začátky mohou míti vážné následky. Zanedbání některé nemoci může míti za následek trvalou ztrátu zdraví, zmrzačení nebo dokonce i smrt. Zavolej nebo dej si zavolati vždy včas lékaře. Voltaire napsal tato slova, která snad nejsou v plném rozsahu pravdivá, ale která jsou jistě uvážení hodna: „V první polovici života obětuje člověk zdraví, aby získal peníze, v druhé polovici zase obětuje peníze, aby nabyl ztraceného zdraví“

Ovšem zase naopak nestav se nikdy nemocným, jsi-li zdráv. Nedělej se nemocným, abys vyhnul se práci nebo nějaké nemilé záležitosti. Buď rád, že jsi zdráv, o zdraví své stále pečuj a Pánu Bohu za ně každodenně děkuj.

13. Vzdělání.

V Podlesí u rolníka Růžičky nastoupil službu sedmnáctiletý výrostek František Klátil. Růžičkovi na podzim dřívější jeho čeledín odešel, a proto si zjednal Klátilovic Francka.

Ráno pomohl mu zapřáhnouti, a jeli na pole dobývat brambor. Když již byl brambor plný vůz, pravil hospodář k čeledínovi: „Francku, dojeď s tím domů a hned se zase vrať“ ! Francek jel, dojel až na dvůr statku, tam obrátil a hned se zase vrátil na pole — i s bramborami. Když sedlák udiveně se ho ptal, proč veze brambory zpátky, pravil: „Vždyť jste mi poručil, abych dojel domů a hned se zase vrátil. Proto jsem poslechl“

Milý hochu ! Kdo jest nevzdělaný, tupý a duševně lenivý, vyvádí v životě podobné hlouposti jako Klátilovic Francek. Škodí sobě a škodí jiným. Proto vzdělávej sebe od mladosti, abys nebyl svojí nevzdělaností sobě ku škodě a jiným k posměchu.

Prvního vzdělání poskytl ti dům otcovský, potom škola, kostel, tvůj zaměstnavatel, společnost a život. Ale tím ještě není tvé vzdělání skončeno. Vzdělávej se dále. Kdo by se stále nezdokonaloval a ku předu nepostupoval, šel by zpět. Zapomínáme stále a kdybychom zapomenutých vědomostí nenahrazovali novými poznatky, zakrněli bychom.

Každého kroku, každé příležitosti a každé příhody využij ku svému sebevzdělání a poučení. Nic není tak nepatrného, aby ti nemohlo poskytnouti poučení pro život. Již spisovatel Claudius radil ve své „Závěti“ svému synu: „Uč se rád od jiných a pilně pozor dávej všude, kde se mluví o moudrosti,

šlechtnosti, lidském štěstí a o bázni Boží. Avšak věřiti nemusíš hned všemu; neboť každé mračno nepřináší dešť, a každá řeč nedokazuje pravdu. Naslouchej všemu bedlivě, ale usuzuj a rozsuzuj dobře, co správné jest a skutečnosti odpovídá“. Rozhovorem s lidmi staršími, rozumnými a zkušenými vzděláš se velice. I tobě může se v životě naskytnouti, co oni již prožili a o čem vypravují.

Nelituj peněz na dobrou poučnou knihu, která by ti byla pramenem dalšího vzdělání. Každý, i nejchudší člověk, může si zařídit svoji vlastní knihovničku. Vypůjčuj si knihy z knihovny některého katolického spolku. Také i tvůj duchovní správce zajisté ti ochotně vhodnou četbu zapůjčí nebo zaopatří.

Pilně choď na kázání a křesťanská cvičení, neboť obé přispívá velice k dalšímu vzdělání.

Vyposlechni si i poučnou přednášku zkušeného odborníka. I slušné divadlo, slušný koncert a návštěva obrazárny napomáhá ku vzdělání, zušlechťuje a tříbí vkus. Budeš-li mít příležitost, navštiv i různé výstavy. Prohlédni si různé stroje, jež by ti ve tvém zaměstnání mohly prokázati dobrých služeb a prohlédni si výsledky cizí práce, abys k následování byl povzbuzen a poučen.

Ku vzdělání velice přispívá také cestování, neboť v cizině vidíme jiné zvyky, jinou práci, jiné kraje, jiné mravy, jiné lidi a tak obo-

hacujeme svoji duši nejen novými dojmy, ale i novými vědomostmi. Kdo větší kus světa viděl, má lepší životní rozhled.

Celý život se musíme učit, zdokonalovati a vědomosti shromažďovati, jako včela z různých květin vonný med shromažďuje.

Není vzdělaným ten, kdo jen prošel řadu škol, ale ten, kdo má též šlechetné srdce. Účelem vzdělání není jen obohatiti se vědomostmi, ale zušlechtiti i své srdce, aby milovalo dobro a bylo ochotno jednati vždy šlechetně. Roubujeme pláň, aby neslo ušlechtilé ovoce a vzděláváme své srdce, aby konalo dobře. Za vzdělanějšího pokládám dělníka v haleně, je-li šlechetného srdce, nežli universitního profesora, je-li hrubý, necitelný a nemravný. Vzdělání nemá za účel opatřiti člověku jen snůšku nejrůznějších vědomostí, nýbrž spíše má mu objasniti i smysl a cíl života, vytrýbiti jeho rozum, aby dobré poznával, pobádati ho, aby dobro konal a vůbec ukázati mu cestu k mravní dokonalosti. Vzdělání rozumu bez vzdělání srdce není pravé vzdělání. Vzdělávati rozum a opomíjeti pěstění mravnosti znamenalo by, jak správně řekl Washington, „ploditi chytré ďábly“. Jiný věhlasný muž pravil: „Všecka vzdělanost rozumu má jen tehdy cenu, nachází-li se přímo nebo nepřímo ve službách mravnosti“. Jen mysl, duch a srdce činí člověka velkým.

Jestliže vzdělání vede k nevěře a k nemravnosti, jest škodlivé, špatné a zavržitelné.

Pravé vzdělání záleží v souhlasném a stejnoměrném vzdělávání a rozvíjení všech vloh a schopností těla i duše, rozumu i vůle.

Slyšel jsem o dvou studentech. O jednom mi psali přátelé z Ameriky, o druhém mi vypravoval kdysi jeden obchodník z Tábora. Student americký o prázdninách pracoval jako dělník na dráze a za prázdniny si vydělal tolik, že mohl potom za výdělek vydržovati se po celý školní rok. Student český, když si z vánoc nesl svoji vánočku, styděl se nésti si ji od nádraží do svého bytu a raději dal posluhovi 50 haléřův, aby mu ji donesl. V gymnasijní tělocvičně tužil činkami své svaly, skákal a lezl po provaze až ke stropu, ale v sobotu poslal si posluhovačku pro prádlo k pradeně, aby sám ho nésti nemusil. Pověz mi, který student se ti spíše zamlouvá?

Užívej vždy zdravého rozumu. To jest zboží, které má býti vždy na skladě. České přísloví dí: „Rozumu nikdy nazbyt“. Nemluv o věcech, kterým nerozumíš, neužívej slov, jichž smyslu nechápeš. Kdo chce na odiv stavěti svoji chýtrost, ukazuje obyčejně svoji hloupost.

Čím jest kdo vzdělanější, tím jest bližší pravdě a tím jest bližší Bohu, jenž jest pravda sama. Pravé vzdělání vede k víře a k ná-

božnosti. Věda a víra jsou dvě rodné sestry, neboť mají tutéž matku — Pravdu a téhož otce — Boha. Tomáš Kempenský dí: „V pravdě dokonale je učený, kdo vůli Boží plní, své pak vůli výhost dává“ Pán chce býti milován — proto ti dal srdce schopné lásky. Věř v Něho, doufej v Něho a miluj Ho.

Zamiluj si moudrost a zaříd' si dle jejích zásad celý svůj život. Kniha Přísloví o moudrosti takto krásně dí: „Blahoslavený člověk, kterýž nalézá moudrost, a kterýž oplývá opatrností. Lepší jest nabývání jí, nežli vytěžení stříbra, a (nad) zlato přední a nejčistší jest užitek její. Dražší jest nade všecko zboží, a všecky věci, kterýchž lidé žádají, nemohou se jí vyrovnati. Dlouhost dnů (jestiř) v pravici její, a v levici její bohatství a sláva. Cesty její (jsou) cesty krásné, a všecky stezky její pokojné. Stromem života jest těm, kteříž by ji dosáhli, a kdo by ji měl, blahoslavený jest“

14. Četba.

Přišel jsem jedenkrát do hostince, kdež sedělo několik občanů, kteří živě rokovali. Mluvil se o různých domácích i světových událostech poslední doby. Poslouchal jsem chvíli rozhovor a po chvíli jsem každému z občanů těch pověděl, jaké čte noviny. Mohl jsem to snadno uhodnouti, neboť řeč jejich je prozradila. Náhledy a názory, které

v rozhovoru projevovali, nebyly jejich, nýbrž novin, které četli.

Lidé nynějšího světa sami již skoro nemyslí, nýbrž myslí za ně noviny. Jejich mozky jsou z papíru. Jenom poněkud zručný novinář vyvede moderního člověka právě tak na špičku věže jako i do nejhlubší propasti.

Přírodopytci tvrdí, že někteří červíčkové líhnou se bílí, ale podle potravy, kterou se živí, dostávají teprve barvu. Živí-li se zelenými lupínky, nabývají barvy zelené, požírají-li plody červené, stávají se červenými a živí-li se plody černými, zčernají. Podobně i člověk takovým se stává, jaká jest jeho duševní potrava, a „potravou duše jsou knihy“, praví sv. Basil. Pověz mi, co čteš a já ti povím, jaký jsi.

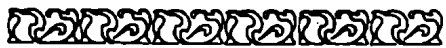
Důležitost tisku jest nesmírná. Napoleon řekl, že tisk jest velmoc, a opat Baumgarten dodal, že tisk jest první velmoc. Jako společník náš má na nás veliký vliv, tak i knihy a časopisy mají na naše smýšlení neobyčejný účinek. Dobrá kniha vede k dobrému, zlá ke zlému. Kdo dobré knihy čte, nemůže špatným býti, kdo čte špatné noviny a spisy, nemůže býti dobrým. I kdyby dosud dobrý byl, dobrým nezůstane, neboť špatná četba ho zkazí.

Proto chraň se četby špatné. Ve sklárnách v Jablonci do nedávna používali dělníci ku zhotovování skleněných ozdobných koulí rtuti,

kterou do koulí vefukovali. Ačkoliv dojísta počínali si opatrně, přece někdy nějaká částka rtuti dostala se do úst, odtud do žaludku a do krve. Následkem toho někteří dělníci dostávali stále černější pleť, až někteří z nich zčernali úplně. To ti může býti obrázkem, jak asi špatná četba v člověku působí. Čte-li kdo delší dobu špatné knihy a noviny, vždy něco z toho jedu, který duši otravuje, uvízne, a duše čtenáře ztrácí bělostný šat milosti Boží, víry, nevinnosti a stane se ohyzdnou. Je-li kniha plna zásad nevěreckých a nemravných, přelévají se takové zásady v duši čtenáře. Kdo ve smrduté dílně pracuje, načichne. Špatný tisk velebí nevěru, posmívá se ctnosti, oslavuje vrahy. Když odsuzoval soudce Ravachola, pravil : „Špatné knihy mu spletly hlavu“ Podobně můžeme říci i o dnešní společnosti lidské : Špatné knihy a noviny ji pokazily. Jistě alespoň na nevěře, náboženské lhostejnosti, nemravnosti, zdivočilosti a sesurovělosti nynější mají veliký podíl. Lidé jsou jimi svedeni a jako omámeni. Špatné knihy a noviny jsou zlodějové, kteří tě okradou o nejvyšší a nejdrahocennější statky.

R. 1908 dal časopis „Reichspost“ veřejnou otázku : „Kdo jest největším nepřítelem lidstva?“ Sešly se 1142 odpovědi. První cenu dostala odpověď, že „největším nepřítelem lidu jest prodejní, nesvědomitý a nemravný

židovský tisk“, druhou cenu, že „největším nepřítelem lidu je nesevědomitý učitel“, a třetí cenu, že „největším nepřítelem lidstva jest alkohol“ Biskup Sekavský Jan Zwerger takto před špatným tiskem varoval: „Špatné knihy a noviny jsou tisíckrát ba snad vícekrát horší a škodlivější nežli lidé víře nebezpeční. Byť sebe převrácenější a nebezpečnější byl člověk, jest on přece současně jen na jediném místě, má jeden toliko jazyk a je ho slyšeti jen do jisté dálky. Ale špatné noviny vycházejí jednou nebo dvakrát denně, rozesílají se na všechny strany i do nejvzdálenějších míst a mají deset tisíc i více jazykův“.

Proto nekupuj špatných knih, neodebírej a nečti špatných novin. Nežli špatnou četbu, raději žádnou .

Chraň se i kupovati a posílati různé neslušné a nemravné pohlednice.

Jako četba špatná velice škodí, tak zase četba dobrá neobyčejně prospívá. Čím jest tělu zdravý vzduch, tím jest duši zdravá četba. Dobrá kniha jest dobrý přítel. Jest to pokladnice naučení a zdroj útěchy. Dobrá kniha poučuje, zušlechťuje, povznáší a utvrzuje v dobrém. Jako včely s kvetoucí lípy sbírají lahodný med, tak může i čtenář z dobré knihy nashromáždit si mnoho dobrých myšlenek a zásad pro život.

V Pampeloně smrtelně jsa zraněn ležel na lůžku v nemocnici vojín Ignác z Loyoly.

Aby čas mu lépe utíkal, vyžádal si nějakou knihu. Obdržel životopisy svatých. Jenom s nechutí bral tuto knihu do ruky. Ale přece začal čísti, kniha čím dále tím více ho zajímala, zalíbila se mu, rozohňovala ho k dobrému, povzbuzovala ho, aby svaté v jejich ctnostech následoval, a tak ho přeměnila, že pojal úmysl věnovati další život svůj a všechny síly své službě boží a spáse duší lidských. Když se uzdravil, založil slavný řád jesuitský, který Církvi svaté velikých služeb prokázal.

Naši předkové rádi čítali. V jejich domácnostech chovány byly drahocenné poklady — dobré knihy. Především to byla kniha s přispěním Ducha Svatého psaná — Písmo Svaté. V Písmě čítali rádi. Jest to nejvzácnější kniha všech věků. S pokladem tímto také přišli naši věrověstci slovanští svatý Cyril a Method a proto také vykonali veliké dílo.

Jazykem rodným Boží chválu pěli,
mateřskou řečí knihy svaté psali,
získali láskou Kristu národ celý,
život nám na vše věky zachovali.

Porad se s knězem nebo s věřícími zkušenými lidmi, jaké knihy čísti máš. Nečti mnoho a bez ladu a skladu. Čti pomalu, s rozmyslem a s pochopením. Kdo čte mnoho a bez výběru, činí si mnoho známostí, ale

nezískává žádných přátel. Čísti jen pro ukrácení chvíle, pro ukojení zvědavosti nebo pro vzrušení nervů, spíše škodí, nežli prospívá. Máš-li dobrou, poučnou a užitečnou knihu, uč se z ní, čti pomalu, dělej si z ní výpisky, za nějaký čas přečti si ji znova, abys dobré zásady její tím spíše si v mysl vštípil. O mnohých slavných mužích jest známo, že četbu svoji omezili jenom na několik málo knih, v nichž však čítali stále. Mnozí z nich svoji oblíbenou knihu nosili ustavičně s sebou.

Dobrý tisk podporuj. V záplavě tisku špatného jest toho na výsost třeba. Podporovati dobrý tisk jest dílo zvláště bohulibé a záslužné. Biskup Ketteler takto napsal: „Katolík, který katolický tisk dle svých sil nepodporuje, nemá práva nazývati se dobrým dítkem církve“ . Biskup Brynych vydal heslo: „Proti spolku spolek, proti knize knihu“, totiž proti spolku špatnému postavme spolek dobrý a proti špatné knize knihu dobrou. Papež Pius IX. pravil: „Jest svatou povinností každého katolického křesťana katolický tisk podporovati a o jeho všemožné rozšíření v lidu se přičiniti“ Papež Lev XIII. napsal: „Povinností katolíků jest tisk vydatně podporovati; na špatném tisku nemají katolíci míti pražádné účasti, ale má se každý dle svého postavení přičiniti, aby dobré časopisy byly zakládány a prospívaly“. Papež Pius X. pravil: „Nadarmo budete stavěti kostely, pod-

porovati missie, zakládati školy, konat dobré skutky — všechny vaše námahy budou marny, nebudete-li vycvičeni k boji a k odrážení útoků dobrým katolickým tiskem“

Nelituj peněz na dobrou knihu nebo na dobrý časopis. Kdo by litoval předplatného, podobal by se rolníku, který by litoval semene a nechal raději své pole neoseté. Věř, že penězi těmi současně i podporuješ dílo dobré.

Svou dobrou knihu nebo dobrý časopis půjčuj i jiným. Nabádej a povzbuzuj, aby i oni si je předplatili. Venkovan Kubínek chodil po Moravě od obce k obci a všude získával členy pro „Svatojanské Dědictví“ a pro „Dědictví Cyrillomethodějské“ Svoji horlivostí v rozšiřování dobrých knih získal si daleko více zásluh nežli by si byl snad získal nějakou učeností. Kubínkem může se stát každý.

15. Společnost.

Člověk jest tvor společenský. Na společnost jest odkázán, a touha po společnosti jest mu vrozena.

Hned jakmile se člověk narodí, ocitá se ve svazku rodinném, pokrevenském, ve svazku obce, farnosti, státu a církve. Svazky ty jsou mu tak potřebné, že by bez nich ani žít nemohl. Představ si jen, co by bylo z dítěte,

které by hned po narození odneseno bylo někam do lesa a tam odloženo. Jistě by tam zahynulo, kdyby se ho zase nějaký člověk neujmul. Že pacholíci Romulus a Remus, kteří dle pověsti potom založili Řím, odkojeni byli vlčicí, jest jenom pohádka. Společnost lidská přijímá nově narozené děcko do svého středu, pečuje o ně v rodině, vychovává je doma, ve škole a v kostele. Za to má právo žádati, aby nový občan ustálené společenské řády přijmul, uznal a podle nich se řídil. Chybuje tedy každý, kdo se domnívá, že může žít tak, jak sám chce, že může hledati jenom svůj vlastní zisk a pohodlí, jen svou vlastní moc, čest a slávu, a nedbati toho, že vedle něho mají právo žít a žít chtějí i jiní.

Člověk duševně i tělesně zdravý dobrodiní a potřebu společnosti uznává. Přirozenost lidská sama po společnosti jiných touží, neboť Bůh nestvořil člověka pro samotu, ale pro společnost.

Ve svém životě obyčejně s některými lidmi častěji se stýkáme než s jinými. Lidi, s nimiž se často stýkáme, s nimiž pracujeme a se bavíme, jmenujeme svou společností. S lidmi těmi jednáme také důvěrněji, jakož i oni navzájem důvěrněji jednají s námi, a proto jejich společnost má na nás nepopíratelný vliv. Pomalu, aniž toho pozorujeme, přejímáme ctnosti i špatnosti svých společníků.

Pověz mi, s kým obcuješ, a já ti povím, jaký jsi. Pověz mi, jakou máš společnost, a já ti řeknu, jaké je tvé smýšlení. Každý člověk má vrozenou náklonnost přizpůsobovati se svému okolí.

Největší vliv má společnost na člověka, když dorůstá, když se vyvinuje a tělesně i duševně dozrává. Do jaké společnosti dospívající jinoch se dostane, takovým se pravidelně stává. Špatná společnost mu škodí, dobrá prospívá, špatná ubíjí, dobrá povznáší, špatná přináší kletbu, dobrá požehnání.

Proto se špatné společnosti vystříhej, neboť špatná společnost kazí dobré mravy. První mladické hříchy obyčejně má špatná společnost na svědomí. Chraň se druhů, kteří mluví proti víře, mravní zásady na lehkou váhu berou, peníze v pitkách, karbanu a prostopášnostech utrácejí. Vyhybej se na sto honů společnosti lehkomyšlných a zkažených ženštin, abys nebyl ke hříchu sveden a mravně zničen.

Syn vdovy Ptáčkové z naší vesnice odešel po vyučení do Vídně. Bylo mu osmnáct roků. Dostal se do krejčovské dílny, kdež bylo několik tovaryšů, kteří ho vzali mezi sebe, dali zapsat do protináboženského spolku, v neděli ho zavedli do Prátru, a tak venkovský nezkažený hoch dostal se na nakloněnou plochu, po níž řítil se rychle do propasti. Tancem a prostopášnostmi brzy bylo

jeho zdraví podlomeno. Byl dán do nemocnice, kdež lékař zjistil souchotiny a poručil hochovi, jakmile se jen poněkud zotaví, aby jel na venek. Jinoch umínil si vrátiti se k matce, které zatím známí už donesli, jaký zpustlý život její syn ve Vídni vede. Plakala, naříkala, ale uklidnila se poněkud, když dostala od něho z Vídne dopis, že co nejdříve přijede domů. V určitý den došla mu na nádraží naproti, ale sotva ho poznala, jak byl bledý. S pláčem dovedla ho do své světničky a uložila do postele. Každý pohled na něho ji bodl, neboť viděla, že jest zničen na těle i na duchu. Usedla k posteli, zaplakala trpce, zadívala se k obrázku Panny Marie na stěně, a v slzách zvolala: „Matičko Kristova, tobě vrátili mrtvé tělo Tvého Syna a položili na klín teprve tehdy, až když ho zabili, a mně vrátili syna teprve tehdy, až když ho svedli a zničili... Takového mi ho lidé vracíte?“ A vdova svírajíc bledou hlavu svého syna křečovitě ve své dlaně hořce plakala... Za krátký čas syn dotrpěl. Špatná společnost vyžádala si ho za oběť.

Kdybys svým zaměstnáním byl nucen stýkati se s lidmi špatnými, nenavazuj s nimi důvěrnějších styků. Neschvaluj jejich hrubých a neslušných řečí, žertů, písní a skutků. Projev nad takovými věcmi alespoň svoji nelibost, nemůžeš-li jich zabrániti úplně. Po-daří-li se ti je zameziti, vykonal jsi veliké

dílo. Svým rázným zakročením, byť jsi sklidil u některých posměch, vynutíš si u rozumnějších úctu a souhlas.

Při volbě svých druhů buď velice opatrný. Své společníky hledej v kruzích přibližně sobě rovných. Nedbej u nich na bohatství ani na pouhou učenost ani urozenost, jako spíše na zbožnost a mravní bezúhonnost. Kdo baží a se shání po přátelích bohatých, učených a urozených, bývá často zklamán. Třeba chudý přítel, jen když poctivý, třeba neučený, jen když rozumný, třeba prostý, jen když upřímný. Kdo miluje společnosti pánů, domnívá se, že sám pánem se stává, když s pány obcuje, opičí se po studovaných lidech v způsobech i nezpůsobech, užívá v řeči cizích slov, kterým nerozumí, chce zastávati úřady, na něž jeho síly nestačí, stává se směšným. Jeden chalupník říkal: „Kdo neumí v perkách chodit, ať jich neobouvá“

Společníků měj raději méně než více. Čím četnější společnost, tím spíše vyskytne se v ní některý člen zkažený, který potom nakazí ostatní, jako jedno jablko shnilé nakazí celou hromadu jablek zdravých. Jenom taková společnost jest dobrá, jejíž všichni členové jsou dobří. V takové společnosti se dobrý jinoch zušlechtí, vzdělá a obrousí, jako diamant zase diamantem broušen bývá.

Nejlépe jest vyhledati si jenom jednoho dobrého společníka, a toho učiniti svým přítelem.

Budeš-li žítí v blahobytu a štěstí, budou ti mnozí nabízetí své přátelství. Ale pravým přítelem jest ti jenom ten, který by ti zůstal věrným i v nedostatku a neštěstí. Nouze teprve a soužení ukáže pravé přátelství. Jen přátelství věrné, nesobecké a obětavé pravým přátelstvím slouiti může.

Také není a nebude ti dobrým přítelem ten, kdo ti ve všem stále jen přisvědčuje, tvé dobré vlastnosti stále vynáší, chyby schvaluje, poklesky omlouvá a tobě pochlebuje. Kouření kazí zdraví, podkuřování kazí povahu. Lepším přítelem ti bude, kdo tě na tvé vady a slabosti upozorní, z hříchů pokárá, k ctnosti povzbudí. Takový přítel také jistě i od tebe pravdu očekává a s povděkem ji přijme. Kterýsi básník napsal:

Přítel dobrý, jenž tě v srdci chová,
nezná hladká, lichotivá slova;
pravdu poví, třeba trpce zněla,
pravdu přijme, třeba zabořila.

Věčná Moudrost takto krásně dí: „Buď živ v pokoji s mnohými, ale rádce měj z tisíce jednoho. K příteli věrnému žádného není přirovnání, a ceny věrnosti jeho nepřeváží zlato ani stříbro. Máš-li přítele, v nouzi ho zkus a kvapně se mu nesvěř. Nebo mnohý bývá přítelem, dokud z toho užitek má, ale v den soužení nesetrvá“

Nemůže býti nic více povznášejícího nežli upřímné splynutí dvou duší ve svazku přátelském, duší, jež si úplně důvěřují, vzájemně se milují a podporují.

Kdyby se ti nepodařilo takového přátelství nalézt, učiň Boha svým společníkem, důvěrným přítelem a tím těsněji se k němu přimkni. Nežli na světě míti druha špatného, lépe jest nemíti žádného.

16. Společenský mrav.

Na slušném a způsobném chování se mladého muže ve společnosti často závisí celé jeho životní štěstí. Mnohý jinoch svými jemnými způsoby společenskými na sebe upozornil, doporučil se a srdce jiných si získal.

Společenský mrav není ohraničen a vymezen nějakými psanými zákony nebo předpisy, ale přece jsou určité ustálené společenské formy, dle nichž se řídití slušní lidé považují za svoji povinnost. Zapamatuj si alespoň některé.

Ve společnosti měj vždy ohled na jiné. Nechtěj jenom sám stále míti první a rozhodující slovo. Nestuj tvrdošíjně jen na svých náhledech, ale připuť i cizí názory. Třeba jsou lepší nežli tvé. Více hlav více smyslův. Ve společnosti nikdy nikoho z přítomných neurážej a nepřítomných nepomlouvej. Táže-li se tě někdo na něco, ochotně a způsobně

odpověz. Kývnouti hlavou nebo zavrtěti jest sice také odpověď, ale velice nezpůsobná a nezdvořilá. Mluv jenom to, co mohou slyšeti všichni. Nahýbati se k někomu a do ucha mu šeptati jest nezpůsob. Ostatní by si mohli mysliti, že je buď podceňuješ nebo mluvíš o nich. Mluví-li někdo jiný, nevskakuj mu do řeči, nýbrž vyčkej, až úplně domluví. Upadne-li někomu něco, ochotně to zvedni a podej. Jdeš-li s někým vznešenějším nebo s hostem, ponech mu čestné místo po své pravé straně. U vchodu otevři sám dveře a nech ho předejítí napřed.

Zvláště slušně, uctivě a úslužně chovej se k osobám druhého pohlaví. Těm ponechávej vždy místo čestnější. Jdeš-li s osobou druhého pohlaví po schodech nahoru, jdi sám napřed, jdeš-li s ní však po schodech dolů, jdi pozadu.

Hlavně ti doporučím, abys zachoval vždy slušnost při jídle. Nesluší se při jídle mlaskati, mnoho najednou do úst dávati a mluvit, když máme ještě plná ústa. Také se nesluší nožem pokrmy do úst dávati. Nesluší se Píti, dokud jsme sousta nespokli, rukou pokrmy bráti a k pokrmům čichati, pokrmy na společné míse přehrabovati a nejlepší kousek hledati, při jídle nůž nebo vidličku vzhůru držeti, jimi ve vzduchu šermovati nebo jimi na stole hubnovati, vidličkou nebo nožem v ústech si vrtati, při stole ve vlasech se

škrábati, vypravovati věci, jež budí ošklivost, vypravovati žerty a vtipy, jež ostatní k přílišnému smíchu dráždí, pecky a kosti pod stůl házeti, sousto z úst vyndavati, nad mísou, talířem nebo sklenicí kašlati, z pokrmů smích si tropiti a je k různým věcem přirovnávati, od jídla bez příčiny odbíhati, dáti se zbytečně k jídlu pobízeti, z pokrmů tajně něco s sebou bráti a odnášeti — to všecko se při jídle nesluší. Dej také pozor, abys snad svojí neopatrností židle neporazil, pokrmů nevysypal, nápojů nerozlil a jiným snad i šatů nepolil a nepokazil.

Jednej vždy, všude a s každým slušně. Slušně jednej i s tím, jenž toho zasluhuje, i s tím, jenž toho nezasluhuje.

17. Čest.

Čest je nejdrahocennější majetek člověka. Kdo ztratil jmění, mnoho ztratil, kdo ztratil zdraví, více ztratil, ale kdo ztratil čest, všecko ztratil. Lepší jest ztratiti celé své jmění, vytrpěti pronásledování a snésti žalář, nežli ztratiti svou čest a dobré jméno. V Šalomounových příslovích čteme, že „dobré jméno jest lepší než bohatství“ Bohatství lze znova nabýti, ale získati znova ztracenou čest jest nemožno.

V čem čest spočívá? Jinak dívá se na čest Malajec, jehož celý život záleží v lovu ryb,

jinak evropský dělník, a jinak šlechtic se starým rodokmenem. Čest u různých národův a různých stavů jinak bývá posuzována, ale mohu tě ubezpečiti, že jedině správně a čestně jedná ten, kdo své jednání zařídil dle zásad katolické mravouky. Kdo podle této mravouky byl vychován, cítí již sám, co jest čestné a co nečestné, co konati má a čeho konati nesmí.

Proto řiď se vždy dle starých, vyzkoušených a osvědčených zásad víry katolické, nikdy jich nepodceňuj, a důsledně vždy dle nich se spravuj. Lidé vpravdě zbožní musí jednati čestně, poněvadž jim to víra poroučí. Dobrá katolická výchova vede nutně k čestnému jednání.

Hleď pokud možno brzy státi se duševně samostatným, v povaze pevným, v zásadách ustáleným, v jednání spravedlivým a čestným. Není úctyhodnějšího muže nad toho, jenž pevně, neochvějně a na všechny strany spravedlivě stojí uprostřed víru tohoto života a za každých okolností dovede vždy čestně jednati. Lidé, kteří jsou „kam vítr, tam plášť“, nemohou býti ctěni a váženi. Kdo své přesvědčení mění podle okolností, podobá se praporečku, který se třepá vždy na tu stranu, na kterou vítr věje, nebo vodní trávě, která splývá vždy tím směrem, kterým voda teče.

Nechtěj býti hezkým na obě strany, nositi na obou ramenou a seděti na dvou židlích.

Kdo na dvou židlích sedá, snadno spadne. Kdo chce býti na všechny strany hezkým, snad všude proklouzne, snad si i u lidí mělkých zjedná jakési oblíby, ale všeobecné vážnosti a úcty si nikdy nezíská.

Někteří lidé z přílišné snahy státi se oblíbenými, dopouštějí se i docela nečestných skutkův. Jeden zkušený muž praví : „Oblíbenost v nejnižším a nejobecnějším smyslu toho slova nestojí za to, abychom ji měli. Každý konejž povinnost svou ze vší síly své, získejž si pochvalu svého vlastního svědomí, a oblíbenost v nejlepším a nejvyšším smyslu toho slova jistě dostaví se sama“ Lépe jest býti u někoho neoblíbeným a vykonati veliké dílo, nežli býti oblíbeným u všech a nevykonati ničeho.

Chraň se úskoku, podvodu, nemravnosti a vůbec všeho, co by tě mohlo u lidí připravit o dobrou pověst. Jednej vždy jako celý muž, abys vždy celému světu zpříma mohl hleděti do očí.

Dáš-li někomu své slovo, dodrž ho. Slovo dělá muže. Dané slovo bez příčiny rušiti jest nečestné. Staří Čechové považovali za svoji povinnost danému slovu dostáti, takže až o nich v Polsku povstalo přísloví : „Drží slovo jako Čech“ Jestliže někdo „držel jiného pode ctí a věrou“, byl jist, že oklamán nebude. Kéž se národ náš vrátí ku staročeské poctivosti !

Své cti si važ, haj si ji, opatruj, ale stejně chraň i čest jiného. Nikdy nikomu na cti neutrhuj a cti neubírej. Sám by již cti pozbýval, kdo by jiného o čest připraviti se snažil. Kdo jiného zneuctívá, nestává se tím ještě sám čestným, jako nestává se ještě bílým ten, kdo očerňuje jiného.

Ani v tom případě nemáš práva na čest bližního sahat, když bys viděl, že ani bližní sám si své cti neváží. Polituj ho sice, ale nezlehčuj.

Varuj se na svého bližního uvalovati podezření z úmyslů nebo skutků zlých.

O nečestném jednání jiných nevypravuj se zálibou, nýbrž přikryj takové jednání pláštěm mlčenlivosti a zapomenutí.

Když by někdo zlomyslně tvou čest urazil nebo ji zlehčil, jsi oprávněn ano někdy i povinnen ji hájiti. Kdybys mlčel, domnívalo by se třeba tvé okolí, že jest pravda, z čeho tě tvůj nepřítel nařknul. Proto budeš někdy nucen podati světu makavý důkaz, že jednání tvé bylo čestné. Ale důkaz ten hled podati vždy cestou mírnou, klidnou, co nej-jednodušší a nejkratší. Kdyby však touto cestou nebylo ti možno se obhájiti, haj se u c. k. soudu, abys jeho rozhodnutím zadostučinění došel.

Někteří lidé se domnívají, že nejlepší prostředek na obhájení uražené cti jest soubój. Co jest soubój? Jest to vzájemný boj

dvou lidí, kteří buď po sobě střílejí nebo sečnou zbraní se potýkají.

V městě B. urazil jeden důstojník druhého. Uražený chtěje obhájit svou čest, vyzval druhá na souboj. Určeného dne postavili se soupeři za přítomnosti svých svědků se smrtícími zbraněmi proti sobě. Padla rána, a jeden z nich sklesl smrtelně raněn k zemi. Čestná záležitost byla vyřízena

Arcivévoda Karel, slavný rakouský vojevodce, napsal princí Bedřichu Saskému: „Považuji souboje za přežitek starých, surových dob, v nichž dovoleno bylo zjednávati si právo násilím, ony jsou v odporu vůči velikému řádu, a tudíž jest povinností vlády je potlačovati. Rozmnožují se ve vojště tou měrou, jakou ubývá kázně, a vyskytují se nejčastěji u oddílů, jež mají nejhorší kázeň“

V novější době utvořil se zvláštní světový spolek „Protisoubojová liga“, jenž si vytknul za účel bojovati proti souboji, potírati ho všemožně a snažiti se úplně ho odstraniti.

Církev katolická vždycky souboj odsuzovala. Papež Pius IX. dne 12. října 1869 odsoudil zabijáctví v souboji co nejrozhodněji, nařídil, že těm, kteří v souboji padnou, má býti církevní pohřeb odepřen, a že svědci souboje a vůbec všichni, kteří se ho účastnili, mají býti vyobcováním z církve potrestáni. Papež Lev XIII. r. 1891 znova odsoudil

souboj a vyzval biskupy, aby rozhodně proti němu se stavěli.

Jsem přesvědčen, že odsuzuješ souboj, a že ho nikdy schvalovati nebudeš. Krví uražená čest se nehájí

18. Svědomí.

Svědomí jest vnitřní hlas, který nás chválí za naše skutky dobré a kárá za skutky zlé. Svědomí není nic jiného než hlas Boží přirozenosti naší vštípený.

Zachovej si vždy čisté svědomí. „Slávou dobrého člověka je svědectví dobrého svědomí“, praví Tomáš Kempenský. Čisté svědomí jest neocenitelný poklad, pramen spokojenosti a vnitřní útěchy. Uchovej si mravní bezúhonnost a zabezpečíš si šťastný život zde na zemi. Mudrc Bias pravil, že dobré svědomí činí život bezstarostným. Sv. Augustin zvolal „Ó svaté svědomí, ty jsi ještě na zemi a bydlíš již přece v nebi“

Střez se obtížiti své svědomí nějakým těžkým hříchem. Výčitky svědomí jsou už částkou muk pekelných. Zlé svědomí i stínu se leká. Mudrc Seneka napsal „A kdybys se pro svůj hřích žádného báti nemusel, boj se sám sebe, neboť jinému můžeš uniknouti, ale sám sobě nikdy. Tvá zloba jest již velký trest“. Rozsudek zlého svědomí jest těžší než rozsudek soudcův nad provinilcem, a výčitky

zlého svědomí jsou horší nežli žalář. Jsou velmi četné případy, že lidé puzeni výčitkami zlého svědomí sami šli před soud a udali se ze zločinův, o nichž nikdo nevěděl, jenom aby za svůj hřích došli spravedlivého trestu a tak umenšili výčitky svého vlastního svědomí.

Jeden hodinář mi vypravoval „Přišel mi poštou malý balíček. Otevřel jsem jej a viděl jsem, že jsou v něm pěkné kapesní hodinky. Vyňal jsem je a když jsem si je prohlížel, zpozoroval jsem, že hodinky právě toho druhu mám na skladě. Když jsem se podíval na dno bedničky, našel jsem tam dopis tohoto znění: „Ctěný Pane! Před měsícem kupoval jsem si u vás hodinky. Když jste šel do své výkladní skříně, vzal jsem vám jedny hodinky ze skladu a vstrčil do kapsy. Krádež má však mne trápila. Myslil jsem na ni, kudy jsem chodil. I v noci jsem byl stihán výčitkami zlého svědomí. Chci však míti pokoj. Proto vám hodinky vracím a žádám vás, abyste mi odpustil. Doufám, že jako šlechetný muž mi odpustíte, a že po mém jménu pátrati nebudete. Jsem vám oddán X. Y.“ Kdo mi ony hodinky dříve ukradl a nyní poslal, nevěděl jsem, neboť každodenně mnoho lidí se v mém závodě vystřídá“

Špatné svědomí zvláště u jinocha jest velkým neštěstím. Bere mladému muži všecku radost ze života, podlamuje jeho sebedůvěru,

činí ho zamyšleným, smutným, nespokojeným, bojácným . . . Někdy se stává, že jinoch, aby přehlušil výčitky svého zlého svědomí, vrhá se do víru nezřízeného života, utápí hlas svého svědomí v pitkách, výstřednostech a rozmařilostech nejhoršího druhu.

Neštěstím je svědomí zlé, ale větším neštěstím je svědomí otupělé. Svědomí, které už ani nechválí ani nekárá, ale které již spí, jest horší rána, než všech deset ran egyptských dohromady. Kdybys někdy — čehož tě Pán Bůh chrániti račiž — do takového stavu upadl, pros Pána Boha vroucně, aby zase tvé svědomí vzbudil.

Také není dobré svědomí příliš úzkostlivé. Útlé svědomí jest dobré, citlivé svědomí jest prospěšné, ale příliš úzkostlivé jest vadné.

Provoď tě cestou života
vždy přeblahé to vědomí,
že všeho štěstí největší
jest jenom — dobré svědomí.

19. Soucit.

U knížete Schönburga v Černovicích u Tábora sloužil u koní František Filip. Jeho manželka posluhovala v knížecí kuchyni. Jednou, právě když chtěla usednouti k svačině, přišla do kuchyně žebračka a prosila ji o almužnu. Filipová dala se s ní do řeči, litovala ji a konečně dala jí hrneček kávy

a rohlík, jak to měla přichystáno pro sebe. Pravila jí, že sama také jednou může zůstat bez svačiny. Když žebračka odešla, vstoupila do kuchyně z vedlejšího pokoje dcera knížete Schönburga, princezna Františka. Pravila k Filipové, že vyposlechla ve vedlejším pokoji celý její rozhovor se žebračkou a zároveň se ptala, proč dala jí celou svoji svačinu. Filipová jí odpověděla: „Uvažovala jsem, jak by mi bylo, kdybych jednou sama šla žebrotou. Bylo mi oné ubohé ženy líto, a proto jsem jí svou svačinu dala“ Když to útlocitná princezna slyšela, patrně dojata pravila k posluhovačce: „Žebroty se nebojte. Naše rodina už se o to postará, abyste na stará léta netrpěla nouze“ Slovu svému také princezna dostála. Když později provdala se za hraběte Černína z Jindř. Hradce, posílala v určitých lhůtách peněžité obnosy panu faráři z Deštné B. Kamarýtovi, který je rodině Filipové v Černovicích odevzdával.

Dej a bude ti dáno, přej a bude ti přáno. Měj soucit s lidskou bídou, kterou na světě skoro každodenně potkáváš. Jen člověk bez citu nemá soucitu. Jak odporné jest srdce tvrdé a necitelné! Jak drahé jest srdce útrpné a soucitné! Ani největší vědomosti, ani nejlepší vlastnosti, ani nejuhlazenější způsoby nezdobí tak člověka jako citlivé srdce. Ušlechtilý cit jest původcem nejkrásnějších skutků. Dovede jednati a poraditi i tam, kde již i

sám rozum vypovídá službu. Jest to něžná květina, která nejraději v ústraní roste a je-li přiměřeně šlechtěna, přináší překrásné plody. Přecpati hlavu různými naukami a nepěstovati citu jest asi tak, jako vsaditi květinu do květníku, nezalévati ji a vůbec dále se o ni nestarati.

Měj soucit nejen s cizí bídou, ale i s cizími slabostmi. Nesud' a nebudeš souzen, neodsuzuj a nebudeš odsouzen. Víš, jak fariseové přivedli k Pánu Ježíši ženu hříšnou, na ni žalovali, a jak Pán Ježíš řekl, aby první hodil kamenem na ni ten, kdo sám jest bez hříchu. A co se stalo? Fariseové počali se vytráceti jeden za druhým, až zůstal Pán Ježíš jenom sám a hříšná žena... A Pán vlídně a soucitně jí řekl: „Ženo, žádný tě neodsoudil?... Ani já tě neodsoudím. Ale jdi a již nehřeš!“

Měj soucit hlavně s nemocnými a s lidmi, kteří mají nějakou vadu buď tělesnou nebo duševní. Nevysmívej se nikdy lidem pro jejich nemoce a slabosti. Vysmívati se lidem takovým mohl by jen člověk nevzdělaný, hrubý, surový a neurvalý. Takový člověk jest neštěstím a postrachem lidské společnosti. Peklo bylo by na světě, kdyby takových lidí byla většina. Spisovatel Ch. Dickens napsal: „Bez lásky, bez citu bratrského lidstvo bude smečkou dravých vlků“

Buď citlivý i ke zvířatům, stromům a veškerým tvorům božím. Užitečné šetři, a třeba-li škodlivé zničiti, usmrť je bez muk a dlouhého trápení. Šetři užitečné ptactvo, pěstuj stromy, miluj přírodu.

Kdo se k tvorům s láskou sklání,
ten má nebes požehnání.

20. Důslednost.

Byla slavnost Božího Těla. Průvod šel městečkem, a kněz postavil vždy monstranci u některého oltáře, jež na čtyřech stranách náměstí byly přichystány, vykonal předepsané modlitby, požehnal Velebnou Svátostí věřící lid a ubíral se k oltáři dalšímu.

Krejčí Všetečka velice si toho vážil, že právě u jeho domu od starodávných dob stavěn byl oltář. Právo to považoval za zvláštní výsadu svého domu, a jistě by ho byl sousedovi nepřepustil, ačkoliv postavení a úprava oltáře každoročně vyžadovala značné práce ano i vydání.

Když bylo po slavnosti, mistr Všetečka odnesl obrazy, březové stromečky, klekátko, bílou přikrývku a stůl domů. Když v poledne se svojí rodinou obědval, neopomenul připomenouti svým dítkám, že na stole, u něhož nyní sedí a jedí, před chvílí stála monstrance s Tělem Páně.

Po obědě poslal si pro noviny, rozložil si je na stůl a četl. Byly to noviny nekato-lické, víře naprosto nepřátelské. Právě toho dne byl v nich článek s nadpisem „Kleri-kální paráda“, v němž způsobem přímo ší-leným štválo se proti průvodu o Božím Těle. Prý se vysekávají v lesích stromky, na lu-kách se trhá kvítí a maří se příroda . . . Pan mistr měl tyto paličské noviny rozložené právě na onom stole, na němž nedávno stála Velebná Svátost. Jaká je v tom důslednost? Cítil-li se opravdu katolíkem, proč si ne-předplatil noviny katolické?

Život některých lidí jest řada nedůsled-ností. Někdo nazývá se katolíkem, ale kupuje, podporuje a čte noviny, které náboženské city urážejí, odsuzuje nevěru, ale do říšské rady volí nevěrce, který potom hlasuje pro zákony protináboženské, jde v neděli do ko-stela, ale kněžím nadává, chválí kázání pana faráře proti opilství, ale opije se třeba ještě týž den, doma si nepřeje ani najíst, ale v ho-stinci častuje celou hospodu, dnes je za-mračený a nepřístupný, zítra rozmarný a plný laskavosti, dnes něco tvrdí, zítra totéž popírá, dnes je pánovitý, zítra podlízavý, brzy hlučně se směje, ale hned zase žalo-stivě pláče, jest jako dubnové počasí, které přináší několikrát za den jasné slunce, ale i několikrát za den déšť. Samá měnivost, neustálenost, nedůslednost.

Proto si zapamatuj pro život tuto radu mou: Buď ustálený ve svých názorech, pevný a vytrvalý ve svých předsevzetích a důsledný v celém svém jednání. Nepřevlékej svého nitra jako převlékáš svůj šat. Začneš-li říkati „a“, říkej také dále „b“ a „c“

21. Opatrnost.

Vůz má čtyři kola, a správnou cestou k nebi ubírá se křesťan, který má čtyři základní neboli stěžejní ctnosti, jež se jmenují: Opatrnost, spravedlnost, statečnost a mírnost.

Co jest Opatrnost? Jest to ctnost, kterouž poznáváme, co máme v jednotlivých případech činiti, bychom jednali bohumile.

Zamiluj si tuto ctnost a cvič se v ní pilně od své mladosti. Kniha přísloví blahoslaví opatrného takto: „Blahoslavený člověk, kterýž nalézá moudrost a kterýž oplývá opatrností“.

Buď opatrný ve slově i skutku. Než slovo z úst vypustíš, dvakrát ho opiluj. Lidové přísloví dí, že dokud jest slovo v ústech, stojí za peníze. Mnohdy jedině neprozřetelné slovo natropí mnoho zla. Raději více přemýšlej a méně mluv. Mluviti stříbro, mlčeti zlato.

Nikdy se neukvapuj ve svých rozhodnutích a ve svém jednání. Vždy si vše napřed dobře rozvaž, nežli ke skutku se odhodláš. Tomáš

Kempenský dí: „Veliká je moudrost, neukvapovati se v jednání“. Opatrnost matka moudrosti. Často jediný chybný krok jest příčinou, že chodec řítí se do propasti.

Vždy zachovej klid a rozvahu — ve štěstí i v neštěstí. Slyšel jsem o jedné selce, která když zpozorovala, že se vzňal na půdě oheň, chytila ve světnici nejprve mísu s knedlíky, aby je vynesla a zachránila. Teprve cizí lidé vynesli jí šaty a peřiny. Duchapřítomnost jest zvláštní dar od Pána Boha, který každému není dán, ale klid a rozvaha jsou ctnosti, které si sami osvojiti můžeme.

Není dobře v řeči a jednání se ukvapovati, ale také není dobře mlčeti tam, kde máme mluvíti a nejednati tam, kde činu jest zapotřebí. Jednati ukvapeně jest nebezpečné, ale jednati nerozhodně jest známkou slabého ducha. Slovo v pravý čas jest jako jablko zlaté na míse stříbrné. Nemlč! Vydej pravdě svědectví, když jest toho zapotřebí. Rozhodným slovem nebo skutkem v pravý čas můžeš způsobiti velmi mnoho dobrého, nebo odvrátiti velké zlo, někdy i člověka zachrániti.

Pravou rádkyní, kdy máš mlčeti a kdy mluvíti, kdy nejednati a kdy jednati, nechť jest ti vždy v životě pravá křesťanská opatrnost. Modlívej se o tuto ctnost k Pánu Bohu a pros „Matku dobré rady“, aby ti ji vyprosila. Nežli něco vážnějšího podnikneš,

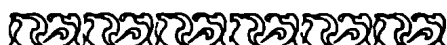

pomodli se vždy nějakou, byť i krátkou modlitbu. Vzbuzuj vždy ráno dobrý úmysl, že chceš toho dne konati to, co by bylo k větší cti a slávě boží a ku spáse tvé nesmrtelné duše, neboť práce bez modlitby nemá pro nebe ceny, ale práce dobrým úmyslem posvěcená stává se modlitbou. Nežli něco začneš, vždy se ptej sama sebe, jaký prospěch kromě časného zisku bude z toho míti i tvá duše.

Sdílný buď jenom k těm, o nichž jsi přesvědčen, že sdílnosti tvé nikdy nezneužijí. Nevěř lidem, dokud jich dobře nevyzkoumáš. Na první setkání žádného člověka neseznáš dokonale a proto buď s ním v řeči i v jednání opatrný. Někteří lidé zdají se hodní, díváme-li se na ně zdálky, ale seznáme-li je zblízka, přesvědčíme se, že jsme se v nich klamali; jiní zase zdálky zdají se nám býti drsnými a neobroušenými, ale zblízka seznáváme v nich srdce šlechetné. Proto bylo by chybou řídití své náklonnosti dle prvního dojmu. Rovněž nebylo by dobře oblíbiti si hned toho, jenž tělesnou sličností a hladkými způsoby dobrý dojem udělá, a odmítati již předem každého, jehož vzezření jest nepěkné a způsoby neobratné. Nebroušený diamant jest cennější než obroušený granát. Nedej se klamati líčenou oddaností ani přítulností ani strojenou láskou jiných. Mohl bych ti vypravovati ze svého života smutný

příběh, kterým jsem byl poučen, že se s choulostivými věcmi lidem svěřovati nemáme. Mohl bych ti vypravovati, kterak jsem se svěřil s různými věcmi svému sousedovi, který později, když se na mne rozhněval, věci těch proti mně zneužil a veliké hoře a mnoho bezesných nocí mi způsobil, ale nechtěj toho ode mne, neboť si na to vůbec nerad vzpomínám, a kdykoliv si na to vzpomenu, vzpomínka ta mne bolí. Ale poučen byv škodou vlastní varuji tě před přílišnou sdílností, abys podobných útrap v životě byl ušetřen. Měj uši pro každého, ale ne ústa. Nenos své srdce na trh. Mnozí lidé jsou zlí, mohli by je koupiti, ale potom jako Jidáš zaprodati.

S lidmi, kteří vše, co slyší, ihned zase jiným donášejí a často i překrucují, mluv co nejméně a jen co jest nejnnutnější. Tomáš Kempenský napsal: „Takových klepařů a lidí neprozřetelných uchovejž mne, Pane, abych neupadl do rukou jejich, aniž sám ničeho podobného se nedopustil. Polož v ústa má slovo pravé a stálé, jazyk pak ošemetný daleko vzdal ode mne“. Bolí tě rány, které očeká-
váš a na které jsi připraven, jak teprve bolely by tě takové, kterých nečekáš, na které připraven nejsi a kterých jsi sám byl příčinou svojí prostořekostí? Kdo může předvídati, co se stane za měsíc, za rok nebo za deset let? Proto, chceš-li v životě mno-

hých nepříjemností se uchrániti, nesvěřuj se lidem se vším, co víš.

Opatrně jednej s lidmi zlomyslnými a pochlebníky. Není ti pravým přítelem ještě ten, kdo tě chválí do očí a ukazuje ti hezkou tvář. Věř člověku teprve tehdy, až o něm budeš moci říci se svatým Pavlem: „Vím, komu jsem uvěřil“

Do cizích záležitostí se zbytečně nemíchej. Máš zajisté dosti co činiti sám se sebou. Sám sobě především a svým záležitostem věnuj pozornost.

Kdo se míchá do věcí, které se ho netýkají, nevychází z mrzutostí.

Máš-li sdělit někomu nějakou smutnou zprávu, učiň tak šetrně a opatrně. Stalo se, že lidé, když jim náhle a nešetrně nějaká rána byla zvěstována, raněni byli mrtvicí. Na zlé zprávy vždycky času dost.

Nikdy nevyzývej svými řečmi a skutky k hádkám a k boji. Hlavně náboženských hádek se vystříhej. Přístupného a rozumného přesvědčíš rozumnými důvody, ale zarputilce nepřesvědčíš ani pěstí a kladivem.

Nevydávej svého náboženského nebo politického přesvědčení zbytečně úšklebkům a úsměškům lidí nevěreckých a ztřeštěných, ne proto, že bys se snad za své náboženské nebo politické přesvědčení styděl, ale že sám Pán Ježíš takto k opatrnosti radí: „Nedávejte věci svaté psům, aniž házejte

perel svých před prasata, aby snad nepošlapala jich nohami svými a obrátíte se neroztrhala vás“

Vždy a ve všem se řiď radou apoštola národů: Zkoušejte, která jest vůle Boží dobrá, líbezná a dokonalá. Všeho zkoušejte, ale nejlepšího se držte. Nedej se svéstí špatnými řečmi, četbou a společnostmi ke zlému a odvrátiti od cesty ctnosti.

Zásob se v tomto životě dobrými skutky, které jako věrní přátelé tě budou provázeti k trůnu božímu a tam za tebe orodovati, a nebuď jako oněch pět panen neopatrných v evangeliu, které se nezásobily olejem a nemohly uvítati nebeského ženicha.

Vždy a ve všem jednej opatrně.

Nechtěj všechno co vidíš,
nemluv všechno, co víš,
nepovídej všechno, co slyšíš,
nečiň všechno, co můžeš,
než to, co prospěšno jest.

22. Zázračná mast.

Jeden student, jemuž vypadávaly vlasy, četl v novinách inserát s nadpisem, „Zázračná mast na vzrůst vlasův a vousův“. V nabídce té vyličovány byly veliké úspěchy onoho prostředku, a uvedena byla hned také různá doporučení a pochvalné přípisy z různých končin světa. Student přečetl inserát ještě

jednou, otevřel svoji peněženku, schoval ji zase, vzal papír a už objednával zázračnou mast. Jak bude šťasten, až se zbaví mrzuté holohlavosti. A vousky pod nosem také budou dobře slušeti .

Ve třech dnech mast přišla. Byl přiložen i návod, jak se jí má používat. Rozhodně se nesmí dotknouti masti prstem nebo dlaní, neboť i na prstu a dlaní by vlasy narostly. Kdyby jí potřel řemen, obroste i řemen chlupy. Natíratí se musí zvláštním štětečkem, který se musí po použití zastříhnouti, neboť i jeho štětiny vždy přirostou. Student natíral štětečkem, který byl ke krabici současně přiložen, svoji holou hlavu, natíral i svůj hořejší pysk, ale úspěch žádný se nedostavoval. Ani štětečku již nepřistříhoval, poněvadž byl přistříhaný už až skoro k držadlu. Konečně, když již mast skoro vypotřeboval, rozhorleně sednul a napsal na adresu, kterou si z novin dříve poznamenal, že mast docela ničeho nepůsobí. Brzy přišla odpověď. „Není možné, aby mast nepůsobila. Vlasy rostou zcela jistě, ale rostou třeba obráceným směrem — rostou asi dovnitř. Objednejte si novou zásilku, která bude účinkovati směrem obráceným.“ Nyní teprve se lehkověrný student poradil se svým přítelem a nabyl přesvědčení, že byl důkladně podveden.

Nevěř podobným podvodným inserátům, jimiž se nesvědomitě noviny jenom hemží a

za něž nekřesťanské peníze berou. Jeden nabízel novinami zvláštní prášek, který má za následek, že ve vodě, do níž se vsype, povstane množství ryb. Když se na léčku onu kdosi chytil, dostal za odpověď: „Vsadil jsem se se svým kamarádem, že se ještě v naší pokročilé době najde člověk, který by podobné hlouposti věřil. A sázku jsem vyhrál, neboť Vy jste už devatenáctý, který si onen prášek objednává“

Nevěř různým nabídkám lehkého výdělku. Z naší krajiny před lety odvedl jakýsi agent asi dvacet zdravých jinochů na práci do Ameriky, cestu jim zaplatil, ale potom na práci v Americké Panamě bez nože je dřel, plat zadržoval, pod širým nebem spáti nechal, až skoro všichni námahou, nemocemi a nezdravým podnebím zahynuli. Co jest nesvědomitému „parťákovi“ do toho? Však se zase jiní přihlásí.

Varuji tě před přílišnou lehkověrností k lidem, hlavně k lidem cizím. Nebuď lehkověrný. Mnozí lidé z lidské lehkověrnosti a hlouposti pohodlně žijí, bohatnou a svým obětem se ještě vysmějí.

23. Spravedlnost.

Spravedlnost jest ctnost, kterou jsme ochotni dávat každému, čím jsme mu povinni. Pán Ježíš sám nás k spravedlnosti vy-

bídnul, an řekl: „Dávejte, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu“ A sv. Pavel napomíná: „Dávejte tedy všem, což jste povinni: komu daň, tomu daň, komu clo, tomu clo, komu bázeň, tomu bázeň, komu čest, tomu čest“

Buď spravedlivý k Bohu a k lidem. Spravedlnost k Bohu ukážeš, když mu budeš děkovati za vše, co ti dobrého prokazuje, a když mu budeš vždy věrně sloužiti. Spravedlivý k lidem budeš, když se vynasnažíš, abys vědomě nikdy nikomu neublížil, za prokázaná dobrodiní se odměnil, odměňoval dobro, ať je koná kdokoliv, a potlačoval zlo, ať se kdekoliv ukáže, abys vždy pravdě a právu hleděl průchod zjednati, abys zastal se neprávem utiskovaného, byť to bylo třeba i proti tvému vlastnímu otci nebo bratru, abys nepřivlastňoval si cizích zásluh ani svých vin nesvaloval na jiného, abys neposuzoval a necenil člověka dle tváře a kabátu, nýbrž dle srdce a skutkův, a abys spravedlnost konal nahoru a dolů, na pravo a na levo.

Spravedlnost jest jenom jedna a nedá se ani obejít, podplatit, obelstít ani zlomit. „Ohneš-li spravedlnost, zlomíš ji“, praví spisovatel Weiss. V době, kdy spravedlnost málo byla ceněna, povzdechl si jeden staročeský spisovatel: „Spravedlnost zlámala nohu“

Spravedlnost vyobrazuje se často jakožto dívka, která má zavázané oči a v ruce váhy.

Oči má zavázané proto, aby se naznačilo, že se neohlíží na osoby lidské, ale váží všem stejně.

Zvláště spravedlivý buď ke svým rodičům. Vychovali tě, starali se o tebe, když jsi ještě ani toho nemohl chápati, modlí se za tebe dosud — kterak bys tak velikých dobrodiní mohl zapomenouti? Spravedlnost velí, abys ve stáří postaral se zase o své rodiče, když oni se postarali o tebe v mládí. Budeš-li dávatí výměnek, dávej ho rád a spravedlivě.

Buď spravedlivý i ku svým představeným. Bereš-li za práci plat, jest spravedlivé, abys dodal práci dobrou. Koupíš-li něco, zaplať to. Potřebuješ-li cizí práci, spravedlivě zaplať mzdu za ni.

Spravedlnost společenská neboli sociální jest ta, která každému stavu poskytuje tolik výhod a práv, kolik jich dle své zásluhy a svého významu pro celek zaslouží. Vol do sborů zákonodárných muže, kteří o tuto spravedlnost upřímně pracují.

Spravedlnost jest tak mocná, že na konec vždycky zvítězí, a byť jí lidé i oči zavázali, byť ji potlačovali a ubíjeli jakkoliv, přece vždy na konec v plné kráse a síle se objeví a rozdává odměnu dobrým a tresty zlým...

24. Statečnost.

Snad se pamatuješ ještě ze školního vyučování na hrdinnou smrt sedmera bratří

machabejských, které král Antioch dal i s jejich matkou mučiti a popraviti, protože nechtěli zapřítí své víry. Jistě jsi se tehdy divil jejich statečnosti.

Ale mně bylo by milejší, drahý můj hochu, kdybys té srdnatosti a duševní síle jejich se nejen obdivoval, ale kdybys i v životě je ve statečnosti následoval.

Co jest statečnost? Jest to ctnost, kterouž dobré přese všecky obtíže podnikáme a vykonáváme a raději všecko trpíme, než bychom se hříchu dopustili. Vojín ukazuje statečnost v boji proti vojsku nepřátelskému, křesťan v boji se svým vlastním nitrem. Tuto ctnost ti vřele odporoučím, neboť kdo si chce zachovati a uhájiti ostatní své ctnosti, má jí na výsost zapotřebí.

Statečnost, jak asi již chápeš, nesmíš zaměňovati snad s bojechtivostí nebo dokonce snad i s ukrutností. Právě naopak — muž v pravdě statečný jest útlocitný. Snižuje se k slabému, podpírá ubohého a nepostaví se nikdy proti bezbrannému. Jemnost a útlocit byly vždy podstatnými známkami lidí v pravdě statečných.

Zamiluj si křesťanskou statečnost. Nedej se nikdy a ničím odvrátiti od svědomitého plnění svých povinností, konej dobro, byť i s obtížemi bylo spojeno, varuj se zlého, byť bylo sebe lákavější, mluv pravdu, třeba byla pro tebe trpká, žij skromně dle svého

postavení, nestyď se za to, čím jsi, nedělej se, čím nejsi, a potlačuj nezřízené vášně svého srdce a udatně bojuj proti pokušením.

Buď statečný v utrpení a pronásledování. Nelekej se nesnází. Utíkatí před obtížemi jest bojácnost. Ovšem i naproti tomu zase hříchem by bylo vrhati se v nebezpečenství svévolně. Řid' se v životě dle slov pohanského mudrce Aristotela : „Člověk ducha šlechetného bude si počínati mírně jak ve štěstí, tak i v neštěstí. Bude uměti povznášeti se i ponižovati. Nebude ani příliš radovati se ze zdaru, ani příliš rmoutiti se nad neštěstím. Nebude se ani báti nebezpečenství ani ho hledati. Jest mlčenlivý, avšak mluví směle, jak myslí, kde toho jest potřebí. Nerad mnoho mluví o sobě, neboť nestará se, aby sám byl chválen, aneb aby jiní byli haněni. Nekřičí pro maličkosti, rád urážky odpouští a nerad cizí pomoci se dožaduje“ Promysli si toto duchaplné naučení.

Pravému křesťanu jest za našich dnů zapotřebí skoro takové statečnosti, jakou se vyznamenávali svatí apoštolové, když šli rozšiřovat a hájit víru Kristovu. Buď vždy statečným katolíkem a nikdy zbabělcem. Snes rád pro své náboženské přesvědčení oběti. Kristus Pan řekl : „Blahoslavení jste, když všecko proti vám lhouce, pronásledují vás“ Sladká bolest trpěti pro dobro a pravdu. První křesťané obětovali pro víru i svou

vlastní krev a byli šťastni, když vedeni byli pro své přesvědčení na popraviště.

V jedné dílně pracovalo deset dělníkův. Osm z nich bylo členy spolku sociálně-demokratického, a dva z nich byli členy spolku katolického. Tito dva měli v dílně přímo očistec. Viděli potupný smích svých spoludělníkův a slyšeli denně různé jejich pošklebky a úsměšky jako „studení bratři“, „ruženečkáři“, „kněžští otroci“ atd. Ale tyto nadávky je v jejich přesvědčení nikterak nezviklaly. Navštěvovali své schůze dále, chodili do kostela a přijímali svaté svátosti jako dříve. Byli čím dále tím horlivější a budili křesťanský lid kde a jak mohli k boji proti zapřísáhlým nepřátelům křesťanské víry. Konečně i jejich soudruzi v dílně zvykli si na jejich společnost a byť někdy i ústy se jim vysmívali, v srdci si jich pro jejich pevné přesvědčení vážili a jim se divili. Za nějaký čas dokonce někteří z nich vystoupili ze spolku sociálně demokratického a přestoupili ke katolickému. Stateční dělníci

25. Mírnost.

Sv. Ambrož napsal: „Mírnost jest ctnost, která od hříchu zdržuje, světem pohrdá, rozkoše nehledá“ Mírnost krotí vášně, plodí ctnosti. Mírný přemáhá a potlačuje ve svém nitru všechny nedovolené, zvláště všechny

smyslné žádosti, a dovolených věcí užívá jen mírně. Není rozpustilý v radosti a neklesá v zármutku. V štěstí nejásá příliš a v neštěstí si nezoufá malomyslně. Všeho s měrou — smíchu i pláče.

Zmiňuji se ve svém „Odkazu“ proto o této ctnosti, poněvadž právě pro jinocha má velikou důležitost. V letech bujného mládí, kdy vášně a náruživosti zlé usilují v nitru člověka o nadvládu, jest zapotřebí nějaké uzdy, která by je krotila a mírnila jako uzdou krotíme bujného koně. A zvláště jest třeba pěstovati a stále odporučovati tuto ctnost za nynější doby, kdy vášně a náruživosti se tak rozpoutaly, a kdy svět ve hříších a v radovánkách tak tone, že se zdá, jakoby se hříchem a zábavami chtěl sám ubíti.

Následek prvního hříchu jest, že jsme nakloněni více ke zlému než k dobrému. Tyto zlé náklonnosti svého nitra musíme stůj co stůj ovládnouti, chceme-li býti šťastni a blaženi. Bez mírnosti ovládnutí těchto zlých náklonností nedá se vůbec ani mysliti. Proto ti zhloubi srdce odporučím pěstovati tuto ctnost a cvičiti se v ní stále. Mírnost krotí hněvivost, prchlivost, mstivost, závistivost, nepřátelství, lakotu, nestřídmost, ctižádostivost, hlavně pak nečisté žádostivosti tělesné, o nichž sv. Petr praví: „Prosím vás, abyste se zdržovali od tělesných žádostí, kteréž bojují proti duši“

Pán Ježíš dal k dosáhnutí věčné blaženosti tuto podmínku: „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám“ Církev svatá nám napomáhá a dává nám návod, jak sami sebe zapírati máme. Za tím účelem ustanovila posty, neboť postem můžeme lépe zlé náruživosti ovládnouti, ustanovila a určila některé doby v roce za kající, jako na př. advent a půst, a hlavně nás nabádá, abychom častěji v roce chodili k sv. zpovědi, neboť to jest nejbezpečnější prostředek proti všemu zlu.

Bojovati proti zlým náklonnostem a je krotiti bylo by jenom mírnosti půl. Chceš-li však míti tuto ctnost celou, uživej i dovolených věcí jen mírně. I dobrého s měrou! „Všecko jest mi dovoleno, ale ne všecko prospívá“, praví sv. Pavel. Mírně uživej majetku, pokrmův a nápojů, hry, zábavy, radováněk, a vůbec všeho, co jest ti milé. I dobré, je-li přílišné, zvrhuje se ve zlé. Sv. Isidor napsal: „Zachovej ve všech věcech míru, každého času střídmosti uživej. Nic nečiň nad míru, ani více ani méně nepodnikej, než na tebe sluší. Přílišnost a nějaká nestřídmost také i v dobrých věcech nebývá chvalitebna“. Sv. apoštol Pavel napomíná: „Mírnost vaše známa buď všechněm lidem“.

Mírnost plodí mravnost, tichost, skromnost, pokoru a lásku. Sv. Pavel napsal: „Ovoce pak ducha jest: láska, radost, pokoj, trpěli-

vost, dobrotivost, dobročinnost, dlouhočekání, tichost, věrnost, mírnost, zdržlivost, čistota“ Mírnost jest matka mnohých ctností a učitelka dokonalosti. Sv. Bernard napsal: Mírnost není tak ctností, jako spíše královna ctností; jestiž vůdkyně ctností, ředitelka náklonnosti, učitelka mravův. Odstraň ji a ze ctnosti bude nepravost“.

Buď mírný, a mírnost naučí tě býti dokonalým.

26. Lilie bílá.

Znáš květ lilie bílé? Viděl jsi někdy někde v zahradě onen bílý kalichovitý květ hou-pající se na vysokém stvolu a vydávající líbeznou vůni? Zajisté jsi viděl.

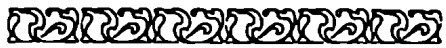
K tomuto bílému nádhernému květu často přirovnávána bývá a to plným právem ctnost čistoty. Čistotný jiných milý jest lidem, andělům a Bohu. Svatý František Sáleský dí: „Čistota jest všech ctností ozdoba a lilium. Ona lidi blízké andělům činí. Nic není pěkného, krom co čistého. A tak, kdož čistotní jsou, pěkní jsou, a krása jejich jest čistota“

Chápeš jistě co se slovem čistota vyrozumívá. Nemíní se tím snad čistota tělesná ani všeobecně čistota duševní, což jest asi tolik jako bezhříšnost, ale vyrozumívá se tím zvláštní ctnost, které také říkáme stydlivost nebo i mravnost.

Tuto ctnost ti zvláště doporučuji. Vím, že jest mezi nynějšími jinochy řídká, ale zdaž nesvíti svíce tím jasněji, čím větší jest tma kolem? Staň se tou svící a poskytni svému okolí důkaz, že ctnost ta dosud má své vyznávače a ctitele. Svatý Cyprian o této ctnosti krásně dí: „čistota jest okrasa šlechticů, pokorných povznesení, šlechtictví prostých, sličnost nepatrných, útěcha zarmoucených, posila krásy, ozdoba náboženství, úbytek nepravosti, rozmnožení zásluh, přítelkyně Boha“

Žádné ctnosti neslíbil Bůh takové odměny, jako čistotnosti. Když v osmeru blahoslavenství velebil různé ctnosti, o žádné neřekl toho, co řekl o čistotě, an pravil: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou“ A ještě v nebi, poněvadž andělům podobnější jsou, provázeti budou Beránka, kamkoliv půjde a prozpěvovati budou písně, jakých nikdo jiný zazpívati nedovede. Proto také kniha Moudrosti dí: „Ó jak krásné jest čistotné plémě ve skvělosti, nesmrtelná zajisté jest památka jeho; neboť i u Boha známo jest i u lidí“

Stydlivost jest vnitřní cit, kterým dovedeme ihned rozeznávati, co jest dovolené nebo co se příčí šestému přikázání Božimu. Tento cit pěstuj a nedovol, aby se někdy v tobě otupil. Potřebuješ tohoto strážce čistotnosti jako nezbytného průvodčího cestou tohoto

života. Vždyť náklonnost ke hříchu nečistoty nikdy neumírá. Boj smyslnosti s rozumem trvá po celý život. Ale nejprudší jest boj tento právě v letech jinošských. Tehdy bojuje tělo proti duchu nejvíce, a poněvadž má tehdy ještě vydatného pomocníka v mladické lehkomyšlnosti, proto tak často vítězí.

Vybroj se však, hochu můj, k tomuto boji dobře a odrážej srdnatě nepřítele, až zvítězíš. Nečisté myšlenky a žádosti, které tě mnohdy znenadání přepadávají, samy v sobě nejsou hříšné. Jest to jenom pokušení. Jestliže je ihned zapudíš a potlačíš, zvítězil jsi. Jestliže však se začneš jimi se zálibou obírat, v nich trváš, nesnažíš se je zahnati, podlehl jsi. Z malé jiskry povstává často velký oheň, neudusí-li se ihned v začátku. Z pokušení povstává často těžký hřích, nepotlačíme-li ho a nepřemůžeme-li ho ihned.

Čistota jest ctnost vzácná, ušlechtilá a krásná, ale i velice útlá. Nečistý pohled, špatná společnost, nečisté myšlenky, žádosti, řeči, žerty, písně a skutky ji zničí jako ničící mráz útlou rostlinu. Proto opleť své srdce plotem sebezáporu a bdělosti.

Pamatuj, že tělo tvé jest chrámem Ducha Svatého, a že hříchy nečistoty tento chrám poskvřňují. I kdybys byl sám, nejsi sám nikdy a nikde. — Všudypřítomný jest s tebou všude. Oko Boží prohlédá nejtlustší stěny a nejhustší tmu. Matka Boží a tvůj anděl strážný

radují se nad tebou, dovedeš-li bojovati proti smyslnosti a vítěziti. „Tělo, svět, ďábla přemáhám“, modlíš se každodenně. V pokušení se modli, pamatuj na spásu své duše, utrpení Kristovo, na svoji smrt, soud, a jistě zvítězíš. Josef Egyptský, když byl nevěrnou ženou Putifarovou ke hříchu nečistoty sváděn, zvolal: „Kterak mohu to zlé učiniti a hřešiti proti Bohu svému?“ A aby zachránil čistotu, raději utekl a snesl mstu rozhněvané a uražené ženy.

Zloděj leze do domu oknem, a zlé myšlenky a žádosti vkrádají se do srdce očima. Proto vystříhej se všech všetečných pohledův. I zrakem se může hřešiti. Svatý Alois, když byl na královském dvoře španělském, neznal ani tváře královny — tak dovedl na uzdě držeti své oči.

Nač se oko rádo dívá,
v srdci také rádo dlívá.

Všech dotěrných a vyzývavých pohledů se chraň. Rovněž nedívej se na různé nepočetné obrázky, ať již v obrázkových knihách, nebo na pohlednicích nebo v divadlech, biografech, kinematografech a p. Kdo by na zdích, vratech a záchodech různá nestydatá vyobrazení čmáral, ukazoval by naprostou mravní zvrhlost, surovost a nestydatost.

Nikdy nemluv a neposlouchej nemravných, nestydatých a dvojsmyslných řečí. Takovým

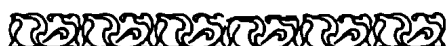
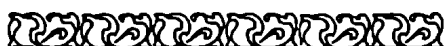
vtipům se nesměj, neboť taková nestydatost není k smíchu, ale k pláči. Sv. Alois se vždy studem začervenál, jestliže v jeho přítomnosti nějaké nepočetné slovo se vyřklo. Neposlouchej a nezpívej nemravných písní. Vystríhej se nemravné četby.

Chraň se společnosti nestydatých druhů nebo dokonce nestydatých družek. Byl by zázrak, kdyby jinoch uchoval svoji čistotu, jestliže s nečistými obcuje. K ničemu dobrému nevedou také noční toulky, pokoutní schůzky a různé „známosti“, o nichž se předem ví, že ku svátostnému manželství vésti nemohou.

Modli se každodenně o zachování čistoty, choď často k sv. zpovědi, buď střídmy a pracovitý. Daleko snadnější jest vůbec čistým se uchovati, nežli do hříchů nečistoty zapadnouti a chtíti potom z nich vybřednouti.

Vedle čistotnosti lehce ujímají se v srdci jinochově i různé jiné ctnosti, v srdci nečistém však roste snadno náboženská vlažnost a různé jiné bodláčí. Nečistota bývá často u jinochů matkou nevěry.

Sv. Pavel napomíná: Toť jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše, abyste se zdržovali od smilství“. Týž svatý apoštol ve svém listu k Efezským píše: „Smilství pak a veliká nečistota... nebuď ani jmenováno mezi vámi, jakož sluší na svaté; aneb mrzkost anebo bláznivé mluvení“

Nestydatost otupuje ducha, kazí povahu a maří všechno ušlechtilé snažení. Sv. Remigius praví: „Všecky ostatní hříchy dohromady nepřivedou v zábubu tolik duší, kolik jediné hříchy proti čistotě“ Břetislav I., kníže český, vydal zákon, aby všeliká chlípnost pohoršitelná trestána byla vyhnanstvím do Uher.

Jenom ten šťasten může býti, v stáří, kdo čistým se uchoval v mládí. Mládí nakažené nečistotou nemůže v stáří přinést žádného ovoce. Viděl jsi jistě někdy již, že stromy na jaře obaleny byly květem, ale později v jeseni nepřinesly očekávaného ovoce. Co toho bylo příčinou? Když stromy kvetly, přiletěli broučci a do květů nakladli vajíčka. Z vajíček vylíhli se později červíci, kteří uvnitř rozežrali a zničili ovoce dříve než dozrálo. Takovým červem, který v mládí rád v srdci se usazuje, je rozežírání a kazí, jest hřích nečistoty. Rodí se špatnými pohledy a myšlenkami, sytí se nečistými žádostmi, roste nepočestnými řečmi a uzrává v nemravných skutcích. Červ tento hlodá na duši i na těle.

Kdo se proti šestému přikázání božímu prohřešuje, má nejen těžký hřích, ale hubí i svoje zdraví a svoje tělo. Spisovatel Ségur vypravuje: „Znal jsem člověka, který od svého 13.—14. roku přestal růsti; byl téměř blbý, jeho zrak byl smutný a zakalený, jeho

dech byl zapáchající; byl ubohým otrokem nezdrženlivosti“. Hřích nečistoty zanechal na jeho těle tak hrozné stopy.

Jednou dostal jsem se náhodou vedle pražské nemocnice do oddělení pro „tajné“ nemoci. Smilstvo naplnilo tuto obsáhlou místnost do posledního místečka. Hned, jakmile jsem vcházel, vítal mne nesnesitelný zápach, takže jsem si musil ústa šátkem přidržovati. Oči mé viděly řadu bledých vyžilých a zničených mužův, obětí to vesměs hříchu smilstva, a uši mé slyšely bolestné jejich sténání, pláč a nářky. Většina z nich byli jinoši teprve dospívající. Lékař, který mne provázel, mi pravil: „Sem by se měli přijít podívat všichni mladíci zdraví, aby zde viděli odstrašující příklad, kam vede společnost špatných ženštin a návštěvy vykřičených domů“.

Snad jsem k tobě mluvil, milý hochu, příliš otevřeně o této choulostivé věci, ale přece jen ještě mnohého jsem ti neřekl. Budeš-li v pochybnostech o něčem, svěř se svému zpovědníku a požádej ho o radu. Jistě ti dobře poradí.

27. Tichost.

Opak tmy jest světlo, opak hříchu jest ctnost. Opak hněvu jest ctnost tichosti. Tichost jest vzácná ctnost, která přináší požeňování, vnitřní pokoj a spokojenost. Člověk

tichý a mírný jest všude vážen, ctěn a milován. Nikdy se nerozčiluje, nehádá, není nebezpečný. Klidná mysl jest základ rozumného jednání. Montesquieu pravil, že horko jest zdrojem bláznovství, a chlad zdrojem rozumu. Jíme, až když jídlo vychladne, a jednati máme, až když hněv přejde.

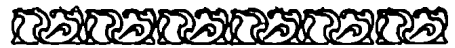
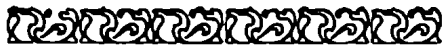
Proto zůstaň chladný a nerozčiluj se, i kdybys měl snad ku hněvu příčinu. Zachovej si vždy klid a rozvahu. I kdyby se ti hned vše nedařilo, nebo byť se ti i zkazilo to, co se ti už podařilo, nehněvej se, nýbrž zachovej si duševní rovnováhu.

Nezlob se ani tehdy, kdyby ti někdo křivdil nebo tě urážel. Pamatuj si, že rozumný člověk nikdy nikoho neuráží, a hlupák že tě uraziti nemůže. Když David táhl do boje proti svému synu Absolonovi a přišel k potoku Cedronu, potkal se s ním muž jménem Semei, kterýž házeje po něm kamením a zlořeče mu, řekl: „Vyjdi ze země, vyjdi muži krve“! Popuzen byv touto podlostí, řekl Abisai ku králi: „I proč zlořečí tento nestydatý člověk pánu mému králi? Půjdu a setnu mu hlavu“ Ale král odpověděl vlídně a mírně: „Nech ho, ať zlořečí; snad popatří Hospodin na soužení mé a odplatí mi dobrým za toto zlořečení“ Když moudrý Sokrates dostal od jakéhosi hrubce poliček, pravil s úsměvem: Jeť nemilé, že nevíme, kdy s košíkem na hlavě vyjítí máme“.

Život vyžaduje mnoho trpělivosti, lásky a mírnosti. Tichostí a mírností vždy pořídíš více nežli hněvivostí a zlostí. Lépe mírnou řečí, nežli ostrou sečí. Kniha Přísloví dí: „Odpověď měkká krotí hněv, řeč tvrdá vzbujuje prchlivost“. Mírnost přemáhá sílu a podmaňuje si svět. Proto právem Pán Ježíš tichost takto blahoslavlil: „Blahoslavení tiší, neboť zemí vládnouti budou“.

Největším pánem jest ten, kdo nad sebou samým vládnouti dovede. Sv. František Saleský byl od přirozenosti své velice hněvivý, ale cvičil se v tichosti, a k takové dokonalosti vyspěl, že se nikdy nerozhněval a že byl vždy tichý a mírný.

Potlačuj v sobě veškeru touhu po pomstě. Nedomnívej se, kdybys odpustil, že tím ukážeš svoji slabost. Právě opak jest pravda: Od-pouštěj a ukážeš svoji velkomyslnost. Zapomenouti na křivdu jest velkomyslnost, ale mstít se, jest zvířecké. Když Pán Ježíš přijmul v domě Annášově od jednoho ze služebníků nespravedlivý poliček a nerozhněval se, tehdy ukázal nejlépe svoji velikost. Proto také právem sv. Augustin napsal: „Když jsi v zlosti, upamatuj se na tichost Kristovu a hned budeš tichý“. Pán Ježíš sám mohl říci: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ Hleď přivésti svou tichost na stupeň tichosti sv. Štěpána, který se modlil

za ty, kteří ho kamenovali. Žij s každým v pokoji a míru.

Modlitba za ctnost tichosti.

Pane Ježíši Kriste, vzore a příklade tichosti, uprav srdce moje, aby bylo zdrojem tichosti a mírnosti, aby nechtělo odpláceti zlým za zlé, ani zlořečením za zlořečení, ale aby očekávajíc blažené naděje zaslíbené duším tichým, podobným bylo Srdci Tvému Pře-svatému, které lidi tolik milovalo, které lidstvu tolik lásky, milosrdenství a slitování prokázalo a které vše, co mělo, krev i vodu, pro lidi vydalo.

Ježíši tichý a pokorný srdcem,
učiň srdce moje podle Srdce Svého.

28. Skromnost.

Buď skromný ve svém chování a ve svých požadavcích. Skromnost jest nejlepší ozdobou mladého muže a nejlepším jeho doporučením. Skromný a pokorný jinoch jest sám ve svém nitru spokojen, a spokojeni jsou s ním i jiní. Vezmeš-li si tento průvodní list na cestu života, půjdeš cestou štěstí.

Nemluv stále jen o sobě, o svých osudech a o svých podnicích, jako bys byl jediný chytrý člověk na světě. Jsi-li opravdu zručný, dovedný a vzdělaný, smíš sice své přednosti dle pravdy oceniti i před jinými, ale nikdy

se nepřeceňuj. Jen ten skutečně prodá, kdo zboží nepřeceňuje. Ostatně věz, že tvé přednosti lépe ocení jiní rozumní lidé než ty sám. Zachovej skromnost, i kdybys byl bohat a šťasten, měl vynikající postavení a tělesnou krásu. Vše to jest dar boží, a proto si častěji vzpomeň, co napsal sv. Pavel: „Milostí Boží jsem, co jsem“ Tvé dobré vlastnosti a zásluhy tím lépe vyniknou, čím méně se jimi chlubití budeš. Netlač se nikdy do popředí, abys snad potom, jako onen host v evangeliu, nemusil s hanbou na zadnější místo odcházeti. Vyčkej, až jiní tebe poctí uznáním, kterého si hled' svou pílí, prací, vytrvalostí a slušností vydobýti. Skromnost dodá ti ceny a vážnosti u jiných. Sv. Bernard dí: „Ze stínu soudíme na výšku a z pokory na velikost muže“

Světec Jarolím takto o skromnosti psal „Nic není výtečnějšího, nic láskyhodnějšího nad skromnost, nebo tato jest nejhlavnější podporou a takřka strážkyní všech ctností“. Ze skromnosti rostou i jiné ctnosti. Naopak zase, jak sv. Řehoř dí, kdo ctnosti bez pokory shromážditi chce, nese prach naproti větru. Proto, chceš-li v pravdě dokonalým býti, buď skromný.

Uznej dobré vlastnosti a přednosti svých bližních. Nedomnívej se, že uznáním jich sám budeš zastíněn. Nermuť se, když jiný jest chválen, ctěn a odměňován. Tvoji nejlepší

chválou jest ti tvé vlastní srdce a tvojí nejlepší odměnou jest dobré svědomí.

Starý Tobiáš takto napomínal svého syna: „Pýše nikdy nedopouštěj, aby panovala ve tvé mysli, aneb ve tvém slovu, neboť v ní počátek vzalo všeliké zahynutí“. Pýcha jest přeceňování sebe a nezřízená žádost cti a přednosti. Když někteří andělé zpyšněli a Pánu Bohu rovnými býti chtěli, byli uvrženi do pekla. Pýcha jest tak hrozný hřích, že z andělův udělala ďábly. Proto také moudrý Sirach před ní varuje: „Počátek všelikého hříchu jest pýcha; kdož by se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím a podvrátí jej dokonce“ Pokora vede k nebi, pýcha vede k peklu. „Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bývá povýšen“, pravil Pán Ježíš. Kniha Přísloví dí: „Za pyšným jde ponížení, ale pokorného duchem přijme sláva“ Na jiném místě Písmo praví: „Bůh se pyšným protivuje, ale pokorným dává svou milost“

Jeden německý šlechtic navštívil slavné svatohavelské opatství ve Švýcarsku. Tehdy byl tam opatem svatý Notker. Když si urozený host vše prohlédl a odejít chtěl, pravil jeden z jeho družiny k opatovi: „Slyšel jsem, že jste velice učený muž. Nemohl byste mi říci, co dělá Pán Bůh v nebi?“ A opat ihned mu odpověděl: „Bůh se pyšným protivuje“

Pyšný a uštěpačný tazatel zahanben odcházel

Pýcha jest známka nízkého ducha. Neříká se nadarmo, že hloupost a pýcha na jednom stromě rostou. Domýšlivost a pýcha jsou vlastnosti odporné, a ti, kdož se jimi dávají ovládati, dožijí se často pokoření a bolestného zklamání. Lidem nadutým svět ani nejmenší chyby nepromíjí a trestá je hned posměchem a úšklebkem. Jako blesk bije právě do nejvyšších stromů, tak hněv lidský i božský zasahuje nejprve lidi domýšlivé. Pýcha předchází pád.

Nebud' pyšný ani na svou krásu, ani na své bohatství, ani na své postavení. Jediná nemoc může tě připravit o zdraví a krásu, a bohatství i úřad také mnozí již před tebou ztratili. Nebud' přepiatý v řeči a ve svém vystupování. Tomáš Kempenský dí: „Věz, že samoláska více ti škodí, než kterákoli věc na světě“ Týž světec dí: „Rozhorli se proti sobě samému a netrp v sobě žádné nadutosti“. Chlouba, domýšlivost a pýcha rostou z přílišné sebelásky.

Poučná slova napsal Tomáš Kempenský ve své zlaté knížce „Následování Krista“ Na jednom místě napsal: „Stálý pokoj trvá s pokorným, v srdci pak pyšného často bývá řevnivost a roztrpčenost“. Na jiném místě píše: „Celý svět neučiní hrdým toho, koho si pravda podmanila, a chvála celého světa

nepohne tím, kdo všechnu naději svou v Bohu utvrdil“ A jinde „Lepší jest zajisté pokorný rolník, kterýž Bohu slouží, nežli pyšný mudřec, kterýž o spásu svou nedbaje běh nebes zkoumá“ A opět jinde „Líbí-li se člověk sobě, znelibuje se tobě; dychtí-li po lidské chvále, přichází o pravé ctnosti“. Pýcha ubírá dobrým skutkům ceny jako ubírá jablku ceny červ uvnitř hlodající. Chraň se pýchy!

29. Klíč k srdcím lidským.

Milý Václave! Mezi jinými věcmi odkazují ti také klíč, kterým lidská srdce otevírati můžeš. Nos ho s sebou stále, použivej v obcování s lidmi a do nejdelší smrti ho neztrať! Ptáš-li se, jaký klíč to jest, věz, že klíčem tím jest vlídno st. Buď ke každému a vždy vlídný, laskavý a přívětivý. Miluj každého člověka, protože jest člověk a protože jest to, co jsi ty.

Co sám rád máš, čiň i jinému. Těší tě, když jiný s tebou vlídně zachází, a co těší tebe, těší i jiného. I jiný jest rád, jsi-li k němu vlídný. Nevrlý člověk a bručivý medvěd do společnosti lidské nepatří. Laskavostí získáš každého. Pohladiš-li kočku, bude se k tobě lísati. Ukážeš-li člověku vlídnou tvář, získáš ho. Kniha Přísloví dí: „Jazyk měkký láme kosti“ A na jiném místě oné božské knihy se praví „Laskavé slovo kyje silnější“

Vlídnoti a laskavostí vždycky více pořídíš než neústupností a hrubostí. Sv. František Sal. napsal, že na kapku medu chytí se více much nežli na celý sud octa. Vlídny buď doma i venku, v rodině i společnosti, v soukromém i veřejném životě. Mnohý docílil laskavostí více nežli jiný penězi a silou.

Vlídnot jak nemá míti mezí, tak nemá ani činiti rozdíl v lidech. Právě tak buď vlídny k pánu jako k žebráku, k bohatému jako k chudému, k urozenému jako k prostému. Vlídny buď k lidem sobě rovným, podřízeným i nadřízeným. Člověk zůstává vždy člověkem, ať nosí dělnickou halenu nebo královskou korunu. Jenom bezměrná pýcha mohla by hledati rozdíl v lidské přirozenosti. Každý člověk jest k obrazu božímu stvořen a má tělo a duši. Chovej se vlídně ku svým podřízeným, neboť tak poroučí láska a soucit.

Nevybuchuj ve hněvu, nýbrž zachovej klid, vlídnot a laskavost i v káráni. Vždy pamatuj, že i sám jsi člověk chybám podrobený, a že i nad tebou někdo vyšší vládne. Prudkým útokem se může dobýti snad nepřátelská pevnost, ale nikdy lidské srdce. Můžeš býti přísný — přísnost jest k udržení kázně a pořádku někdy dobrá — ale pamatuj, že přísnost a hrubost není jedno a totéž. Přísnost bez laskavosti jest tyranství, přísnost provázena laskavostí a mírností jest základ zdárného řízení.

Na sebe buď vždy přísný, k jiným buď vždycky laskavý. Kníže Svytihněv byl přísný vládce, ale ke každému k vysokým i nízkým laskavý a mírný.

Hlavně buď vlídný k nemocným, opuštěným a chudým. Vlídností sejmeš nemocnému bolesti, opuštěnému dáš přítele a chudému lásku. Ti potřebují a zaslouží vlídnosti, laskavosti a lásky nejvíce.

Vlídnost přines i nepříteli a odpůrci. Jaké odměny bys zasloužil, kdybys vlídný byl jen ku svým přátelům a k lidem dobrým? Buď vlídný i k nepřátelům a tehdy teprve si zjednáš za svoji vlídnost pravých zásluh a seznáš její podivuhodné a blahodárné účinky. Připouštím, že mnozí lidé přímo vzbuzují u jiných odpor a nenávisť. Sám jsi mi vyprávěl nedávno o jednom mladíku, který všude se vtírá, všemu se vysmívá a všude různice tropí. Řekl jsi mi, že je ti jeho společnost protivnou. Milerád ti věřím. Ale pamatuj, můj dobrý hochu, že mladík onen stal se takovým špatnou výchovou, špatnou společností, špatným příkladem. Nehorši se na něho, ale spíše ho polituj, buď k němu vždy vlídný a hled' ho napravit. Nevíš, jak dokonalý člověk by třeba z něho byl, kdyby se mu bylo dostalo dobré náboženské a společenské výchovy.

Buď povolný a přístupný i k cizím náhledům. Nejsi neomylný. I kdybys považoval

svůj náhled za dobrý, jiný může míti náhled ještě lepší. Tomáš Kempenský napsal : „Dobré-li je mínění tvé a ty se ho přece vzdáš pro Boha a druhému ustoupíš, tím více získáš Nechtíti ustoupiti jiným, když tak rozum neb nějaká příčina káže, prozrazuje pýchu a tvrdošijnost“.

Zavěs si klíč, který ti odkazují, na hrdlo své, opatruj ho jako zříteľnici oka svého a budeš mi, jak silně doufám, ještě i na smrtelné posteli žehnati.

30. Uctivost.

Uctivost jest výkvět živé víry, pokory, mírnosti, poddanosti, skromnosti, vděčnosti a lásky. Kéž tato ctnost pronikne a prokvasí celou tvoji bytost.

Cti sebe, neboť duše tvá nese obraz Boha Nejvyššího a tělo tvé jest příbytkem Jeho Ducha. Cti i jiné, cti všecky lidi, uctivý buď vždycky a ke každému, ale zvláště cti své rodiče, své představené a lidi staré. Jest to veliká chyba, a proto jest taková rozervanost na světě, že doba naše zapomíná na úctu k jiným. Nectí se náboženství ani církev, nectí se učitel ani kněz, nectí se ctnost a pravda. Nechtěj býti podoben mnohým jiným, kteří mají asi tolik úcty k jiným, jako žebrák dolarův.

Především měj úctu k těm, které Bůh ti určil za své zástupce na zemi — ku svým rodičům. Dali ti život, výchovu, ošetřování, věnovali ti své mozoly na rukou i své vrásky na čele, modlí se za tebe, a proto cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi. Žádnému přikázání nedal Hospodin takového zaslíbení jako přikázání čtvrtému. Hodným dětem slíbil své požehnání a dlouhý život. Moudrý Sirach napomíná: „Celým srdcem cti otce svého“. Starostlivý Tobiáš dal svému synu napomenutí: „V poctivosti míti budeš matku svou po všechny dny života jejího“ Rodičům neodmlouvej, jich nepomlouvěj, neurážej jich, nepřelhávej, nepodváděj, neokrádej, nehněvej jich, nebuď k nim hrubý a zporný, nepohrdej jimi, nestyď se za ně, neposmívej se jim, ale buď k nim vždy uctivý, upřímný, laskavý, mírný, zdvořilý, trpělivě snášej jejich křehkosti a slabosti, v nedostatku jejich je podporuj a za ně se modli. Když na tě rodiče volají, neozývej se otázkou „Co“?, nýbrž: „Čeho si přejete, tatínku?“ Uctivě je oslovuj a zdvořile jim odpovídej. Sv. Chrysolog napsal: „Vezmi paprsek ze slunce a on přestane zářit, utni větev od stromu a ona uschne, vyhlad' ze srdce dítěte úctu k rodičům, a již to nebude žádné dítě, již to nebude dcera ani syn“.

Hlavně se ujmi svých rodičů v jejich stáří

a tehdy právě největší uctivost jim prokazuj. Písmo Svaté napomíná: „Synu, ujmí se stáří otce svého a nezarmucuj ho v životě jeho; zemdlí-li na rozumu, odpust a nepohrdej jím v síle své“. Kdybys měl dávatí výměnek, dávej ho rád a spravedlivě. Ve městě Jassy oženil se mladý křesťan. Převzal dům po otci. Sám ubytoval se v hořejších zdravých místnostech a otci vykázal nezdravý příbytek v přízemí. Když se to dověděl paša, dal si mladého hospodáře předvolati a ptal se ho: „Jaké jsi víry“? — „Jsem křesťan“, odpověděl polekaný syn. — „Nuže, podej toho důkaz a požehnej se křížem!“ poroučel paša. A křesťan dělal znamení sv. kříže a říkal současně: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen“ — „Vidíš, ničemo“, zahřměl paša, „vidíš, že jest Otec nahoře a Syn dole pod ním. Jdi ihned, nastěhuj se ve svém domě dolů sám a otce dej nahoru!“ Syn vrátiv se domů ještě téhož dne přestěhoval se na místo otcovo a své jemu přenechal. Zastyděl se a polepšil se.

Kdybys odešel z domu otcovského, a jiný zastupoval místo tvých rodičů, prokazuj i jemu náležitou úctu. Učedník a tovaryš mají prokazovati úctu svému mistru, čeledín svému hospodáři, žák svému učiteli, vojín svému důstojníku, katolík svému knězi, občan svému králi. Cti své představené, církevní a světskou vrchnost. „Boha ctěte, bratrstvo

(t. j. církev) milujte, krále v uctivosti mějte“, napomíná svatý apoštol.

Když se nezvedení hoši posmívali proroku Eliseovi, byli od medvědů roztrháni. Trest Boží přichází dosud i na ty, kteří se Božím služebníkům posmívají, byť nepřicházel vždy tak náhle a viditelně jako za časů starozákonních. Znal jsem muže, který za života svého kněžím jenom nadával, je bez příčiny zlehčoval, jim se posmíval, ale když umíral, toužebně si přál býti zaopatřen, ale zemřel dříve nežli kněz se dostavil.

Ku všem svým představeným chovej se vždy uctivě a otevřeně a nemluv o nich za jejich zády neuctivě a pohrdlivě. Nebuď k nim také podlízavý. Tím bys zadával své lidské důstojnosti a v očích svých vlastních představených stával bys se opovržením hodným. Nedonášej jim bez příčiny chyb svých spolu- bližních a neočerňuj jich před nimi.

Kdyby byl tobě někdy někdo podřízen, chovej se k němu uctivě a nedávej mu nikdy znáti a pocíťovati nešetným způsobem svojí nadvlády.

Zvláště měj úctu k lidem starým. Cti lidi staré a rozumné máje svou nezkušenost stále před očima. Šediny jsou známka moudrosti. Písmo Svaté napomíná „Před šedivou hlavou povstaň a cti osobu starého“ Sv. Jarolím napsal: „Stářím přibývá moudrosti a ubývá sil“. Staří lidé mnoho se napracovali, mnoho

dobrého vykonali, mnoho vytrpěli a už i jen proto si zaslouží naší úcty. Euripides dobře pravil: „Rozumno a záhodno jest, abychom si nejen jara, nýbrž i podzimku u člověka vážili“ K starým lidem buď uctivý a vyprošuj si jejich rady, neboť mají mnoho zdravých zkušeností životních, které ti prospějí. Dle jejich rad jednej. Není vždy nejlepší jen to, co jest nové. Již zákon uznává starší lidi za schopnější a rozumnější, neboť praví, že nemůže býti biskupem a poslancem muž, který nedosáhl věku třiceti let.

V kostele a ve shromážděních nesedej do lavic, jsou-li přítomni lidé starší, abys jim nezabíral místa. Sediš-li, a přijde-li stařec, vystup a nech jeho si sednouti. V Athénách za dob pohanských přišel stařec do divadla. Vše bylo již obsazeno. Když to dva spartanští jinoši zpozorovali, vystoupili ze svých sedadel, aby si stařec mohl sednouti. Vidouce to ostatní diváci všeobecným potleskem je pochválili. Herodot vypravuje, že dva hodní synové Kleobis a Biton, když jejich stará matka choditi nemohla, sami se zapřáhli do vozu a do chrámu ji dovezli.

Nikdy se neposmívej starým lidem pro jejich slabosti, vady a nedostatky. Někteří staří lidé špatně vidí, jiní nedoslýchají, jiní nemohou choditi, jiní jsou zapomnětliví. Víš jistě, že tebe žádný podobný neduh ve stáří nestihne? Jak by ti potom bylo, kdyby se ti

jiní posmívali? Nechtěj jen dle svého nezkušeného rozumu jednati, nýbrž dle zkušeností lidí starších a rozumných, a budeš jednati správně. Chybou našeho věku jest, že každé kuře chce býti chytřejší nežli kvočna.

31. Ještě nikdo nelitoval, že byl zdvořilý.

Znal jsem jednoho studenta, který studoval práva. Kdykoliv přišel z Prahy k rodičům na prázdniny, navštívil svého domácího pana faráře. Když jednou k němu přišel, vypravoval mu pan farář, že právě obdržel od jednoho úředníka c. k. ředitelství státních drah v Praze, svého bývalého spolužáka, dopis, v němž ho žádá, aby druhý den mu přišel naproti na nádraží do Vlašimě a dovedl ho na památný vrch Blaník. „Ale právě zítra“, dodal pan farář, „vyhověti mu nemohu, neboť mám pohřeb“. Ale úslužný student ihned pravil: „Ráčíte-li si přát, milerád dojdu na nádraží a s oním pánem výlet onen podniknu“. Pan farář svolil. Druhý den spěchal již student k Vlašimi, a když přijel určený vlak, a cestující odcházeli k městu, přistoupil k pánovi, který rozpačitě a cize se rozhlížel, a tázal se ho, zda nečeká na pana faráře. Pán onen přisvědčil. Student se mu ihned představil, v krátkosti vše vysvětlil a vedl cizího pána nejkratší cestou k Blaníku. Do-

vedl ho přímo k rozhledně a úslužně k večeru zase ho až k nádraží doprovodil.

Když náš student udělal třetí státní zkoušku, začal se u různých úřadů hlásiti o místo, ale všude byl odmítnut. Utrápen a usoužen šel si postěžovat panu faráři. Pan farář sednul a napsal dlouhý dopis svému bývalému spolužákovi, úředníku c. k. ředitelství státních drah v Praze. Za tři dny onen úředník odpověděl, aby si ten hodný a úslužný student podal žádost o přijetí ku dráze, že sám vynaloží veškeren svůj vliv, aby byl přijat. A skutečně do měsíce byla žádost studentova vyřízena příznivě. Onen pán zvláště psal žadateli, že se mu chtěl odměniti za jeho úslužnost a zdvořilost, kterou mu prokázal při výletu na Blaník.

Hochu drahý! Ještě nikdo nikdy nelitoval, že byl zdvořilý. Nevíš, kdy a jak se ti tvoje zdvořilost může mnohonásobně vyplatiti. Vždy a ke každému buď zdvořilý, k přátelům i cizím, ku známým i neznámým. Zdvořilý buď i k lidem, kteří třeba svým vzděláním, majetkem a společenským postavením stojí hluboko pod tebou. Milé, blahovolné a zdvořilé jednání tvé učiní tě všude oblíbeným a dobude ti všude úcty a lásky. Zdvořilostí zjednáš si náklonnost lidí. Lidé obyčejně posuzují nás dle toho, jak se k nim chováme. Jsme-li k nim zdvořilí, považují nás za dobré, nejsme-li zdvořilí, byť bychom i dobří byli,

u lidí za dobré nejsme považováni. Spisovatel Smiles praví, že „lahodné a srdečné způsoby jsou nejlepší pomůckou úspěchů v životě“ Mnoho jest těch, kterým se ledacos nepodařilo jen proto, poněvadž neměli uhlazených způsobův. Svět musíme přijmouti tak, jak jest. Svět posuzuje dle vnějšího chování a jenom takový diamant za pravý diamant přijímá, který jest obroušený. Dbej toho, aby tvé celé jednání bylo vždy uhlazené, slušné a působné. Takové jednání i pro tebe i pro jiné bude pramenem rozkoše a štěstí.

Nepřeháněj však v touze státi se uhlazeným, abys nestal se snad směšným. Přičiňuj se, aby tvé ušlechtilé chování se k lidem bylo tak lehké a nenucené, jakoby ti bylo vrozené.

Různými způsoby ukazuje mladík svoji zdvořilost. Nechci ti o všech dopodrobna vykládati a také toho není třeba, neboť svým rozumem vlastním již chápeš, co se sluší a co se nesluší, co jest zdvořilé a co jest nezdvorné, ale přece nemohu opomenouti, abych tě neupozornil na hlavní projev zdvořilosti, na p o z d r a v.

Nezapomínej dávatí pozdravení. Sv. František Sálesský napsal: „Křesťanská žádá povinnost, aby jeden druhého pozdravoval“. I kněz u oltáře dává v kostele přítomným věřícím pozdravení slovy „Dominus vobiscum“ t. j. „Pán s vámi“. A věřící odpovídají

„Et cum spiritu tuo“ t. j. „I s duchem tvým“
 Když bohatý majitel pole u Betléma Booz
 přišel na pole, pozdravil své žence: „Hospodin
 s vámi“ Kteřížto odpověděli jemu: „Požehnej
 tobě Hospodin“ Vždy byl a u všech vzdě-
 laných národů jest zvyk dávatí pozdravení.
 Když jsem jednou sušil se svou čeledí na
 louce seno, šel okolo jakýsi měšťák. Nedal
 nám pozdravení. To naši dobrou starší dě-
 večku tak popudilo, že hlasitě štiplavě pro-
 hodila: „To je škoda, takový hezký člověk
 a je němý“ — „I ne“, dodala hned švitořivá
 mladší děvečka: „On má jen pod:ostlý
 jazyk“

Pozdravuj staročeskými dobrými pozdravy,
 jako „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“,
 „Pozdrav Pán Bůh“, „Dej Pán Bůh dobré
 jitro“, „Dej Pán Bůh dobrou noc“, „S Pánem
 Bohem“ a p. Vol pozdravy, v nichž se jme-
 nuje Bůh, neboť ty pozdravuješ, a Bůh po-
 žehnává. Cítíš tu sílu a váhu staročeského
 pozdravu „Pozdrav Pán Bůh“ proti neslanému
 a nemastnému modernímu „Má úcta“? K nám
 na poštu přistěhovala se nová slečna. Jednou
 dívala se z okna, a když ji jedna selka jdoucí
 do pole pozdravila slovy „Dej Pán Bůh dobré
 jitro“, odpověděla slečinka písklavě: „Dobrý
 den“ Selka šla dále a cestou si pravila
 „Ta ženská si dělá z lidí dobrý den“

Pozdraviti má jdoucí pracujícího, nižší
 vyššího. Básník Fr. L. Čelakovský napsal:

Tím nechlub se, tebe kdoli pozdravuje
vznešenější.

Dáváť jen na rozum tobě, co měl jsi dělat.

Samo sebou se rozumí, že povinná slušnost žádá, abys vždy, každému a vždycky na pozdrav slušně odpověděl. Zdraviti jest slušnost, odpověděti na pozdrav povinnost. Když jednomu hraběti vytýkali, že ševcovskému učedníkovi na pozdrav blahosklonně odpověděl, pravil: „Snad nechcete, aby ševcovský učedník byl zdvořilejší než hrabě“

Se zdvořilostí dojdeš daleko, s nezdvořilostí nikam.

32. Co na srdci, to na jazyku.

Jako máš jen jedno srdce, tak měj i vždy jen jeden jazyk. Řekni otevřeně, co myslíš a řekni to tak, jak si to myslíš.

Někteří lidé jinak smýšlejí a jinak mluví. Něco jiného mají v srdci a něco jiného na jazyku. V srdci mají úskok a nenávisť, ale jazykem chválí, upřímnými se staví a snaží se ukázat lásku. V srdci mají jed a na jazyku med.

Jiní zase nejsou upřímnými z přílišné opatrnosti, nebo z přílišné lásky k jiným. Nechtějí se otevřeně a upřímně vysloviti ze strachu, aby snad sami někde do nějakých nepříjemností se nedostali nebo nechtějí ote-

vřeně milované osobě celou pravdu říci, aby jí snad nezarmoutili.

Konečně někteří lidé jsou zlomyslní, škodolibí nebo mstiví a schválně neupřímně mluví, radí a jednají, jenom aby jiné pomátli, poškodili a potom buďto z jejich chyb sami měli prospěch, nebo se potěšili z jejich nesnází a škody, nebo jim se vymstili.

Nechtěj se počítati mezi lidi, o nichž se zmiňuji. Nechtěj řečí chváliti, ale srdcem nenáviděti. Nechval do očí a nepomlouvej za zády. Řekni otevřeně a mužně své smýšlení zpříma do očí, byť to pro tebe se sebezapřením nebo pro bližního se zahanbením spojeno bylo. Chceš-li, aby se někdo něco dověděl, nepoužívej k tomu oklík nebo osoby třetí, nýbrž proved' úmysl svůj cestou nejkratší a přímou.

Každému porad' co nejupřímněji. Jsi-li o radu tázán, porad' co nejochotněji a nejsvědomitěji. Někdy vykonáš dobrý skutek, dobře-li poradíš, byť jsi ani nebyl o to žádán. Vždy rad' jenom to, o čem sám jsi ve svém nitru úplně přesvědčen, že to ku časnému a věčnému blahu tvého bližního přispívá.

Hlavně vždy upřímný buď ku svým rodičům, před nimi neměj žádných tajností a jim se upřímně svěřuj se svými poměry, zámysly i poklesky.

Nejupřímnější ovšem musíš býti ve svaté zpovědi. Knězi, jenž ve zpovědnici zastupuje

místo boží, musíš vyjeviti a odhrnouti i nejposlednější záhyb svého srdce.

33. Lepší jest poslušnost než oběti.

Vím, že za nynější doby mnozí mladíci spíše by chtěli poroučeti nežli poslouchati, a proto chci tě zvláště vybídnouti ku ctnosti, která se u dobře vychovaných dítek sama sebou rozumí — k poslušnosti. Abraham poslechnul i tehdy, když mu Bůh poroučel vlastního syna obětovati. Poslušnost jeho Bůh přijmul, ale oběti jeho nepřijmul, poněvadž poslušnost byla mu milejší než oběť.

Býti poslušným znamená podříditi se přání jiného. Pořádek může býti jenom tam, kde jest poslušnost. Nižší musí podrobiti se vyššímu, vyšší ještě vyššímu a nejvyšší Bohu. Jsme tedy služebníky všichni — i ti, kteří poslouchají, i ti, kteří poroučejí. Poslušnost jest cesta do nebe, neposlušnost do pekla.

Nechtěj jednati dle svého rozmaru, své vůle a své hlavy, nýbrž dle přání svých nadřízených. Svéhlavost, umíněnost, tvrdohlavost a neústupnost činily by tě neoblíbeným, nenáviděným a velice by ti škodily v životě. Kdo neposlouchá, bývá bit. Nikdy nedej na sebe dvakrát nebo třikrát volati, nýbrž poslechni hned poprvé. Konej a plň dané rozkazy hned, ochotně, rád, svědomitě a přesně tak, jak si poroučející přeje. „Kdo se vyhýbá

poslušnosti, vyhýbá se také milosti“, praví Tomáš Kempenský. Týž světec na jiném místě své vzácné knihy „O následování Krista“ takto napomíná: „Hleď synu raději konati vůli cizí nežli vůli svou“ Dobývej si požehnání dokonalou poslušností.

Především poslouchej Boha, který jest tvým nejvyšším pánem a vládcem. Svoje příkazy dal nám na hoře Sinai a dal je zajisté jen proto, abychom se dle nich řídili. To jsou nezměnitelné v kamenné desky rukou boží vepsané zákony, které platí pro všechny věky. Kdyby státy a lidi zákonník ten přijali za svůj, přestaly by války, vzpoury, nespokojenosti a rozbroje. Poslouchej i přikázání církevních, jež církev katolická ku prospěchu svých věřících dala. Zachovávej sváteční klid, ukaž poslušnost k církvi zachováváním postů, neopomeň nikdy vykonati předepsanou velikonoční sv. zpověď a chraň se hlučných radovánek ve dny zapovězené.

Zejména poslouchati máš hlasu svých rodičů, kteří tě k dobrému vedou a jichž rozkazy jen k tvému blahu směřují. „Synové poslouchejte rodičů svých v Pánu, neb jest to spravedlivé“, napomíná sv. Pavel. Kniha Přísloví poroučí: „Zachovej, synu můj přikázání otce svého a neopouštěj napomenutí matky“ I sám Syn Boží, který byl rodičům svým poddán, předešel tě v poslušnosti dobrým příkladem. Ve Starém Zákoně byl

pro neposlušné dítky ustanoven trest ukamenování. V údolí Josafatském u Jerusaléma stojí náhrobek Absolona, syna Davidova, který nechtěl býti podřízen svému otci, sestrojil proti němu vzpouru, ale v bitvě byl poražen, kopím probodnut, v lese pochován a na jeho mrtvolu naházena hromada kamení. Náhrobek ten dal si Absolon vystavěti ještě za svého živobytí, ale potom nebyl u něho pochován. Když však židé kolem tohoto náhrobku jdou, zdvihnou kámen, a každý jím do něho udeří. Tím se stalo, že náhrobek ten jest obsypán hromadou drobného kamení. Házejí naň proto, aby naznačili, čeho si zaslouží dítky, které neposlouchají svých rodičův.

Dbej nejen rozkazů svých rodičův, ale i jejich výstrah a napomínání. Zapovězené ovoce jest obyčejně sladké a lákavé, a bujné mládí jest náchylně přestupovati hranice dovoleného. První, kdo má právo a povinnost tě varovati, jsou rodiče. Mnohé dítky později litovaly, že výstrah svých rodičů včas nedbaly. Francouzský básník Florian napsal báseň tohoto obsahu: Řeka Seina se rozvodnila. Mladí kapříci jákali „Nyní jsme pány světa, neboť nová potopa nám nastává“ Ale stará matka je napomínala: „Nevzdalujte se z řečiště“! Ale bujní kapříci nedbali výstrah, vypluli z řečiště a proháněli se po zaplavené rovině. Brzy však opadla voda,

kapřící zůstali ležeti na blátě a zahynuli. Podobně děje se i dětem neposlušným. „Kdo vyrostl bez bázně, sestárne beze cti“ praví přísloví.

Poslouchej i svých představených, ať se již jmenují mistři, hospodáři nebo jakkoliv jinak. Sv. Pavel praví: „Každá duše mocností vyšším poddána buď, neboť není mocnosti, leč od Boha, a kteréž jsou, od Boha zřízeny jsou“. A na jiném místě Písmo Svaté napomíná: „Služebníci, poddáni buďte ve vši bázni pánům, netoliko dobrým a mírným, ale také nevhodným“ Vyhov přání svých představených, plň věrně a svědomitě jejich rozkazy, cvič se v poslušnosti a získáš si jejich lásky.

Rodičův a představených nesmiš jenom tehdy poslechnouti, kdyby tě naváděli nebo ti poroučeli konati něco zlého. Tehdy řekni, co řekli svatí apoštolové: „Více sluší poslouchati Boha, nežli lidí“.

Naučíš-li se v mládí dobře poslouchati, budeš uměti v stáří dobře poroučeti.

34. O vděčnosti.

Ruský spisovatel Turgeněv napsal povídku „Hostina u Nejvyššího Pána“. Obsah její jest tento: Nejvyšší Pán vystrojil hostinu, k níž pozval všechny ctnosti. Posadil je ke stolu v pořadu, jak náležely k sobě. Jakmile se

ctnosti usadily, daly se ihned do živého hovoru jedna k druhé se nakloňující. Bavily se živě jako staré známé. Jen dvě ctnosti nemluvily ničeho a seděly vedle sebe cize, jakoby se ani neznaly. K sobě náležely, vedle sebe seděly, ale nepoznaly se dosud a proto také k sobě nepřilnuly. Byla to dobročinnost a vděčnost. Vedle sebe posazeny byly, poněvadž dle důstojnosti a řady k sobě patřily, ale ve světě dosud nikdy se neviděly, až teprve na hostině u Nejvyššího Pána poprvé se sešly.

Co chtěl Turgeněv touto povídkou naznačiti? Chtěl ukázati, jak řídká jest na světě v d ě č n o s t. Lidé zapomínají na dobrodiní a zapomínají, že vděčnost má býti přirozený důsledek dobrodiní prokázaného. Řecký mudrc Simonides říkával: „Mám doma dvě skříně, v jedné mám celý majetek svůj a v druhé chovám vděčnost lidskou. Potřebují-li čeho a otevru-li náhodou skříň vděčnosti, nalézám ji prázdnou“ Zklamal bys se, kdybys se chtěl na vděčnost lidskou spoléhati. Spoléhej jenom na Pána Boha a sám na sebe. Lidé, i ti, kteří vděčností mají ti býti zavazáni, rádi zapomínají.

Sám však nebuď nikdy nevděčným. Kdo ti nějaké dobrodiní prokáže, zapamatuj si to dobře a dej mu za to svoji vděčnost na jevo. Papež Pius V., dokud byl ještě prostým klášterníkem, byl nucen jednou přenocovati

u prostého venkovana, který ho vlídně a ochotně pohostil. Když se později klášterník stal papežem a šel jednou z kostela, poznal v zástupu onoho venkovana. Ihned šel k němu, dal se s ním do řeči a řekl mu, že z vděčnosti za tehdejší pohostění vykazuje mu ze svých důchodů stálý roční příjem. Tak ukázal šlechetný papež svoji vděčnost.

Povinnost vděčnosti měří se dle velikosti prokázaného dobrodiní. Největší dobrodiní prokazuje nám Bůh a proto také nejvíce vděčnost svou k Bohu ukazovati máme. Svatý Bernard dí: „Nic se neprotiví Bohu zvláště u křesťanů tak jako nevděk“ Proto ukazuj vděčnost svou k Bohu pilným zachováváním jeho vůle, modlitbou a úkony bohoslužebnými. Vzpomeň si jak zabořelo Krista, když uzdravil deset malomocných a z nich toliko jeden přišel mu za to poděkovat!

Vděčný buď i ku svým rodičům, kteří tě vychovali a o tebe zvláštní péči mají. Dětský nevděk bolí nejvíce. Vděčný buď vždy ku svým mistrům a zaměstnavatelům. Přišel k nám jednou dráteníček. Byl umazaný, měl dlouhé vlasy, široké kalhoty, bílou halenu, na zádech raneček drátův a pastí a slovácky mluvil. Dal jsem mu zbytek od oběda — kousek masa s omáčkou a knedlíkem. Dráteníček knedlík s omáčkou snědl, ale maso donesl svému mistrovi, který seděl na návsi u křížku a drátoval hrnek. Když se s talíř-

kem vrátil, ptal jsem se ho, proč masa ne-
snědl sám, a dráteníček mi pravil: „Veď ma
majster učí“. Tehdy jsem si myslil: Kéž
bych sem mohl přivésti všechny české jinochy
a dráteníčka toho jim ukázati!

Buď vděčný i ku svým kněžím a učitelům,
kteří tě učili. Mladík, který by se k nim
choval nepřátelsky, podobal by se člověku,
který se ze studánky napil a potom do ni
plivnul. Od nich přijmul jsi dobrá naučení,
a jim proto také vděčností jsi zavázán.
K rodičům, mistrům, kněžím a učitelům ukážeš
vděčnost svou nejlépe tím, když jejich dobrých
rad a napomínání budeš dbáti a jimi se
v životě řídit.

Bylo by pochybno, kdybys o své vděčnosti
stále mluvil a ji vynášel. Vděčnost tvá musí
se chváliti sama — tvoje chvála byla by jí
jenom na škodu a o zásluhu by ji připravila.
Hleď vždy vděčnost svou ukázati spíše
skutkem nežli řečí.

Jestliže ti někdo něco dobrého vykonal,
nezapomínej na to nikdy. Prospěl-lis ty ně-
komu, nevzpomínej a nepřipomínej toho nikdy.
Báseň Boleslav Jablonský napsal:

Udělíš-li dobrodiní,
vpiš to v listy květinové,
tobě-li kdo dobře činí,
vryj to v desky mramorové.

35. Šetrnost.

Šetrnost není lakota a skrblictví. Šetrnost jest matka blahobytu, základ spokojenosti a ctnosti. Chudoba plodí nespokojenost, rozevranost a různé neřesti. Bída a zločin za ruce se vodí. Práce a šetrnost odstraňují chudobu a tak odstraňují i příčinu mnohých nepravostí. Práce a šetrnost vedou k samostatnosti, vážnosti a moci. Spoření bohaté koření. Kdo šetří, má za tři. Kdo má, může konati skutky milosrdenství. Šetrnost jest kořen štědrosti.

Milý hochu! Šetři již od svého mládí. Kdo jí napřed z bílé mouky, musí potom z černé, praví české přísloví. Angličan říká: „Drž groš, aby zlatý neutek“. Rus má přísloví: „Zrnkem ku zrnku kuřátko naplní své volátko“. Polák dí: „Vychodily si nožky, vydělaly si ručky“. Nikdy nevydávej tolik, kolik jsi vydělal. Rozhodně však nikdy nevydávej více nežli přijmeš. Nekupuj, čeho nutně nepotřebuješ. Kdo neumí šetřiti, upadá do dluhův. Šetrností dospěješ k zámožnosti a blahobytu. Cesta k zámožnosti jest svlažena potem, ale korunována spokojeností. K šetrnosti jest třeba odvahy a ovládnání sebe. Nemusíš všeho dojit, co vidíš, spokoj se prostým pokrmem, nápojem a šatem. Nechtěj býti účasten všech zábav. Pracuj, šetři, skromně žij, neutrácej, miluj domov a již si můžeš

dát napsat — spořitelní knížku. „Peníze uspořené a uložené ve spořitelně poskytují nám hřející jistotu, že v nemoci nebude nám chyběti ošetření, ve stáří klid a pokoj“ napsal Smiles. A Fr. Procházka napomíná: „Každý kousek půdy naší vlasti, každá hlava, každá ruka pracovitá, každé nadání budiž nám statkem drahocenným. Jest to národní bohatství, odkaz předkův. — Kdo chceš pokroku svého národa, vzdělávej se, pracuj a střeď. — Kdo miluješ svou rodinu — spoř! a kdo máš rád jenom sebe, střeď také, abys na konci svých dnů nebyl na obtíž jiným“

Úspor nenechávej doma. Doma leží bez úrokův. Dej je do spořitelny. Kde se s vkladem otálí, korunka se kutálí.

K podporování spořivosti zavedly skoro všechny záložny střeďanky. Jsou to úhledné, zamknuté skřínky, jichž má záložna stále zásobu a z nichž udělí jednu každému, kdo o ni požádá. Hlavně pro mládež jsou střeďanky tyto výhodné. Otvorem vpouštějí si dítky do své střeďanky peníze, jichž však už vybrati a snad i utratiti již nemohou, neboť klíček od pokladničky ponechala si záložna. Čas od času odnese si mladý střeďal nebo mladá střeďalka svoji pokladničku do záložny, kdež ji odemknou, obnos vyberou, uloží, zapíše jako vklad, vydají potvrzenku a prázdnou střeďanku vrátí, aby její majitel střeďal znova.

Neváhám ti raditi, abys si také jednu střá-danku vyžádal a peníze třeba i sebe menší, které bys snad jinak zbytečně utratil, pilně do ní vkládal. Dva haléře jest dvouhaléř, pět dvouhaléřů jest desetihaléř a deset deseti-haléřův už jest koruna. „Malé rebečke sú také rebečke“ říká Hanák. Malé peníze jsou také peníze a z malých peněz vyrůstají velké. Podivíš se, jak veliký obnos ušetříš za ně-kolik let, budeš-li jenom šetřiti opravdově.

Nechtěj zbohatnouti sázením do loterie, kupováním papírů pochybné ceny ani krko-lomnými špekulacemi, nýbrž prací a šetrností. Šetrnost jest už sama v sobě nejlepší a nej-bezpečnější výhra.

36. Trpělivý Job.

Za času patriarchův žil v Arabii muž, v němž Bůh lidem všech věků chtěl ukázati skvělý příklad trpělivosti. Muž ten jmeno-val se Job. Byl bohatý, měl děti a byl zdrav. Čeho si ještě mohl přát? Avšak Bůh, chtěje bohabojnost jeho zkoušeti, vše mu odňal — i majetek i děti i zdraví.

Když mu posel oznamoval, že ztratil veš-keren svůj majetek a všechny své děti, pravil: „Nahý jsem vyšel z života matky své, a nahý zase se tam navrátím. Hospodin dal, Hospodin vzal; jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo, buď jméno Hospodinovo požeh-náno“.

Když raněn byl nežitem nejhorším, seděl na hnoji a střepinou hnis s nemocného těla svého ostruhoval, a když v tomto trudném postavení i vlastní jeho manželka se mu posmívala, pravil: „Jako jedna z bláznivých žen mluvila jsi. Jestliže dobré věci brali jsme z ruky Boží, zlých proč bychom nepřijímali“?

Když tři jeho přátelé dověděvše se o jeho nemoci přišli ho navštívit a vyslovili domněnku, že Bůh nemocí seslal na něho spravedlivý trest za jeho tajné hříchy, obhajoval se zbožný trpitel, ubezpečoval je svojí nevinností a s tím větší důvěrou pohlížel k nebi řka: „Vím, že Vykupitel můj živ jest a že v poslední den ze země vstanu a zase oblečen budu kůží svou a v těle svém uzřím Boha svého“.

Poněvadž trpělivý Job ve zkoušce své skvěle obstál, odměnil Bůh ještě na tomto světě jeho trpělivost: Dal mu zase zdraví, dítky a dvojnásob všeho, co na časných statcích ztratil.

Z trpělivého Joba vezmi si příklad pro sebe. Šťasten, kdo dovede vše, co ho v životě potká, Pánu Bohu v trpělivosti obětovati. Buď trpělivý v práci, souženích i v nemoci.

Byly žně. Kosil jsem na poli žito. Slunce nemilosrdně pražilo. Byl jsem prací velice unaven a parnem a potem vysílen. Záviděl jsem lidem, kteří mohou dlíti v chládku pod

střechou. Časem už pokoušela se o mne netrpělivost v práci. Pojednou zaslechl jsem v cestě hrčeti vůz. Ohlédnu se a vidím, že pan farář jede do vesnice s Pánem Bohem. Ustal jsem v práci, poklekl, přijmul požehnaní Velebné Svátosti a když jsem vstal a bral svoji hrabici, abych žal dále, zdálo se mi, že jest mi lehčeji. Pracuji, jsem prací unaven, ale jsem zdráv. Díky tobě, o Bože, že pracovati mohu, a že nejsem podoben nemocnému, který sice leží pod střechou v chládku, ale ve velikých bolestech, a který jistě by rád pracovat na pole šel, jen kdyby mohl. Svátostný Spasiteli, posilni, potěš, nasyť, nakrm, uzdrav ho... A s chutí dal jsem se znova do práce. Po dřívější netrpělivosti nezbylo ani památky.

Veliká jest moc trpělivosti. Trpělivost hory přenáší. Jest základem zdárného výsledku.

Lehčeji člověk břímě nese k cíli,
trpělivost k tíži přiloží-li.

„Trpělivost, mocná ctnost, železná vrata probijí“, praví přísloví. Pracuj vytrvale a trpělivě a budeš vždycky jistě s výsledkem své práce spokojen.

Neztrácej trpělivosti ani v nehodách a souženích. Nes je trpělivě z lásky k svému Spasiteli, který trpěl neskonale více nežli ty. Nejblíže jest Bůh těm, které navštěvuje souženými. Hříšníky jimi trestá a napravuje, spra-

vedlivé zkouší a rozmnožuje jejich zásluhy. Sv. Norbert vedl spočátku rozmařilý život. Jednou jel na koni k nějaké zábavě. Tu omráčil jej blesk. Sotvaže se vzpamatoval, dal se na lepší cestu. Polepšil se, dal se vysvětit na kněze, rozdal své jmění chudým a chodil po Francii a Německu a kázal. R. 1120 založil k větší oslavě Boží řád premonstrátský. Ostatky jeho uloženy jsou nyní v opatském chrámu Páně na Strahově v Praze.

Neštěstí, které sv. Norberta potkalo, bylo příčinou jeho věčného štěstí. Nehody jsou často první stupeň spásy. Očistcem přichází se do nebe.

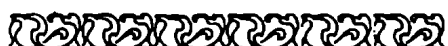
Na světě jest více neštěstí nežli štěstí. Sv. Augustin vykládá, proč se nově narozené dítě nesměje, ale pláče, těmito slovy: „Ještě nemluví a již prorokuje. Co prorokuje? Že na tom světě živo bude v práci a ve strachu“. To jest všeobecný běh života, kterému se podrob v trpělivosti a bez reptání. Všecky své životní svízele přijímej z ruky Boží jakožto trest za své hříchy a jakožto zkoušku od Boha na tebe seslanou.

Kdyby na tebe někdy Pán Bůh nemoc poslal, snášej ji s trpělivostí. Nezarmucuj svojí netrpělivostí svých přátel, kteří tě milují. Nemoc jest nejlepší škola trpělivosti. Moc v nemoci se dokonává. Trpělivost v nemoci už jest nemoci půl. Trpělivost jest všeho neduhu lék.

Kdyby byla nemoc vážná, udělej za dobré paměti svoji poslední vůli. Víš, že i Pán Ježíš, nežli odešel k Otci, dal své pozemské záležitosti do pořádku. Potom zavolej si kněze a posilni duši svou Chlebem na cestu do věčnosti. Potom můžeš s Tomášem Kempenským zvolati „Cestou svaté trpělivosti kráčíme k Tobě, kterýž jsi koruna naše“

V zlaté knize „O následování Krista“ Tomáš Kempenský takto o trpělivosti píše: „Není opravdu trpěliv, kdo nechce trpěti, leč kolik se mu uzdá a od koho se mu zlíbí. Člověk opravdu trpělivý nic nedbá, od koho musí co zakoušeti, zda-li od představeného neb od někoho sobě rovného nebo i podřízeného; zdali od muže hodného a svatého neb od člověka převráceného neb nehodného. Onť bez rozdílu, cokoliv a kdykoliv a od kteréhokoliv tvora protivného se mu přihodí, všecko to z ruky boží vděčně přijímá a za veliký svůj zisk pokládá, poněvadž nic, a byť i bylo sebe nepatrnější, co pro Boha trpíme, u Boha s odplatou minouti se nemůže. Protož buď hotov k boji, chceš-li dojíti vítězství. Bez boje nedosáhneš koruny trpělivosti. Nechceš-li trpěti, nedbáš o korunu vítěznou. Žádáš-li korunován býti, bojuj zmužile, trp statečně. Bez práce není odpočinku a bez boje není vítězství!“

Modlitba za dar trpělivosti.

Můj dobrotivý Ježíši, který Jsi kráčel cestou bolesti a utrpení, a který Jsi řekl, že na této cestě Tě hledati a naleznouti můžeme, dej mi dar svaté trpělivosti, abych vše, co mi ruka Tvá podává, dobré i zlé, ochotně přijal, v trpělivosti nesl, ve všem vůli Tvé svaté se podrobil a jednou do stánků svatých vejíti zasloužil. Amen.

37. Naděje.

Naděje jest nejlepší dar nebes. Nemocný má naději, že se pozdraví, chudý doufá, že přece snad jednou majetku se dopracuje, služebník očekává, že stane se jednou samostatným. Naděje dodává síly slabému, těší zarmouceného, zdvihá klesajícího, ochabujícímu vlévá vytrvalost a usouženému trpělivost. Tento kouzelný proutek dovede uprostřed pouště vyčarovati kvítí. Jest základem klidné, spokojené mysli a šťastné pozemské pouti. Nikdy nebylo tak zle, aby zase nebylo dobře.

Ať tě potká v životě cokoliv, neztrácej naděje nikdy. Nechtěj se spouštěti nikdy této opory pozemského života. Neskonale nešťasten jest, koho naděje opustila, neboť ztratil posilu, útěchu, radost a oporu. Lékař Hufeland napsal: „Vezmi člověku naději a

zabil jsi ho, neboť člověk je více živ z naděje nežli z chleba“.

Jestliže někdy slyšíš nebo čteš, že někdo si vzal život, věz, že učinil tak jenom proto, že ho opustila naděje a ovládlo zoufalství. Jen z hladu se lidé nestřílejí, ale z nedostatku naděje. Pán Bůh ti dal život, tím dal ti největší majetek, a na majetek tento má jedině Bůh zase právo. Počkej, až si tě Pán Bůh sám povolá, ale vražednou nebo sebevražednou rukou do práv božích nikdy nezasahuj. Byť tě potkalo v životě neštěstí jakékoliv aneb očekával trest sebe větší, nezoufej si nikdy. Sebevrah není hrdina, ale největší slaboch, který utíká před trestem časným a střemhlav se vrhá v muky věčné. Nechtěj hned umřít, jakmile tě nějaká nehoda nebo neštěstí potká. Kdybys přišel o celé své jmění a odcházel jako Adam z ráje, nezoufej si. Kdybys zklamán byl v lásce — pro jedno kvítí, slunce nesvíti. Kdybys nezhojitelnou nemocí byl postižen, nes břímě své i tehdy v trpělivosti.

Důvěřuj v Boha, v sebe a v dobré lidi. Kdo v Boha doufá, dobře sobě poradí. V tebe, Hospodine jsem doufal, nebudu zahanben na věky. Doufám a důvěřuji se v Tvou neskončenou dobrotu a milosrdenství, o Bože! Naděje v Boha bydlí mezi vírou a láskou k Bohu. Ve víře má kořeny a láska jest jejím ovocem. Tím nabudeš pravé důvěry v sebe.

Důvěřuj i v sebe. Sebedůvěra jest základ

velikých činův. Mnozí vykonali tak málo jenom proto, že nedůvěřovali sami sobě. Kdo stále jen čeká na cizí pomoc, na cizí povel, na cizí rozhodnutí, jest nerozhodný slaboch a zřídka kdy něco důležitějšího vykoná. Měj odvahu postavit se na své vlastní nohy, samostatně jednati, důvěřovati svým silám a můžeš míti naději na zdar svých podnikův.

V nadějích svých ovšem se vždy uskrovní a měř je vždy jenom podle svých sil, podle svého vzdělání a podle svých prostředkův. Kdo své naděje staví na špičku věže, tomu je vítr rozfouká.

Zdar předpokládá vůli, práci a vytrvalost. Kdo by si sednul, ruce složil v klín, ničeho nedělal a čekal, že mu štěstí odněkud přilétne a jako zralé jablko do klína spadne, nemá pravé naděje. Zdar může právem očekávati teprve ten, kdo si ho zasloužil a vydobyl. Splněné naděje jsou pravidelně jen výsledkem pilné práce a vytrvalosti. Nespoléhej se nikdy na jiného tam, kde svou vlastní silou si pomoci můžeš.

Ale mnohdy okolnosti životní nás nutí, abychom i v jiné lidi své naděje skládali. Jest to sice choulostivé, nejisté, někdy i ponižující, ale mnohdy nutné. Mnohdy potřebujeme pomoci hmotné, jindy pomoci mravní, někdy poučení a rady, jindy práce, někdy i přímluvy. Pravím ti předem, že v lidech jistě se někdy zklameš, ale budeš-li na zkla-

mání připraven, nepřekvapí tě a nebude tě tak bolet. Někteří lidé slibují, ale neplní, chlubí se, ale ničeho nezmohou, na oko sládnou jako med, ale ve skutečnosti dovedou pořádně jiným život ztrpčovat. Dávám ti dobrou radu pro život : Důvěřuj a své naděje skládej jenom v takové lidi, kteří věří. Kdo jest věren Bohu, bude věren i lidem.

Dovršení naděje jest naše naděje v život věčný. Pravé štěstí jest jenom v nebi a naděje na štěstí, které se neztrácí, jest naděje na věčnou blaženost. S tou nadějí mužný život svůj začínej a s tou nadějí také život pozemský skonči.

38. Vrchol ctností.

Ctnosti jsou některé nižší, jiné vyšší. Ze ctností mohl bys sestaviti celou stupnici. Na nejvyšší bod v této stupnici byl bys nucen postaviti ctnost nejvznešenější a tou jest láska.

Ze ctností všech nejvyšší jsou ctnosti božské, víra, naděje a láska, ale ještě z těchto tří jest láska nejvyšší. Sv. Pavel praví: „Nyní pak zůstávají víra, naděje a láska, tyto tři, větší pak z nich jest láska“ Víra a naděje nám Boha ukazují, ale láska nás s ním spojuje. Víra naše změní se jednou v patření na Boha, naděje spojením s Bohem dojde svého cíle a přestane, ale láska trvati bude věčně.

„Bůh jest láska“, praví Písmo, a láska jest jako Bůh nesmrtelna. Jest tak vznešena, že nic s ní měřiti se nedá. Jenom zase láskou láska splácena býti může.

Láska propůjčuje člověku nejvyšší ceny. Sv. Pavel takto o křesťanské lásce píše: „Kdybych jazyky lidskými mluvil i andělskými a neměl bych lásky, byl bych jako měď zvučící nebo zvonec znějící. A kdybych měl prorocství a znal všecka tajemství i všeliké umění, a kdybych měl všecku víru, takže bych hory přenášel, a neměl bych lásky, nic mi to neprospívá. Láska je trpělivá, dobrotivá, nezávidí, nečiní nešlechtně, nenadýmá se, není ctižádostivá, nehledá, co jejího jest, nevzpouzí se, nemyslí zlého, neraduje se z nepravosti, ale spolu raduje se v pravdě; všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká“ Jiný veliký muž Tomáš Kempenský takto velebí lásku: „Nic není nad lásku sladšího, nic silnějšího, nic vyššího, nic rozsáhlejšího, nic příjemnějšího, nic dokonalejšího ani lepšího na nebi ani na zemi, poněvadž láska z Boha se zrodila a nemůže spočinouti leč v Bohu, jenž převyšuje všechna stvoření“ Týž světec praví, že „v pravdě veliký jest, kdo velikou má lásku“

Láska jest jedna, ale dvojím způsobem se ukazuje. Bůh zůstal na nebi, ale na zemi postavil tvory k svému obrazu stvořené. Máme milovati nejen Boha v nebi, ale i jeho obraz

na zemi -- svého bližního. Každý člověk nese obraz boží, každý člověk jest náš bližní a proto i každého člověka láskou křesťanskou milovati máme. Pán Ježíš sám poručil: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své. Toť jest to největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. V těchto dvou přikázáních celý zákon spočívá i proroci“, Sv. Augustin o potřebě této dvojí lásky takto krásně praví: „K chůzi potřebuješ dvou nohou. Chceš-li k nebi jíti a k Bohu přijíti, taktéž dvou nohou jest ti zapotřebí. A které to jsou? Jest to křesťanská láska k Bohu a k bližnímu. Schází-li ti jedna, klopýtneš a cíle svého nedojdeš“

Proto miluj Boha celým srdcem svým, svými myšlenkami i skutky. Milovati Boha poroučí ti zákon Bohem samým daný i zákon Bohem ti ve tvé svědomí vepsaný. Pozoruj lásku, kterou Bůh má k tobě a ke všemu stvoření, uvažuj o nesmírné lásce Syna Božího, který z lásky k tobě svou vlastní krev vylil, připomínej si milosti Ducha Svatého, kterými tě ve svatých svátostech z lásky obsypává, a není možné, abys nebyl roznícen k dokonalé lásce k Bohu. Láska povznese tě k nejvyšší dokonalosti, neboť kdo opravdu Boha miluje, koná i všechny ostatní nižší ctnosti. Jen kdo zcela Boha miluje, jest celý člověk.

Modli se často s Tomášem Kempenským : „Kéž miluji tě, o Bože, více než sebe, sebe pak jen pro tebe a v tobě všechny, kteří tě opravdu milují, jakož velí zákon lásky z tebe zářící“.

Miluj i lidi. Milovati musíš každého, nenáviděti nesmíš žádného. Křesťanská láska začíná od sebe sama. Proto miluj pravým způsobem napřed sebe, abys mohl bližního jako sebe milovati. Miluj na sobě obraz Boží a miluj tento obraz i na každém člověku. Dbej především o spásu duše své — tím nejlépe ukážeš lásku k sobě. Jako miluješ sebe, miluj i jiné. Svatý apoštol napomíná, abychom se láskou bratrskou vespolek milovali a uctivostí se vespolek předcházeli. Jen ten jest pravý křesťan, kdo všechny lidi opravdu miluje. Slavný básník Fr. Coppée napsal : „Křesťanství je největší školou bratrství, jakou svět kdy viděl.“ Křesťanství lásku poroučí a k lásce vede. Kdo opravdu bližního miluje, dovede vše odpustiti, ano dovede se i sám pro blaho jiných obětovati. Bez lásky není obětí, a jsou-li, nemají ceny. Pravá bliženská láska pomáhá v nehodách, přispívá radou, varuje před chybami, nedá nikomu ublížiti, nenávidí bezpráví. U silných povah jeví se v podobě laskavosti, úslužnosti, dobročinnosti a obětavosti, u povah slabších v podobě dobrosrdečnosti, nezištnosti, útrpnosti, povolnosti a mírumilovnosti.

své představené církevní a světské. V lásce své postupuje dále až k lásce k nepřítelům. Láska jeho postupuje dále a dále, neohlíží se na řeč, národnost a náboženství — nekončí nikde

39. Lakomec.

Božský Učitel, když ještě dlel na zemi, pravil: „Vizte a chraňte se všeliké lakoty, neboť byť kdo měl hojnost, život jeho nejde z majetku jeho. A pověděl jim podobenství řka: Jednomu člověku přineslo pole hojnou úrodu. I přemýšlel sám u sebe: Co mám učinit? Neboť nemám, kde bych složil úrodu svou. A řekl: Tohle učiním: Zbořím své stodoly a vystavím větší, a tam složím všecku úrodu svou i všecko zboží své a řeknu své duši: Duše má, máš mnoho zboží složeno na mnoho let; odpočívej, jez, pij, vesel se. I řekl mu Bůh: „Blázne, této noci požádají duše tvé od tebe, a čím bude to, co jsi připravil? Takovým jest ten, jenž shromažďuje poklady sobě a není bohat s hledem k Bohu“.

Milý hochu! Pán Ježíš neodsoudil bohatství, ale odsoudil l a k o t u. Lakomec, který srdce své přiložil ku svým penězům a statkům pozemským, nemůže je věnovati Bohu. Písmo Svaté na jiném místě velebí rozumné bohatce. Moudrý Sirach dí: „Blahoslavený bohatý, kterýž po zlatu nepostoupil, aniž doufal v pe-

něžích a pokladech“ Bůh tedy bohatství nezavrhuje, ale varuje před nezřízenou láskou k němu. Kdo po něm příliš baží, se pachtí a je miluje, zapomíná milovati Boha, svou nesmrtelnou duši a bližního. Proto žalmista napomíná: »Zboží jestliže by vám přibývalo, nepřikládejte k němu srdce“

Jest to tvojí svatou povinností hleděti dopracovati se zámožnosti, ale bohatství hled nabýti poctivým způsobem, neklaň se mu, jako se klaněli židé zlatému teleti na poušt, a používej ho rozumně ku blahu vlastnímu své rodiny a celého lidstva. Nestaň se z lakomství nikdy Jidášem, který zaprodal svou duši. Jidáš s měšcem v ruce jest odstrašující příklad lakomce všech věkův. Tomáš Kempenský dí: „Marnost je hledati bohatství pomíjitelného a v ně doufati“.

Bohatství lakomstvím nastřádané není požehnané. Neprospívá ani lakomci, jehož lakotného srdce neupokojí nikdy, ani jeho rodině. Pravidelně osvědčuje se pravdivost přísloví: Co nastřádal Stejskal, rozházel Vejskal. Básník Lachambeaudie vypravuje: „Umřel bohatý lakomec a přišel do podsvětí. Moudrý soudce král Minos ho soudil. Seznal, že lakomec mnoho hřešil, a proto chtěl jeho duši uložiti přiměřeně těžký trest. Ale v celém svém zákonníku, kdež pro jednotlivé hříchy udány byly i přiměřené tresty, tak těžkého trestu nenašel, jakého by byl hříšný lakomec za-

sloužil. Po krátkém rozmýšlení vynesl moudrý Minos nad duší tento rozsudek: „Půjdeš, spojíš se znova s tělem a budeš dále ještě na světě, abys viděl na vlastní oči, jak dítky tvé promrhávají majetek, který jsi nalakotil“ Hroznějšího trestu moudrý Minos zajisté pro lakomce vynajíti nemohl.

Nebuď lakomý! Spíše, budeš-li jaký majetek míti, buď štědrý. Starý Tobiáš dával takovouto radu svému synu: „Synu můj! Dávej almužnu ze statku svého! Budeš-li míti mnoho, dávej mnoho, jestliže málo míti budeš, také i z mála rád uděluj“ Řiď se i ty dle té rady. Přispěj rád přiměřeným obnosem na stavbu chrámů, kaplí, křížů, na podporu katolických missií, katolického tisku, katolických spolků, sirotčinců, nemocnic a jiných dobrých účelův. Hledej nejprve království Božího.

Co Bohu dám,
již napřed mám.
Co po mně zůstane,
kdo ví, kdo to dostane.

40. Závist.

Závist jest zármutek z přednosti nebo statku bližního, protože nechceme, by nás předčil, anebo se nám vyrovnal. Když byl Aristoteles tázán, co jest závist, odpověděl: „Závist jest nepřítel všech šťastných“ Jako

člověka provází stín, tak za štěstím a zdarem v patách plazí se závist. Král závidí druhému králi, že má větší nebo lepší království, básník závidí druhému básníku jeho úspěch, obchodník závidí druhému obchodníkovi přízeň obecenstva, úředník závidí svému druhu pochvalu a povýšení, řemeslník řemeslníku zákazníky, rolník rolníku lepší obilí, ano i žebrák závidí druhému žebráku jeho mošnu a větší almužnu. Lidé si závidí postavení, peníze, šperky, zdraví, vzdělání, společnost, šaty, krásu, oblibu a vůbec vše, co prospívá, nebo co blaží.

Závist jest tak stará jako lidstvo samo. Již ďábel záviděl prvním lidem ráj a přátelství jejich Stvořitele a proto si umínil obtížití je hříchem a uvrhnouti na ně kletbu Boží. „Závistí ďábla přišla smrt na okršlek země; následují pak ho ti, kteříž jsou se strany jeho“, praví kniha Moudrosti. Kain záviděl Abelovi, že Bůh shlédl se zalíbením na jeho oběť. Synové Jakubovi záviděli svému bratru Josefovi nové šaty. Svého bratra prodali do Egypta a jeho šaty omočili v krvi kozelce a poslali je domu otci. Otec nad nimi zalkal: „Zlá zvěř roztrhala mého milého syna Josefa“ Ale neroztrhala ho zlá zvěř, nýbrž závist jeho bratří. Svatý Cyprian dí: „Má divoké vzezření, hrozivý pohled, zuby její skřípou, její pysky třesou se zuřivostí, každým okamžikem je připravena, že svého

protivníka přepadne. A která je to zvěř, jaké jest její jméno? — Závist.“

Závistivý obrací slova Písma „radujte se s radujícími“ nohama vzhůru, neboť se rmoutí, má-li jiný příčinu se radovati.

Závist užírá zdraví jako rez železo. Závist odnímá člověku všechnu radost ze života a podkopává spokojenost. „Závist a hněv ukra-
cují dny života“, praví Písmo.

Ze závisti rodí se škodolibost, zlomyslnost a různé jiné hříchy. Jedovaté houby rostou v hnoji. Kdo nepřeje jinému zdaru a štěstí, jest náchylný přáteli nezdaru a neštěstí, a tak hrubě se prohřešuje proti křesťanské lásce.

Vystříhej se závisti. Proto jsem ti o ní vykládal, abych v tobě vzbudil ošklivost k ní a před ní tě varoval. Přej každému vše nejlepší.

Nemohu tě před závistí lépe varovati, nežli slovy slavného vůdce národa českého doktora Františka L. Riegra, která napsal ve své závěti: „Konečně si přeji, aby národ můj dusil v sobě všemožně hřích závisti, u nás bohužel dosti častý. Tento ohavný hřích, jenž ani samému hříšníku neprospívá, nýbrž jej otravuje, hřích, jenž dusí vznik a vzlet člověka, jenž pokálí každou zásluhu, podezřívá každou nezištnou práci, strhá v bláto každou velikost, ano potlačuje ji v samém zárodku, nedopouští skutkům šlechetným, aby povzbudily jiných. Hřích ten býval od věků

Slovanům nejhojnějším pramenem nesvornosti, podkopáním vší autority, ano pramenem ujařmení od jiných aneb aspoň závadou tvorby mohutných organizací“

41. Hněv.

Jistě jsi někdy viděl už člověka rozhněvaného. Všimnul jsi si, jak zrudnul v obličeji, jak se mu oči jiskřily, těžce a rychle od-
dychoval, chvěl se, nesouvisle mluvil a nerozvázně jednal.

Ve hněvu rozlévá se žluč do žil, žíly nabíhají, a srdce rychle bije. Hněv jest škůdce lidského zdraví. Mnohdy se dokonce stává, že ve hněvu praskne některá žíla, a člověk kácí se jako podřatý strom. Jako včela, která v rozhorlení bodne, ztrácí život, tak hněvivý raněn bývá mrtvicí. Kdo se hněvá, zlobí, kleje, nadává, spílá a křičí, kazí si zdraví a otravuje si život.

Hněv připravuje člověka o vládu rozumu a svádí ho k činům, které jsou škodlivé a jichž třeba později trpce želí, za ně se stydí, ale kterých již odčiniti nemůže. Hněvivý je schopen i zabití a vraždy. Neštítí se ničeho, čím by svůj hněv schladiti mohl. Jest jako bouře, která nezná slitování a bez lítosti láme větve a kácí stromy. Podobá se od-poutanému koni, který žene se po zasetých polích a způsobuje veliké škody.

Zlostný a prchlivý přestupuje meze slušnosti a způsobuje mnoho mrzutostí. Hněv jest příčinou mnohých slzí a mnohého nepřátelství. Xerxes, král perský, chtěje z Asie s velikým vojskem přejíti do Evropy, dal přes Hellespont stavěti lodní most. Mezitím povstala bouře, jež most téměř už hotový zničila. Xerxes rozhněvav se dal moře šlehati pruty. K takovým až směšnostem může se hněvivý člověk snížit. Písmo Svaté dí, že „člověk hněvivý není slušný“ Sv. Jakub napsal, že „hněv muže nekoná spravedlnosti Boží.“ Kniha Přísloví dí, že „muž hněvivý vzbuzuje sváry“ Trpělivý Job naříká, že kde jest prchlivý člověk, tam že „žádný řád, ale věčná hrůza převládá.“ Sv. Jan Zlatoústý napsal: „Lzeť spíše s dravcem přebývati, nežli s prchlivcem“.

Jsi-li od přirozenosti ku hněvu náchylen, přemáhej se, cvič se v sebezáporu, potlačuj v sobě náruživost ku hněvu a nedovol jí vzplanouti. Nebuď jako zápalka, která hned se vznítí a hoří. Jan z Lobkovic o hněvu napsal: „Vystříhej se hněvu přílišného a bez rozumu, pomysli vždycky prve a rozvaž dobře na vše strany, když se hněváš, co činiti chceš anebo co činiti máš, abys v hněvu něco náhle neučinil, ježto bys toho potom pykal a strachu i hanby i škody skrze to abys nevzal“ Hněv jest špatný rádce. Proto mudrc Athenodor radil císaři Augustovi, kdy-

koliv jest rozčilen nebo rozhněván, aby ničeho nemluvil a nejednal, dokud nevyřiká abecedy. Když Architas, mudrc z Tarentu, na poli svém shledal, že se jeho dělníci dopustili něčeho nedovoleného, a cítil, že hněv v něm vzkypuje, neříkal a nečinil v tom okamžiku ničeho, ale odešel řka: „Máte štěstí, že se zlobím“ Ve hněvu ničeho nepodnikej, nýbrž počkej, až vychladneš. Nedej se hněvem strhnouti k nerozvážným činům, přenáhlenosti, ukvapenosti, hrubosti a nešetrnosti k jiným.

Hádek ve hněvu nerozprádej. Hněv jest strašlivým řečníkem. Sv. Pavel napsal: „Všeliký hněv a rozzlobení se i křik buď odňat od nás se vší zlostí“

Zvláště se chraň dlouhých hněvův. Svatý Pavel napomíná: „Slunce nezapadej nad hněvivostí naší“ Na nikoho se nehněvej, zvláště však nikdy neměj žádných dlouhých hněvů s přátely a sousedy.

Hněv se počítá mezi hlavní hříchy. Z hadích vajíček líhnou se zase jen háďata, a z hněvu zase jen různé jiné hříchy povstávají. Hněv zamezuje Duchu Svatému přístup do srdce lidského. Sv. Pavel napsal: „Zlolařství Božím vládnouti nebudou“ Jeť nebe místo klidu, míru a nezkalené radosti. Pán Ježíš dal výstrahu: „Kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu“.

Od hněvu hříšného dobře rozlišuj hněv spravedlivý. Když Pán Ježíš se rozhněval a

vyhnal prodávající a kupující z chrámu, měl ku svému hněvu příčinu. Takový spravedlivý hněv není již hněvem, nýbrž rozhorlením se nad hříchy. Hněv, kterým člověk projevuje nevoli nad nepravostmi, jest spasitelný a dobrý. Pamatuj si však: Smíš v nenávisti míti hřích, ale nikoliv člověka

42. Lenivý služebník.

Pán Ježíš vypravoval jednou podobenství: „Člověk jda na cestu, povolal služebníků svých, a rozdal jim statek svůj. I dal jednomu pět hřiven, jinému pak dvě, a jinému jednu, každému podle možnosti jeho a odešel hned. Odšed pak ten, kterýž vzal pět hřiven, těžil jimi a vydělal jiných pět. Též i ten, kterýž vzal dvě, získal jiné dvě. Ale ten, kterýž vzal jednu, odšed zakopal ji v zemi a skryl peníze pána svého“ Dále vypravoval Pán Ježíš, jak první i druhý služebník skládali pánu svému po jeho návratu účty ze svého hospodaření a jak oba pán mohl pochváliti, poněvadž každý svěřenými penězi ještě jednou tolik vydělal. Služebníka pak lenivého pokáral a dal uvrhnouti do temnosti vnější, kdež bude pláč a skřípění zubův.

Nechtěj býti nikdy takovým pohodlným služebníkem. Chraň se lenosti! Mladí ležáci, staří žebráci. Lenivé mládí, nespokojené stáří, pilné mládí, radostné stáří. Na

věk mužný musíš se připravit již v mládí a příprava ta vyžaduje píle. Komu se nelení, tomu se zelení. Kniha Přísloví dává výstrahu: „Pro zimu nechtěl lenoch orati ; proto žebrati bude v létě a nebude mu dáno“. Svatý Pavel napsal : „Kdo nepracuje, ať nejí“ Písmo Svaté i takto napomíná : „Jdi k mravenci, lenochu, shlédni cesty jeho a nabud' moudrosti“ Hleď se v mládí zásobiti vědomostmi i majetkem pro dobu stáří jako se zásobují včely v době jarní medem na zimu. K pilnému snad také někdy osmělí se bída nahlédnouti oknem, ale k lenivému vejde dveřmi otevřenými.

Nebud' lenivý ve službě Boží. Lenost duševní jest horší než lenost tělesná. Horší jsou také její následky. Nebud' lenivý v modlitbě, návštěvě kostela, přijímání svatých svátostí, neboť jen tak udržíš a rozmnožíš si bohatství duševní, jímž jest milost Boží a zásluhy pro nebe. Sv. Ambrož napsal : „Ne těm, kteří spí a zahálejí, slibuje Bůh odměnu, ale těm, kteří bdí a pracují.“ Odměnou Bohem slíbenou vyrozumívá se věčná blaženost. S jakým úsilím a s jakou pílí musíme si nebe vymáhati a vydobývati, velmi vhodně naznačuje písmo svaté slovy : „Království nebeské trpí násilí, a jen ti, kteří mu násilí činí, uchvacují je.“ Taktéž i sv. Pavel napomíná, abychom byli „v pečování neleniví, duchem vroucí, Pánu sloužící“

Lenost jest jed těla i ducha, matka mnohých neřestí, živitelka různých nepravostí, pramen ošklivých hříchů, macecha ctností, ďáblova podpora, poduška a pohovka, příčina chudoby a kořen zoufalství. Píle a pracovitost sílí a osvěžují tělo i ducha, ale zahálka zeslabuje a unavuje. V pilnosti spočívá zdraví, život, rozkoš, v zahálce nuda, malátnost, slabost a trudnomyslnost. Voda, která neteče, zkazí se.

Pomni, že nejsi stvořen k zahálce, ale ku práci. K účelu tomu také Stvořitel uzpůsobil tvoje údy. Tvá rodina, církev a vlast čekají od tebe práci. Zahálkou bys jim málo prospěl.

43. Nenadávej!

Každý člověk má nějaké jméno rodinné, a kromě toho křesťan jmenuje se i jménem, které na křtu svatém obdržel. Tato dvě jména mu postačí. Jiných jmen nikdy nikomu nedávej — nenadávej nikdy. Nadávati jest jako nádavkem dávati jinému nějaká jména, ale jména potupná. Slyšel jsem kdysi hádati se dva mladíky. Jmenovali se různými jmény z říše živočišné. Když jeden z nich opět nějaké takové jméno vykřikl, pravil druhý: „Ty osle, nedávej mi nové jméno — já už mám ode křtu zaplaceno!“

Nadávati jest o jiném buď v jeho přítomnosti nebo nepřítomnosti potupně mluvit.

Jenom lidé nejšpatnějšího vychování nadávají. K nadávkám nikdy se nesnižuj. Jest to nečestné a křesťana nedůstojné. Nadávkou ukazujeme nepřátelství, ale křesťanství na nás žádá lásku. Jsi křesťan a jako křesťan vždy mluv a jednej. Znakem křesťana jest láska. Když se Pán Ježíš loučil se svými apoštoly, takto láskyplně k nim mluvil : „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož já jsem miloval vás, tak abyste i vy se vespolek milovali. Po tomť všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým.“ Zapamatuj si tato tak neskonale krásná slova Božského Učitele a dle nich se vždy v životě řiď.

Nikdy nikomu nenadávej, nespílej mu, nešpičkej, netrop si z jeho chyb a nedostatků posměch, nevytýkej mu chyb jeho rodičův a přátel, a kdyby tobě někdo nadávati začal, neodpovídej mu stejně, nýbrž láskyplnou odpovědí nebo mlčením zadrž jeho další nadávky. Kardinál Cheverus pravil : „K hádce jest třeba dvou, ale já nechci býti druhým.“

Nadávání jest hříchem těžkým. Pán Ježíš řekl „Kdo by řekl bratru svému blázne, hoden bude pekelného ohně.“ Čím větší zneuctění nadávkou a čím důstojnější jest osoba zneuctěná, tím těžší hřích.

Novin, které nadávají, neodebírej, a kdyby se ti přece takové tiskoviny do rukou dostaly, dej je, kam patří — do kamen.

44. Klení.

Někteří lidé mají zvláštní zálibu v klení. Jeden kleje ve zlosti, druhý, aby dodal svým slovům váhy, třetí, aby okořenil svůj vtip. Mnohý tak si zvyknul klíti, že kleje, aniž o tom ví.

Klíti jest odvozeno od slova kletba. Jest vlastně dvojího druhu. První druh spočívá v neuctivém a lehkomyšlném vyslovování jména Božího, což obyčejně také klením se nazývá, a druhý druh jest vlastní proklínání. Obojí jest známkou nevzdělanosti, hrubosti a surovosti.

Nikdy ani v rozčilení ani v radosti ani ve hněvu nevyslovuj neuctivě a bez potřeby jména Božího. Některý člověk má na příklad ohavný zvyk říkati bez příčiny „Ježíš, Maria, Josef,“ čímž hřeší. Písmo svaté praví: „Jmenování pak Boha nebyvej ustavičně v ústech tvých, nebo nebudeš bez viny.“ Nezneužívej slov modlitby nebo Písma svatého k žertům.

Nikdy také neproklínej. Hrozné jest, slyšíme-li z úst křesťana slova „sakra“, nebo „sakrament“, což značí Nejsvětější Svátost Oltářní, nebo „krucifix“, což značí tolik jako „kříž“, nebo slova „Vem tě čert“, nebo „Hrom do toho“ a jiné odporné výkřiky, které již sluch spořádaného člověka urážejí.

Klení jest hříšné, a proto Písmo svaté výslovně dí „Zlolaající královstvím Božím vládnouti nebudou.“ Z klení nemá prospěch nikdo, ale škodu každý.

Jinoch dobře vychovaný a vzdělaný nekleje nikdy. Proto, milý hochu můj, vždy mysl, mluv a jednej jako člověk řádný a vzdělaný muž a nikoliv jako nevzdělanec. Jednej vždy a ve všem jako křesťan a nikoliv jako pohan, jenž Boha nezná. Chraň se nestřídmosti, rozčilování, zlosti, hádek a snadno uchráníš se i klení. Ústy se modlíš, Tělo Páně přijímáš, a těmitéž ústy chtěl bys Boha urážeti? Buď opatrný na svůj jazyk. Nezvykej si klíti, a jestliže ten neblahý zvyk jsi si již osvojil, odlož ho. Zbav se ho! Musíš se ho zbaviti! Ulož si za každé i nedobrovolné zaklení za trest vykonání nějakého dobrého skutku. Modli se k Pánu Bohu, by ti dal síly, bys toho zvyku co nejdříve se zbavil.

Šel jsem jedenkrátě polem. Sousedův čeledín oral u cesty strniště. Proklínal voly, že ho až do vesnice bylo slyšeti. Pomyslíl jsem si v duchu: Ti před pluhem mají lepší rozum nežli ten za pluhem. Když jsem cestou k němu přišel, řekl jsem mu vlídně: „Františku, proč tak proklínáš?“ — „Strýčku, já už mám takový zvyk“, mi odpověděl. — „To jest výmluva asi taková, jako by zloděj řekl: Krađu proto, poněvadž jsem si to zvyknul“, pravil jsem a šel jsem cestou dále. Nevím, zda se

polepšil, ale už jsem ho dále klíti neslyšel. Klíti na dobytek a házeti náradím, nedaří-li se nám práce — jaký v tom jest rozum?

Zamezuj klení, kde můžeš. Mladším druhům domluv, starší popros, aby ohavnosti té zanechali. Slyšíš-li, že někdo kleje, aniž toho pozoroval, upozorni ho. Netrp klení zvláště před dětmi, aby nebyly pohoršeny a neučily se toho také. Běda světu pro pohoršení!

Jeden tovární dělník v Belgii založil zvláštní spolek, jehož účelem byl boj proti klení. Každý člen spolku toho bral na sebe povinnost, že nikdy klíti nebude a že se přičiní, aby i také jiné od tohoto hříšného zvyku odvrátil. Spolek ten, rozšířený hlavně mezi dělnictvem, dosáhl za krátko počtu 30.000 členův. Připoj se k němu alespoň v duchu i ty

45. Nikdy se nerouhej!

Rouhati se jest o Bohu, o jeho svatých aneb o svatých věcech potupně mluviti. Urážlivá řeč o Bohu, o jeho svaté víře a církvi jest hříšna. Hřeší, kdo tupí náboženství, posmívá se sv. obřadům, svatým ostatkům, sochám a obrazům. Rovněž hřeší, kdo rouhavé věci píše, tiskne a čte.

Znal jsem rolníka, který nakládal na louce na vůz suché seno, a když se z nenadání přihnal dešť a suché seno mu zmoklo, vztekle

vidlemi hrozil k nebi a rouhavá slova pronášel. Jaká to zaslepenost!

Slyšel jsem o dvou mladících, kteří večer četli sociálně-demokratické noviny, v nichž se Bohu, víře, církvi a kněžím strašně nadávalo, a touto četbou byli tak proti víře rozvztekleni, že za noci šli za vesnicí a tam roztloukli kříž stojící u cesty.

A četl jsem o zedníku Horáčkovi, který při opravě kaple v Drahotěšicích, když sjímal se zdi kříž, obrazy a sochy svatých, rouhavě a posměšně při tom mluvil.

Jenom se studem ti o těch věcech povídám. Kdyby se byly skutečně nestaly, nepovažoval bych ani za možné, aby se jich křesťané dopustili. Ale vypravuji ti o nich jen proto, abys lépe poznal, v čem rouhání spočívá, abys pojal v srdci svůj odpor a nenávisť k tomuto hroznému hříchu a abys se ho nikdy v životě nedopustil.

Sv. Jarolím praví, že „rouhání jest těžší hřích než krádež, cizoložství a vražda. Všecky ostatní hříchy pocházejí buď z křehkosti, buď z nevědomosti, rouhání však béře svůj původ ze zlomyslnosti“ Sv. Bernardin dí: „Rouhání jest hřích pekelný, neboť proklínati a zlořečiti jest řeč pekla.“ Kdo se rouhá, dopouští se takového hříchu, jako židé, kteří se Pánu Ježíši v bolestech na kříži visícímu posmívali.

Rouhání bylo vždy a u všech vzdělanějších národů zakázáno. Ve Starém zákoně

platil o něm tento příkaz: „Kdož by se rouhal jménu Hospodinovu, ať smrtí umře; kamením uhází ho všechno množství.“ Za císaře Justiniána bylo státním zákonem rouhání zakázáno pod trestem smrti. Přísné zákony proti rouhačům vydal Ludvík XIV., král francouzský. I v Čechách byly tresty na rouhače veliké. V Kutné Hoře usnesli se roku 1566 konšelé na tom, pokutovati každého pokutou 15 grošů, kdo by hromoval. V Turnově trestali hřích ten šatlavou a pokutami, v Kouřimi vězením a vyhostěním z města. Podobně dělo se i v Blatné, Rakovníku a jinde.

Milý hochu! Nepovažuji tě skoro ani za schopna, abys rouháním se kdy prohřešil, ale přece pro jistotu tě před tímto hříchem varuji. Měj se na pozoru před rouhavými myšlenkami, řečmi a skutky. „Žádný, kdo Duchem Božím mluví, nezlořečí Pánu Ježíši,“ praví sv. Pavel. Bolelo by tě, kdyby někdo urážlivě mluvil o tvém otci, tvé matce neb o tvých bratrech a sestřích. A zdaž ještě více neměly by tě zarmucovati rouhavé řeči o Bohu, Panně Marii, svatých a světicích Božích?

Neposlouchej řečí takových, netrp jich, rouhače napomeň! Bojuj proti tomuto hroznému hřichu, kde a jak můžeš. Bojuj proti němu sám u sebe a u jiných také.

46. Příklad.

„Příklad jest“, jak sv. Alfons Lig. praví, „odvoláváme-li se k Bohu na svědectví, že pravdu pravíme.“ Bůh ví i tehdy pravdu, kdy lidé jí nevědí, neboť jest vševědoucí. Svědectví Boha všemohoucího a vševědoucího dovolávají se lidé přísluhou.

Je-li přísluha dobrá, není hříšná. Mnohdy jest dokonce prospěšná, potřebná a nutná. Sv. Pavel praví: „Lidé zajisté skrze většího, nežli jsou sami, přísluhají, a konec jest všelike rozepři jejich, když potvrzeno bývá přísluhou.“ Stolberg praví, že „příklad jest zlatý peníz velké ceny, ražený se jménem živého Boha“

Příklad jest dvojí jednoduchá a slavná.

Jednoduché přísluhy používají lidé v obyčejném životě, když dovolávají se Boha za svědka, že pravda jest, co mluví, nebo že jistě splní, co slibují, říkajíce na př. „Bůh jest můj svědek“, nebo „Pán Bůh ví“, nebo „ať mne Bůh zatratí, nemluví-li pravdu“, nebo „jistě to splním, jakože jest Bůh nade mnou“ a pod. Takovéto dovolávání se Boha za svědka jest přísluha obyčejná, ale přece skutečná a pravá přísluha. Nepoužívej jí nikdy bez nutné potřeby a bez důležité příčiny. Moudrý Sirach dí: „Příkladování nechť nepřivokají ústa tvá, nebo mnozí jsou pádové v něm.“ Také se nikdy nezadušuj.

Druhý druh přísahy jest přísaha slavná. Takovou přísahu skládá kněz v ruce biskupa, že bude úřad svůj spravedlivě zastávati, učitel, úředník, vojín, že budou povinnosti svého stavu svědomitě plniti, manželé u oltáře, že si budou věrni a že se budou milovati, dokud jich nerozloučí smrt, svědek u soudu, že vypovídati bude pravdu. Přisahající stojí před křížem, po jehož stranách jsou rozžehnuté svíce na znamení, že u Boha vše ozářeno jest světlem jeho vševědoucnosti, a zdvihaje tři prsty do výše dovolává se svědectví Nejsvětější Trojice.

Kdybys někdy byl nucen přísahati, nemusíš se přísahy báti. Ale báti se musíš a vždy po celý svůj život vystříhati se musíš křivé přísahy. O čem jsi přesvědčen, že jest pravé a pravdivé, na to můžeš bez bázně přísahati, ale máš-li pod přísahou vypovídati, říci musíš vždy a otevřeně pravdu a jen a jen pravdu. Prorok Jeremiáš dí: „A přísahati budeš: Živť jest Hospodin, v pravdě, a v soudu, a v spravedlnosti.“ Přisahej jen na věci důležité, jen když jsi k přísaze nucen a vždy jen na pravdu. Raději smrt, ztrátu úřadu a celého majetku nežli křivou přísahu. Sv. Chrysostom dí, že žádná dýka neporaňuje tak těžce a žádný meč neusmrcuje tak ukrutně jako křivá přísaha.

Křivá přísaha jest hřích tak těžký, že jest rozhřešení z něho vyhraženo samému biskupu.

Křivá přísaha trestá se dle světských zákonů dlouhým žalářem a dle zákonů božské spravedlnosti žalářem věčným v pekle. Křivopřísežník jest pravidelně již na zemi stihán výčitkami svého svědomí, nespokojeností a kletbou Boží.

Nikdy také nikoho ku křivé přísaze nepsváděj, nenuť a nepobízej.

Kdybys mohl křivé přísaze předejít u jiného, neopomeň toho učiniti — zabráníš velikému zlu. Jeden rolník půjčil jinému rolníkovi 200 korun. Dlužník slíbil, že co nejdříve si svůj dluh splatí. A také skutečně po částkách dluh dosti rychle uplácel. Věřitel si jednotlivé splátky přesně zapisoval. Když již zbývalo na dluhu jenom 30 korun, a dlužník dlouhou dobu ničeho nesplácel, věřitel ho upomenul. Ale se špatnou se potázel. Dlužník tvrdil, že si už splatil celý dluh a ještě svému věřiteli vynadal. Věřitel a dlužník dostali se až k soudu. Když dlužník chtěl odpřísahnout, že celý svůj dluh zaplatil, pravil věřitel: „Vzdávám se oněch 30 korun a nečiním na ně žádných dalších nárokův.“ To učinil jenom proto, aby zabránil křivé přísaze . . .

47. Mluv pravdu.

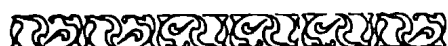
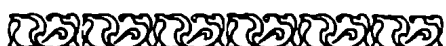
Řeč jest veliký dar od Pána Boha. Kromě člověka nedal jí Bůh žádnému jinému tvorů. Dal mu ji proto, aby mohl říci to, co myslí.

Jazykem má člověk ukázati, co má v srdci, asi tak jako ručičky na hodinách ukazují kolik jest hodin, a zda ukrytý stroj správně jde. Sv. Antonín praví „Řeč není dána člověku na to, by jiné klamal, nýbrž by jiným dával na jevo své smýšlení.“

Proto vždy miluj pravdu, mluv pravdu, žádej pravdu. Pravdomluvnost dodá ti vážnosti, cti a důvěry. Každý poctivý a řádný jinoch jest pravdomluvný. Pravdu miluje ve svém smýšlení, slovech, činech, pravdu od jiných očekává a žádá.

Kdo vědomě jinak mluví, než jak myslí, lže. Varuj se lži! Víš, kdo byl první lhář? Nebyl jím člověk, ale sám ďábel, který první lidi v ráji přelhal. Proto ho sv. Jan nazývá „otcem lži“ Sv. Ambrož praví, že lháři stávají se syny tohoto prvního lháře. Nenásleduj tohoto prolhaného nešlechovníka a nestav se mu lží po bok!

Písmo svaté, z vnuknutí Ducha Pravdy sepsané, na nesčetných místech lež odsuzuje a před ní varuje. Tak na př. moudrý Sirach dí: „Ohyzda zlá na člověku jest lež.“ Žalmista Páně volá: „Běda lhoucím, hrob otevřený jest hrdlo jejich.“ Kniha Přísloví praví: „Ohavností jsou Hospodinu rtové lživí.“ A na jiném místě se dí: „Ústa lživá zabíjejí duši.“ Právem napomíná sv. Pavel: „Složte lež a mluvte pravdu jedenkaždý s bližním svým“. Řiď se dle tohoto napomenutí. Rci

s trpělivým Jobem: „Dokud jest dech ve mně a duch Boží v chřípích mých, nebudou mluvití rtové moji nepravosti, ani jazyk můj vynášeti lži.“

Lež byla a jest vždy a u všech spořádaných národů v nenávisti, neboť lží podkopává se řád společenský. Vše, co kdy na lži bylo zbudováno, brzy se rozpadlo, jako nutně rozpadnouti se musí dům, který má špatné základy. Staří Peršané nenáviděli lež, zavrhovali ji staří Řekové, a staří Římané vpalovali lhářům rozžhaveným železem zvláštní potupné znamení na čelo. Jeden anglický státník pravil, tresce-li se přísně padělání peněz, že stejně přísně neb i přísněji mělo by se trestati padělání pravdy, ježto podkopává často dobro všeobecné. Lež má v životě společenském podobný význam jako housenka v listech byliny.

„Lež má krátké nohy“, praví přísloví. Se lží nikdo daleko nedojde. A i kdyby došel daleko, nesmí zpátky. Pravda jistě vyjde jednou na jevo, jako jistě vypluje olej nad vodu.

Nelži ani žertem, ani abys jiným prospěl nebo jim uškodil. Lež jest vždycky hříšna.

Nezakrývej svých chyb a nedostatků lží. Zastíratí chyby lží jest asi tolik jako nahražovati skvrnu děrou. Nelži ani ze strachu a zbabělosti.

Děláš-li si nárok, abys považován byl za spravedlivého a čestného muže, musíš své řeči a své jednání uvést ve shodu se svým smýšlením, a své smýšlení ve shodu s pravdou.

48. Chlubivost.

V hostinci vyprávěl mladík z cizí vesnice, jakou má doma krásnou zahradu, a jak mnoho se mu letos urodilo ovoce. Prý by mohl prodat alespoň dvacet měřic hrušek. Měřici dává za korunu. V hostinci seděl i jeden deputátník z místního dvora, který přijmul mladíkovu řeč za bernou minci, a proto se ho tázal, zda by mu deset měřic hrušek prodal, že by si pro ně v neděli odpoledne přijel. Jeho dívky rády přijmou zdravý pamlsek, ostatní deputátníci rádi si po měřici rozeberou, a pán dojistá v neděli odpoledne mu koně zapůjčí, aby hrušky přivézt mohl. Mladík svolil. V neděli odpoledne jel dělník do vesnice pro hrušky, vzal si s sebou na ně pytle a peníze, ale když přišel do určeného statku, řekli mu tam, že žádných hrušek na prodej neměli a nemají. Mladík, aby se vyhnul mrzutosti, utekl z domu. Oklamáný dělník vrátil se s nepořízenou ku své rodině, která už ho toužebně čekala, poněvadž se domnívala, že přiveze hrušky. Tak mladík, který před cizími lidmi se chlubil, způsobil sobě i jiným velké nepříjemnosti.

Chlubivost jest dcera pýchy, někdy i dcera lži. Někteří nerozumní mladíci se chlubí svými vědomostmi, svým šatem, svojí zámožností, svojí silou, svými přáteli, zdarem své živnosti a svých podnikův. Znal jsem mladíka, který schválně venku jedl chléb a šunku, aby ho lidé viděli. Z celého jeho chování mohl každý uhodnouti asi tyto jeho myšlenky: „Jiní musí jísti chléb suchý, ale já si mohu dovoiti jísti chléb se šunkou.“

Prázdný sud nejvíce duní. Chloubá na ulici, bída v truhlici. Nejvíce se chlubí lidé mělcí, povrchní, hloupí a zadlužení.

Člověk vychloubačný všem lidem brzy se zprotiví a mnohdy sám si chlubitostí škodí. Rolník Klátil chlubil se o trhu v hostinci svými penězi, ukazoval a chlubně před ostatními hosty přepočítával své desítky, ale večer, když se lesem vracel ku svému domovu, přepadli ho dva muži a peníze mu vzali. Patrně byli také v onom hostinci, dověděli se, že peníze má, a proto si na něho počíhali. Obr Goliáš se chlubil svojí silou, ale byl mladým Davidem přemožen. Mladík Absolon se chlubil svými krásnými dlouhými vlasy, ale ty právě byly příčinou jeho smrti.

Nikdy se nechlub. Chlubití se jest nehezké. Jsi-li šťasten, bohat, silen, zdráv, a daří-li se ti tvé podniky, nechlub se tím, ale poděkuj za to Pánu Bohu, který ti své požehnání a štěstí dává.

„Odstup pak ode mne, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista“, napsal sv. Pavel.

49. Sázky.

V Zábřehu u Moravské Ostravy vsadil se dělník J. Klimeš se svým druhem, že ve dvaceti minutách vypije litr kořalky a sní libru uzeniny. Sázku sice vyhrál, ale pozbyl vědomí a brzy na to zemřel.

Dva jinoši chtěli jeti místní úzkokolejnou drahou z Obratan do Černovic u Tábora. Dráha ta jezdí malou rychlostí, a trať právě mezi Obratany a Černovicemi dělá veliké oblouky. „Mohli bychom jít pěšky“, pravil první. „Nikoliv,“ odpověděl druhý jinoch, „drahou budeme tam dříve“ — „Vsaď se, že tam budu pěšky dříve než dráha.“ — Slovo dalo slovo, a mladíci se vsadili o čtvrtně piva, že jeden poběhne pěšky, druhý pojede drahou, a vyhraje sázku ten, který bude dříve v Černovicích na nádraží. Když vlak se hnul, rozběhnul se jeden jinoch současně s ním a drže v každé ruce jednu botu uháněl jako splašený bos silnicí k Černovicům. Když se blížil k městu, vlak již písknutím oznamoval, že vjíždí do nádraží. Upocen a udýchán posadil se na mez a obul si boty. Nohy měl celé červené a odřené, neboť zem byla zmrzlá. Bylo to za studeného jarního dne, kdy ještě

v cestách a dolinách ležely zbytky ušpiněného sněhu. Když vstal a šel do města, potkal svého druha, který mu šel již s vítězoslavným smíchem naproti. Zasedli do hostince a pili čtvrtně. Z pitky oba se rozstónali. První, který sázku prohrál, poněvadž pil uhřát, roz-nemohl se na zápal plic, a druhý, který pil z radosti, zadarmo a příliš mnoho, stížen byl bolestmi žaludku. Oba se po čase sice uzdra-vili, ale oba jenom s trpkostí na svou hlou-pou sázku vzpomínali.

Sousedův čeledín se vsadil, že za půl ho-diny odnese ze stodoly dvacet metrákův obilí na sýpku. Sázku vyhrál, ale polámal se a ležel několik dní.

V jednom městě vsadil se jeden dělník, že za mrazu dotkne se jazykem železného zá-bradlí. Když dle sázky učinil, přichytila se kůže jazyka železa, a rychle přivolaný lékař musil nožíkem jazyk od železa odříznouti. Dovedeš si asi představit, jakých bolestí ubohý jinoch vytrpěl.

Tyto příklady jsem ti uvedl pro výstrahu, abys nikdy podobných sázek nedělal a ne-schvaloval.

Nemohu také schvalovati různých závodů o ceny na velocipedech, automobilech, na koních, v běhu a pod., jestliže při nich život a zdraví člověka jest ohroženo. V závodech takových obyčejně jedná se o jakost strojů, reklamu továren, cenu koní, slávu jezdců, a

poněvadž jeden nad druhým chce zvítěziti nebo vyniknouti, používá rychlosti, v níž svůj život a své zdraví hříšně v nebezpečenství vydává. A vydávati svůj život vědomě v nebezpečenství, zapovídá páté přikázání Boží.

50. Nepokradeš.

Svá přikázání dal nám Bůh proto, abychom je zachovávali. Ani sedmého přikázání nedal nám nadarmo. Proto nikdy nekrad'! Nikdy cizího majetku bezprávně neber. Jistě by ti bylo nemilé, kdyby jiný tebe okrádal. Co jest nemilé tobě, nemá rád ani tvůj bližní. Čeho nechceš, aby od jiného dalo se tobě, ani ty jinému nečiň. Cizí majetek považuj za posvátný. Sedmé přikázání ustanovil Bůh pro všechny věky za hlídače a strážce cizího majetku. Tento hlídač tě vidí i kdyby tě nikdo z lidí neviděl a bude na tebe před soudnou stolicí boží jednou žalovati.

Co máš, jest tvým majetkem, a jsi povinen tento svůj majetek hájiti a rozmnožovati, ale zvětšovati ho jenom poctivým způsobem — prací a šetrností. Sv. Pavel napomíná Efezské: „Kdo kradl, již nekrad', ale raději pracuj, dělaj rukama svýma.“ Zjednávat si majetek poctivě jest povinností, ale nabývat ho nepoctivě jest hříchem.

Nepoctivý majetek nikdy nebyl, není a nebude požehnaný. Nepoctivý majetek provází

nespokojenost, jež se vždy a všude jako stín plazí za zlodějem, a jsou četné případy, že rodiče, když nespravedlivý majetek předali svým dítkám, odkázali jim i kletbu, která na majetku tom lpěla a dítky ty životem potom provázela.

Svět vše spíše ti promine, jenom krádež nikoliv. Kdo krade, toho nazývá svět zlodějem, poněvadž zlo dělá. Zloděje každý se štítí. Společnost lidská mladíkovi spíše každou jinou lehkomyšlnost odpouští, ale krádeže nezapomíná a neodpouští. Mladík, který se někdy krádeží prohřešil, nese už onu skvrnu s sebou celým životem jako Kain své potupné znamení na čele.

Na jedné menší železniční stanici byl skladník. Byl ustanoven sice jenom prozatímně, ale měl slušnou službu a na zpropitném obdržel také asi tolik, co služba jeho obnášela. Oženil se a měl rodinu. Jednou zažádal si o jiné místo, kde by mohl ustanoven býti definitivně. Ale místo povýšení přišlo ponížení. U ředitelství nyní přišli na to, že ve věku 18 let vzal kdesi v zahradě ovocný stromek za 1 korunu a že proto byl tehdy odsouzen a odseděl si žalář 24 hodin. Z téhož důvodu přišel od ředitelství drah výměr, že se svého dosavadního místa zbavuje, ale v uvážení, že už tak dlouho u dráhy jest, že se mu uděluje místo předního dělníka na trati. Ubohý skladník vzal motyku a šel k děl-

níkům . . . Jak trpké bylo pro něho toto ponížení! Vypravuji ti to jenom pro výstrahu, abys si svého mládí žádnou podobnou kaňkou neposkvrnil.

Chraň se i malých krádeží, neboť od malých snadno postupuje se k větším. Sv. Jan Zlatoústý praví, že Jidáš napřed po jednom penízi brával z pokladnice, jižto svěřili jemu sv. apoštolové, pak se osmělil krásti více, až konečně se nestyděl za 30 stříbrných prodati svého mistra. Mnohý chalupník se domnívá, že by ani nemohl býti na světě, kdyby z cizího lesa nevzal chrastí, mnohý zedník myslí, že by ani nesměl se vrátiti z práce, kdyby si na stavbě nevzal nějaký hřebík nebo kus dřeva, některý mlynář se domnívá, že by jeho dobytek zahynul, kdyby mu z cizího nepřilepšil, a náruživý pytlák by ani neusnul, kdyby v cizím revíru nezastřelil zajíce. Zapomínají, že hřeší, a mají po ruce plno výmluv, aby jednání své před svým svědomím a před jinými vymluvili a omluvili. Kdo jest schopen malých krádeží, jest schopen i velkých. Z učedníka stává se mistr.

Přišel k nám jednou grán. Musil se hodně shýbnout, když vcházel do dveří, neboť nesl na zádech vysokou černou truhlici. Pozdravil svým charvatským přízvukem, postavil svoji almárku s mnoha truhlíčky a příhrádkami na stůl a rozvinoval, ukazoval a nabízel na prodej nožíky, břitvy, násadky, mýdla, kartáčky a j.

Náš čeledín také si prohlížel dlouho různé věci, až nekoupil ničeho. Když podomní obchodník své truhličky uzavřel, urovnal a odešel, pochlubil se čeledín, že má pěkný nožík. Vzal ho gránovi. Okradl člověka, který až od Karlovce v Charvatsku do Čech přišel a zde plahočí se od vesnice k vesnici se svým těžkým břemenem. Jak nazveš takové jednání? Čeledínovi onomu ovšem jsem dal díl, který si zasloužil... Chtěl bys podobného skutku někdy se dopustiti? Chtěl bys býti podoben strace, která všecky lesklé předměty cenné i bezcenné do svého hnízda odnáší?

Neber ani maličkosti, ani věci k jídlu, ani peníze svým rodičům. Potřebuješ-li něco, popros je a obdržíš. Krásti obilí a za babku je prodávati židovi jest trestuhodná lehkomyslnost. Zaplať, cos dlužen. Nalezené věci ohlas a nenechávej si jich. Nepřechovávej a nekupuj věci kradených.

Vidíš-li, že majetek tvého bližního jest v nebezpečí, upozorni ho. I cizího majetku šetři. Neříkej po způsobu lidí necitelných, že z cizího krev neteče. Nenapomáhej ke krádeži, nepřej bližnímu škodolibě, byl-li okraden; máš-li nějaký cizí majetek, vrať ho, a učiněnou škodu vynahraď, neboť k tomu jsi dle katolické mravouky přísně zavázán.

Kdo by násilím, jako činí loupežníci, cizí majetek bral, dopouštěl by se loupeže, a kdo by kradl věci posvěcené nebo na místě po-

svěceném, dopouštěl by se svatokrádeže. O těchto hříších ti vykládati nebudu, poněvadž jsem o tobě přesvědčen, že nikdy se jich nedopustíš.

Ale při této příležitosti chci tě raději varovati před něčím jiným, totiž před učením sociálních demokratů, kteří soukromý majetek zavrhují, jej krádeží nazývají, a chtějí veškeren majetek soustřediti v ruce státu. O tomto státu budoucnosti, který jest ve skutečnosti naprosto nemožný, dovedou se zanícením celé hodiny mluvit a jeho krásy a blahobyty líčiti. Tím do svých řad lákají a usilují, aby jich bylo více a tak aby měli větší naději na dosažení onoho ráje budoucnosti.

Učení toto, jak zřejmo, jest proti sedmému a desátému přikázání Božímu, a tudíž nesmíš nikdy jeho vyznavačem se státi. Nesedej nikdy na lep těm báhorkám o státu budoucnosti, který sociální demokraté mělkým, důvěřivým a nespokojeným lidičkám slibují. Kdyby snahy ty se uskutečnily, stát byl majitelem všeho, jednotlivcům rozdíl práci i odměnu, nastala by nutně ochablost v práci, v podnikání, lhostejnost ke všemu a lenost. Teprve potom bys viděl, jaké hnusné otroctví by se nutně vyvinulo, jaká by se dostavila nespokojenost a zoufalství, neboť řady dozorců by musely státi s karabáčem nad dělníky, aby, když by ještě za vše nic pro sebe nedostávali, pracovali. Proto nikdy novin

sociálně demokratických neodebírej a nečti, nikdy se nestaň členem jejich nějakého spolku, nechod' na jejich schůze a nevěř jejich řečníkům.

Také dbej, aby obecní majetek byl dobře spravován, podpory z veřejných fondů spravedlivě rozdělovány, obecní spořitelny a záložny poctivě vedeny a jměním prospěšných spolků nebylo bezúčelně plýtváno. Věz také, že obecní les není tvůj a že lámati a poškozovati stromky u silnic a cest není dovoleno.

51. Domov.

Lnouti ku svému domovu jest člověku vrozeno. Neodpírej tomuto přirozenému citu, nýbrž spíše ho podporuj.

Ale nemůže každý až do své smrti doma zůstat. Běh života toho nutně žádá, že některé dospělé dítky musí opustiti domov, aby si jinde hledaly výživy a zaopatření.

Pamatuješ se snad dosud, jak jsme jednou byli spolu na jaře na zahradě, jak starý špaček stál na stromě u své budky, jak tahal mladého za křídlo, kloval ho, shazoval s větve a nutil ho k letu. Tehdy jsi se zlobil, plakal jsi a kamenem jsi chtěl starého necitelného špačka zahnati. Ale tehdy jsem ti pravil: Nech ho jen, neboť činí to, co mu přirozený pud velí. Staral se pečlivě o své mladé, za-

hříval je, chránil, snášel jim potravu a neublíží jim zajisté ani nyní, nýbrž posílá je jen do světa, aby už sami se živili. Není pomoci. Budka musí býti uprázdněna, aby v ní na rychlo ještě jednou nová mláďata vylíhnouti se mohla. Jaro jest jen jednou... Dospělá mládež ať už se živí sama na lukách a v polích... Do světa! Do světa!

Milý hochu! Kdybys také někdy se svým domovem rozloučiti se měl, nenaříkej, neplač zbytečně, nestrachuj se a nevzpírej. Všude jest Pán Bůh, všude jde tvůj anděl strážný s tebou, a všude nalezneš i dobré lidi. V cizině se zdokonalíš ve svém oboru, poznáš jiné způsoby, naučíš se posuzovati lidi, vzděláš se, nabudeš rozhledu, zkušeností a zušlechtiš se. Cizina rozum bystří. Jeden otec říkával svému synu: „My tě doma otesáme, v cizině tě ohoblují.“ Znal jsem jinocha, který se z vojny vrátil jako vyměněn. Zvyknul tam kázni a naučil se poslouchati. Cizina mladíka dobře vychovaného a mravně silného povznese. To měl asi na mysli onen muž, jenž pravil, že „domovem muže jest svět, světem ženy je domov“ Mladík doma za pecí vyválený nevidí dále, než jen na špičku svého nosu, a pro svůj malý rozhled bývá často svému okolí k posměchu.

Ale v cizině nikdy nezapomínej na svůj domov. Piš často svým rodičům. Podávej jim stále a spolehlivě o sobě zprávy, na které

vždy jistě s dychtivostí čekají. Piš třeba krátce — bez dlouhých úvodův a rozvláčeného zakončování — ale věcně a výstižně. Vypiš otevřeně vše, co tě tísní a blaží, co se ti líbí a co nelíbí.

Navštěvuj svůj domov, kdykoliv můžeš. Alespoň vánoce hled' ztráviti vždycky v rodinném kruhu svých milých. Ovšem příliš často z ciziny domů jezdit a tak mrhati časem, platiti od dráhy a zanedbávati své povinnosti, bylo by pošetilé.

I kdyby se ti v cizině dobře dařilo, kdybys tam docílil vynikajícího postavení, vážnosti a zámožnosti, myslí svou často k domovu zalétej a za domov svůj se nikdy nestyd'. Zachovej si i v cizině svou rodnou řeč a svou víru.

Kdyby ti bylo bez velkých ztrát a obtíží možno, vrať se alespoň na stará léta do své domoviny. V sousední obci žije vážený a zámožný občan, který před lety odešel jako krejčovský tovaryš do města Pulje v Istrii, tam zbohatnul a nyní vrátil se do své rodné vesnice, vystavěl si pěkný domek se zahrádkou a klidně prožívá své stáří.

Ciziny využij k tomu, abys prospěl své vlasti a svému národu.

52. Vlastenectví.

Máš rád místo, kde stála tvoje kolébka, a miluješ řeč, kterou matka tvá tě učila se

modliti. Máš rád kraj, kde jsi se zrodil, miluješ řeč, ve které jsi vychován byl, a lásku svou rozšiřuješ na celou zemi, v níž kraj ten leží a na celý národ, který mluví toutéž řečí jako ty. Země, která jest tvou zemí mateřskou, jest tvou vlastí, a národ, který mluví tvoji řečí, jest tvým národem. Jest tvoji svatou povinností, jako miluješ své rodiče, milovati i svou vlast a svůj národ, a o jejich blaho se přičiňovati. V tom spočívá pravé vlastenectví.

Naší vlastí jsou země koruny české: Čechy, Morava a Slezsko. Ty tvoří celek jeden — naši trojjedinou vlast. Snaž se seznati dějiny této vlasti. Poznáš, jak byla kdysi slavná, jak trpěla, jak byla utiskována, a budeš roznícen vroucí láskou k ní. Miluj svou krásnou a bohatou řeč českou, nikdy se za ni nestyď a nikdy jí nezapři, ať jsi doma nebo v cizině, ve Vídni nebo v Americe. Vlastenectví ti poroučí milovati všechny Čechy a o jejich tělesné i duševní blaho dbáti, ať jsou kdekoliv — doma nebo v cizině.

Vlastenectví nám Čechům poroučí milovati i všechny ostatní Slovany, jejichž řeč jest s naší řečí spřízněna. Máme v lásce míti Rusy, Poláky, Slováky, Slovince, Charvaty a vůbec všechny kmeny slovanské.

Pravé vlastenectví poroučí milovati své více nežli cizí, ovšem i zapovídá cizí nenáviděti.

Již u pohanských národů byla láska k vlasti velice vyvinuta. Čteme v dějinách starověku, jak obdivuhodné činy vykonali mnozí Řekové a Římané pro svou vlast. Přinesli pro ni veliké oběti, obětovali své jmění, nasadili své zdraví i své životy. Dočítáme se i v dějinách českých, jak statní Čechové vždy svou vlast milovali, pro ni bojovali, vítězili i umírali. Udatný kněz Jiří Plachý, jesuita a profesor v Praze, hájil se studenty pražský most proti Švédům s nasazením vlastního života tak dlouho, až ho uchránil a s ním i Prahu.

Miluj z celého srdce svoji drahou vlast a svoji lahodnou mateřskou řeč. Vede tě k tomu přirozený cit a poroučí ti to i tvoje víra. Dobré křesťanství jest nerozlučně spojeno s dobrým vlastenectvím. Tvojí zásadou budiž vždy po celý život: „Chci býti dobrý katolík a dobrý Čech.“ Slavný dějepisec český Fr. Palacký napsal: „Já jsem Slovan a věřící ctitel učení Kristova.“

Setkáš se dojísta v životě s lidmi, kteří budou o sobě tvrditi, že jsou vlastenci, budou na vlastenecké účely pořádati zábavy, píti, tancovati, zpívati, sbíratí příspěvky a provolávatí vlasti slávu. Neříkám, že vše to jest předešlé špatné, ale kdybychom jenom v těchto zevnějších věcech chtěli spatřovati vlastenectví, splakala by vlast... Zevnější okázalost, křiklounství, boucharonství nebo dokonce

rvačky byly by spíše kletbou vlasti nežli požehnáním.

Chtějí-li dále někteří vlastenci zaváděti vlastenectví bez víry nebo snad v brojení proti víře katolické spatřují vlastenecký čin, s Bohem národe Tvůj osud jest zpečetěn... Slavný Washington řekl: „Kdo podkopává víru a mravnost, tyto dva základy státu, ten není dobrým vlastencem.“ Vůdce národa českého Dr. Rieger jednou pravil: „Kdo není věren víře, není věren svému stavu ani svému národu.“ Kdo neuznává života věčného ani věčné odplaty, a kdo se domnívá, že smrtí končí vše, proč by přinášel pro vlast oběti? A jestliže se dělá vlastencem, vlastenčí jen proto, aby z toho měl zisk v tomto životě. Takový vlastenec jest schopen ze zisku i zájmy své vlasti zaprodati. Kdo dá víc, s tím půjde... Kde jest dobře, tam jest vlast“, toť zásadou takového vlastence. Jest mu jedno, budou-li jeho potomci mluviti česky nebo německy nebo turecky.

Pravé vlastenectví zisku nehledá. Pravá vlastenecká práce se penězi neplatí. A také by se penězi zaplatiti ani nedala, neboť cena její jest nad peníze větší. Pravé vlastenectví nekřičí a nehuláká, ale pracuje a obětuje se v tichosti.

Oko tvé dohlédá až k nebesům, ale ruka tvá pracovati může jenom v nejbližším okruhu. Tak i ty miluj celou svou vlast, ale pracuj

pro ni s nadšením ve svém nejbližším okolí. Vzdělávej se, uč se, pilně pracuj, střeď se, plň věrně a svědomitě všechny povinnosti svého stavu a tím plníš už nejlépe svůj vlastenecký úkol. Nejlepší vlastenectví jest plniti věrně a svědomitě své povinnosti. Slavný herec pražského národního divadla Vojta-Slukov napsal ve své závěti psané dne 11. dubna 1899 tato slova: „Poslední má prosba k Tobě, nade vše milovaná ženo, jest, abys naše děti vychovala v bázni Boží za řádné křesťany, v lásce k trpící naší vlasti. Nauč je znát a plnit povinnost. Bůh milosrdný všechny Vás posiluj a ochraňuj. Bůh Vám požehnej!“

Národ skládá se z jedincův, a jací jsou jednotlivci, takový jest i celý národ. Je-li každý jednotlivec z ocele, jest celá budova národa nepřemožitelně pevná. Jsou-li slabí, chudí, úplatní, nevěreční a bezcharakterní jednotlivci, jest slabý celý národ, a bude smeten a přemožen národem silným, plným víry a sebe-důvěry.

Jest tvojí povinností domoci se zámožnosti, abys přispěl k zámožnosti a moci národní. Národ zámožný má váhu a moc, s národem žebráků nikdo nepočítá. Chraň každou píď české půdy, zvelebuj ji, hled' zvýšiti její výnos, kupuj ji a získávej z cizích rukou, zvelebuj svoji živnost, přičiňuj se o povznesení víry a mravnosti v lidu českém, podporuj jeho národní uvědomělost, povznášej a po-

siluj jeho dobré vlastnosti, špatnosti kárej, proti opilství bojuj, nespravedlnost zavrhuj, a tím již vyplníš skvěle svoji vlasteneckou povinnost.

Často chudá pastuchova chýška
více pro vlast mohla dělati,
nežli tábor, z něhož válčil Žižka.

53. Veřejný život.

Říká se, že za našich dob není žádných dětí. Tím se vyrozumívá, že už dítky jednají po způsobu dospělých. Sotva jinoch vyjde ze školy, už chce čísti noviny, mluvit o politice, posuzovati a odsuzovati národní vůdce.

První starost jinocha nemá však nésti se k životu veřejnému, nýbrž k soukromému. Napřed vycvič se ve svém vlastním povolání, zbystři svého ducha, své oči, svůj jazyk, své ruce a potom teprve si smíš všímati, co dělá a jak se o sebe stará celý národ a celá říše. Miluješ-li sebe a máš-li zdravý rozum, začneš pěstovati jenom t u t o politiku. Znalost ve svém vlastním oboru dá ti teprve práva zasahovati do oborů jiných a spolupůsobiti na utváření se dobrého společenského řádu.

Staneš-li se odborníkem ve svém vlastním povolání, znalost tvá nahradí ti věno, každá rozumná matka, budeš-li i jinak řádný muž, ráda ti svěří štěstí své dcery, položíš základ k zámožné a dobré rodině a tak nejlépe pro-

spěješ národu a říši, neboť dobrý společenský řád utváří se už sám sebou tam, kde společnost lidská složena jest z dobrých rodin. Spravedlivá, poctivá, ušlechtilá vláda a zdravý společenský řád může býti jenom tam, kde jsou dobří jednotlivci.

Je-li národ v jednotlivcích porušený, ani nejobsáhlejší politická práva ho nespasí, je-li v jednotlivcích zdravý, musí jednou svých práv dosáhnouti, byť mu byla sebe úporněji a sebe déle upírána. Národu skleslému, nevěreckému a znemravnělému naprostá svoboda a úplná svéprávnost staly by se dokonce hrobem.

Snaž se především hmotně i mravně posílit sama sebe. To jest první a nejsprávnější tvoje politická činnost.

Ovšem nebráním ti, abys si veřejných otázek vůbec nevšímal. Naopak, jakmile budeš míti samostatné postavení, pozoruj veřejný život, vol do obcí, okresů, zemského sněmu a říšské rady jenom muže zbožné, vzdělané, osvícené, spravedlivé a šlechtné. Volební lístek jest tvým velkým právem a vložení ho do urny tvojí svatou povinností. Neříkej nikdy: Můj hlas nerozhodne! Právě tvůj hlas může býti jazýčkem na váze, a i kdyby nerozhodl, máš přece blahé vědomí, že jsi vykonal svoji občanskou povinnost a ukázal svoji vůli. V některých zemích jest zákonem ustanoveno, že každý, kdo jest k volbě oprávn-

něn, také volbu vykonati musí. Pokud toho u nás neporoučí zákon, nechť tě k volbě vede tvé vlastní svědomí. Co pomůže právo, nehlásíme-li se o ně? Kterak může svět poznati naši vůli, nechceme-li svého přesvědčení dáti na jevo? Biskup Darboy pravil: „Zlí jsou silnými, protože dobří jsou liknavými.“

Nechtěj zdržovati se voleb a veřejných projevů jen proto, aby se zdálo, že jsi nestranným a že nechceš žádné strany si rozhněvati. To jest známka slabého ducha. Plutarch vypravuje, že v Athénách měli za starší doby zákon, dle něhož byl trestán občan, který o otázce veřejné státní se týkající, neměl svého mínění a nedal se na žádnou stranu. Kdo má zdravý rozum, dovede usouditi, která strana jest lepší, a k té se přidá.

Ve svém přesvědčení nedej se zviklati ani úplatky ani špatnými novinami ani břitkou a vyškolenou výřečností toho, jenž se o tvou důvěru uchází. Hleď na skutky a nikoliv na slova.

Také buď odhodlán za své politické přesvědčení snést úsměšky a pronásledování. Každá velká myšlenka vyžaduje si své oběti a musí míti své mučedníky.

Hájití své přesvědčení jest tvou povinností, ale nikdy se nepokoušej hájití je násilím. Chraň se politických praček a rvaček, lomozných schůzí a nevnucej svého přesvědčení

jinému. Hleď ho přesvědčiti rozumem, ale nikoliv silou, nadávkami a planým křiklounstvím. S lidmi jiných politických stran a jiného politického přesvědčení žij v míru, klidu a svornosti.

54. Spolky.

Naše doba jest dobou spolkův. Kam se ohlédneš, všude spatříš nějaký spolek. Jsou spolky náboženské, lidumilné, vzdělávací, vlastenecké, podpůrné, tělocvičné, okrašlovací, politické, stavovské a různé jiné.

Lidé stejného smýšlení a stejných cílů se-stupují se ve spolky, aby tak účelu svého tím jistěji dosáhli. Kníže Svatopluk dal svým synům svazek prutův, aby ho přelomili. Když ho přelomiti nemohli, rozvázal svazek, dal každému synu jen jeden prut a vyzval je, aby nyní se pokusili pruty zlomiti, načež každý snadno svůj prut zlomil. Spojí-li se několik jednotlivců ve svorný celek, zmohou mnoho. Podporují se navzájem a tvoří velkou jednotku, s níž každý musí počítati, protože jest silna. Proto význam spolků nesmí se podceňovati.

Spolky jsou špatné a dobré. Špatné jsou takové, které mají špatný účel, nebo které svádí k nevěře a kazí mravnost, dobré jsou takové, které podporují dosažení našeho časného a věčného blaha.

Spolkům špatným, v nichž se brojí proti víře, v nichž se rozšiřují víře nepřátelské noviny a knihy, které při volbách podporují kandidáty nevěrecké nebo k víře lhostejné, se vyhybej jako výparům morovým. Mnohý ctnostný a zbožný jinoch pochoval v takových spolcích svoji víru, zbožnost a mravnost.

Naopak zase, máš-li příležitost státi se členem spolku dobrého, neopomeň tak učiniti. Říká se: „Kdo má mládež, má budoucnost,“ ale nutno přidati, že jen ten má dobrou budoucnost, kdo má zbožnou mládež. A zbožnost a nezkaženost mládeže se uchová a vy-pěstuje v dobrých spolcích.

Zvláště ti odporučuji III. řád sv. Františka a mariánskou družinu a organisace katolické mládeže. Význam terciářů věhlasný papež Lev XIII. takto ocenil: „Kdyby III. řád opět rozkvetl, pozbyli by lidé své snahy po pozemských statcích, učili by se přemáhati své hříšné náklonnosti, býti poddanými svým představeným a vážiti si svých vzájemných práv, boháči a chudáci by se vzájemně smířili“ Třetí řád jest pro lidi, kteří sice žijí ve světě, ale nechtí žíti se světem. Podobný význam mají i mariánské družiny a různé jiné spolky pro katolickou mládež. Jenom si zapamatuj toto: Nejsi již dobrým proto, poně-vadž jsi členem dobrého spolku, ale teprve

proto, jestliže se dle jeho dobrých stanov přesně řídíš.

Nechtěj ve spolcích zaujímati jen přední místa. Nemohou všichni členové býti ve výboru. Jestliže však svými schopnostmi jsi způsobilý nějakou hodnost spolkovou zastávat, máš-li k tomu dosti času, a poctí-li tě ostatní členové svojí důvěrou, nedělej drahoty a úřad přijmi.

Nechtěj býti členem mnoha spolkův. Nedavno vyprávěl mi jeden pan učitel, že má se svým synem veliké trápení. Dokud prý byl na gymnasiu, studoval s vyznamenáním, ale jakmile přišel do Prahy na universitu, nemůže se hnouti .. V Praze vrhnul se na spolkový život, působí v různých spolcích studentských, jest činný i v jiných spolcích zábavných i politických, v několika spolcích jest členem výboru, chodí ze schůze do schůze, stará se stále jen o spolkové záležitosti, ale nestará se o to, o co se vlastně starati má, totiž o učení. Studuje, vlastně spolkaří, už několik let, ale zkoušky neskládá, poněvadž nemá času se k nim připravit. A podobných případů jest více.

Budeš-li činným ve spolcích, věnuj jim jen takový čas, který ti zbývá po vyplnění všech tvých povinností, a nikoliv čas určený k tvé vlastní práci. Nechť nikdy spolkařením netrpí tvoje vlastní zaměstnání.

O lidech, kteří jsou členy spolků špatných

nebo členy mnoha spolkův a svoji živnost zanedbávají, povstalo lidové říkadlo:

Čert stvořil spolky,
Pán Bůh volky.

53. Veselá mysl.

Lidé, kteří se domnívají, že křesťan má snad jen stále smuten býti a vzdychati, nepochopili křesťanství. Křesťanství není učení smutku, ale učení radosti — té radosti, které Bůh svým věrným již zde na zemi okoušeti dává, a jejíž pokračování a dovršení nastane v životě druhém v blaženosti nebeské.

Nepostavil Bůh prvního člověka na poušť, nebo do nějaké temné osamělé jeskyně, ale do ráje rozkoše. Že ráj byl člověku odňat, nebyl vinen Bůh, ale člověk. Kdo však Boha a jeho zákonů jest poslušen, tomu vrací Bůh zase do srdce alespoň část rajske blaženosti.

Svatí a světice boží byli již zde na zemi blaženi a svoji vnitřní radost dávali i na venek na jevo. Sv. Filip na př. byl vždy myslí veselý. Podobně i jiní světci. Nad jedinkou věcí jenom truchlili, totiž nad hříchem. Ztráta zdraví, majetku, smrt přátel jest sice neštěstí, ale není zlo. Jediné a pravé zlé jest, co se protiví zákonu božimu, totiž hřích. Proto ať truchlí jen hříšník, neboť spravedlivý nemá ke smutku příčiny. Tomáš Kempenský dí: „Není opravdové svobody ani pravé vese-

losti leč v bázni boží spolu s dobrým svědomím.“

Buď vždy myslí veselé. Zachovej si srdce čisté, žij v pravdě křesťansky a budeš účasten pravé křesťanské radosti. Svatý Pavel, když vypočítával ctnosti křesťanské, postavil „radost“ hned na místo druhé — hned po lásce. Týž apoštol takto i napomíná: „Radujte se v Pánu vždycky; opět pravím radujte se.“ Základ jasné mysli jest víra, naděje a láska.

Cvič se a snaž se, abys byl vždy myslí veselé. Anglický spisovatel Smiles takto napsal: „Ač veselá mysl u veliké míře se zakládá na vrozené povaze, přece lze jí, jako každého jiného zvyku, také cvikem nabýti a takměř vychovati. Mámeť na vůli pohlížeti na život se stránky radostné nebo žalostné; a velice na nás samých záleží, jsme-li šťastni, nebo nešťastni, volíme-li totiž jasnou či zasmušilou stránku života. Naučíme-li vůli svou, aby v této volbě rozhodovala pro stránku jasnou, vypěstujeme si zvyk blaženosti, pakli učiníme opak, budeme stále nešťastni. Můžeme vůli svou tím způsobem řídit, a když před oči se staví černý mrak, hledejme stříbrný okraj jeho.“

Život jako každá jiná věc má rub a líc. Nedívej se vždy jenom na rub, ale podívej se také na líc. Nebuď stále špatného rozmaru, nebud' zamračený, zakaboněný jako oblaka před deštěm, nebud' nevrlý, nevypravuj stále

jenom o svých trampotách a svízeliích, nemaluj si stále jen v povětrí strašáky pro budoucnost, nepovažuj za skutečnost, co by se teprve snad státi mohlo a neukládej tak sám sobě i jiným břemen nesnesitelných a těžkých. Kdo jest stále špatného rozmaru, tomu vše na světě jest marností a trápením, kdo vidí neštěstí vždy větším, nežli jest ve skutečnosti, nebo ho vidí tam, kde vůbec žádného není, jest nešťasten sám se sebou a jiní jsou nešťastni s ním. Takový člověk sám si soužení hledá, ve svém nitru chová, mazlí se s ním, bez něho žíti nemůže, až se mu mrzutost a nářek stanou potřebou a zvykem. Jest zasmušilý a z mysli své učinil skladiště bolesti a z jazyku svého nástroj nářkův. Nebuď podoben takovým lidem, kteří na všecko se dívají černými brýlemi, ale buď vždy mysli jasné, veselé, přijmi s povděkem nevinný žert, slušnou a vtipnou anekdotu, ukazuj vlídnou tvář a buď vlídný v obcování s lidmi.

Jasná veselá mysl jest dobrý podklad pro ctnosti a dobrý pomocník dobrých skutkův. Dodává srdci svěžesti, sílí lásku, povzbuzuje k vytrvalosti a činí ducha pružným a vnímavým. Čiň dobře a nalezneš Boha, duševní klid a radost srdce.

Kdosi tvrdil, že člověk tou měrou rozmnožuje počet radostí svých, jakou rozdává je jiným. Spisovatel Tolstoj napsal: „Dobrota jest duši totéž, co zdraví tělu: Máš-li ji, ne-

pozoruješ jí, ona pak obdaruje tě úspěchem v každém díle tvém. Nic tak nedělá život krásným, jako návyk býti dobrým.“

Veselá mysl i tělesnému zdraví prospívá. Neříká se nadarmo, že veselá mysl jest půl zdraví.

Ale zapamatuj si, že není veselou myslí to, co někteří jinoši za projev mysli veselé považují. Píti bez rozumu a míry, zpívati oplzlé písně, mluvíti nestydatě, smáti se hrubým žertům, sváděti rvačky a různice není veselost, nýbrž tomu říkáme nevázanost.

56. Zábava.

Dobrý průvodce člověka cestou pozemského života jest veselá mysl. Veselá mysl není hříchem, ale ctností

Vesel býti má hlavně člověk mladý. Jeho přirozenost už nese to sama s sebou. Mladík zdravý na těle a na duši musí býti vesel. Zasmušilost u mladíka jest známkou, že buď tělo nebo duše jeho není v pořádku.

Z toho patrno, že smíš býti vesel. A poněvadž veselost mysli se podporuje zábavou, není ti třeba slušné zábavě se vyhýbati. Kdo příliš pracuje duševně nebo tělesně, stává se mu zábava dokonce nutností. Přečísti si něco ušlechtilé zábavného, vyposlechnouti pěkný koncert, navštívit dobré divadlo, pobaviti se rozhovorem s počestnými osobami, nebo ja-

koukoliv jinou dobrou a ušlechtilou zábavou se osvěžiti, v tom přece není nic zlého.

Zapamatuj si však, že zábava jest jenom kořením života a nikoliv pokrmem. Po vážné práci svědčí zábava jako ovoce po hostině. Zábavou nesmíš nikdy svého povolání zanedbávati. Kdo mnoho plesá, v živnosti klesá. Napřed jest povinnost a potom teprve zábava.

Potom si pamatuj, že něco zcela jiného jest zábava než prostopášnost, jež ze hříchu vychází a ke hříchu vede. Co jest hříchem, nemůže a nesmí nazýváno býti zábavou. Není zábavou četba, v níž víra nebo mravnost jest buď zlehčována nebo podkopávána, není zábavnou kniha s neslušnými obrázky, není zábavou špatné divadlo, nejsou zábavou různá neslušná představení biografická, kinematografická a varietní. Svatému Jarolímovi v pozdějších letech vynořovaly se v mysli různé výjevy, jež za mládí vídal v divadlech římských, z čehož mu povstávala těžká a nebezpečná pokušení. Zábavy nesmíš také hledati ve společnosti zkažených druhů nebo ve společnosti lehkomyšlných nebo zkažených žen. Zkažení lidé nedovedou se ušlechtilé a slušně baviti.

V zábavě dovolené zachovávej vždy meze, které stanoví společenská slušnost a boží přikázání.

Nechtěj býti za každou cenu zábavným a

nepropůjčuj se k ponižující úloze dělati ve společnosti šaška.

Není ti třeba ženské společnosti úplně se vyhýbati — společnost zbožných, mravných a rozumných dívek vytříbí tvé chování ve společnosti, dodá mu jisté lehkosti a hladkosti —, ale nechtěj dělati společníka dívkám povrchním, kterých vážnější hovor nebaví, ale které v prázdném žvastu a hloupém plácání vidí duchaplnost, a které se tím hlučněji smějí, čím jest vtip neslušnější, jalovější a nemotornější.

Ve společnosti žen a dítek zachovej vždy obzvláštní zdrženlivost a slušnost.

Zachovej si dobrou pověst, čistotu a střídmost i tehdy, když se bavíš.

Vystříhej se zábav v době zapověděné a v době rodinného smutku. První zakazuje příkázání církevní, druhé láska a úcta k zemřelým přátelům.

57. Tanec.

Můj odkaz byl by neúplný, kdybych se ti v něm nezmínil také o tanci. Co jest tanec? Při taneční zábavě sedni si někdy klidně — doufám že to vydržíš — dívej se chvíli chladným rozumem na tančící, a řekneš, že tanec jest směšné točení se, škákání a hopkování.

Tanec sám o sobě není nic zlého, ale také nic dobrého. Pokud se tančí mírně, v čistém

vzduchu, pro obveselení mysli, beze všech smyslných myšlenek a žádostí, může se tanec považovati dokonce za jakýsi druh tělocviku a školu slušného vystupování společenského. Ale tanec nemírný, v místnosti nízké, prachem, kouřem a nezdravými výpary přesycené, tanec neslušný, jenž smyslné žádosti probouzí, jest nedovolený a hříšný, protože zabijí tělo i duši. Takový tanec má nejzhoubnější následky pro zdraví a mravní bezúhonnost.

Zkažený vzduch, pití, tělesná únava, probdělá noc, neslušné řeči a žerty v taneční místnosti jsou vrahem zdraví, rakví nevinnosti a hrobem stydlivosti. Nemůže býti odpornějšího pohledu nežli dívati se na jinochy, kteří v prachu a kouři tancují, křičí, zpívají, výskají a dupají, necudné řeči mluví, neslušné odrhovačky zpívají, špatným vtipům se smějí a svůj dobrý mrav a stud v kouři a alkoholu utápějí. Takové „zábavy“ zkazí mladíka i nejlépe vychovaného. Jest vyloučeno, aby zůstal zdravým na těle a zdravým na duši, kdo rád a často takové taneční zábavy navštěvuje. Sv. Ambrož napsal : „Nejistá jest kázeň a velice jest se báti svedení, kde tanec zábavu má stanoviti.“

Někdy zhoubný vliv na mladíka má tanečnice sama. Proto Písmo Svaté varuje : „S tanečnicí nebyvej ustavičný, aniž ji slyš, abys snad nezahynul účinností její.“

Bystrý pozorovatel života A. Stolz napsal :

„Kdyby v noci na obloze tolik hvězd svítilo, kolik smrtelných hříchů při tanečních veselůstkách se stává, tu by čírotmavá noc jasnější byla nežli den.“

A jestliže při tanečních zábavách často bývá ztracena stydlivost, při návratu ze zábav bývá častěji ztracena nevinnost. Proto jest právě tanec tak nebezpečný, že vede k tak hrozným koncům.

Nikdy netancuj v čase zapověděném, totiž v době od první neděle adventní do slavnosti Svatých Tří Králův a potom od popeleční středy do první neděle po Velikonocích. To jest doba, kdy církev svatá všechny hlučné radovánky zakazuje. Nikdy netanči v dny postní, abys neprohřešil se proti přikázání církevnímu.

Rovněž nikdy nechod' do taneční zábavy pořádané v sobotu. V takových zábavách v noci se tancuje a ráno místo služeb Božích se spí. Bude-li v tvé moci, vždy se postav na odpor proti sobotním zábavám. Nepodporuj jich. Nikdy jich nenavštěvuj, neboť svojí přítomností bys je už schvaloval.

O tanci napsal sv. Augustin rozumná slova: „Lépe by bylo, kdyby mladíci drželi pluh, a děvčata seděla u kužele, než aby tančila.“ Varuj se tanců hříšných a tanců dovolených nezneužívej.

Co se týče tance dovoleného nemohu ti dátí lepší rady nežli dal světec František

Sáleský, který napsal: „Musíš-li při nějaké příležitosti, které žádným způsobem nemůžeš se vyhnouti, jíti na ples (k tanci), tož dej pozor, aby tanec ten děl se dlě všech svých okolností a poměrův od začátku až do konce v nejlepším pořádku, a sice jak se zřetelem na dobrý úmysl, tak také na mravnost, důstojnost a stav. Tancuj jen tak málo a tak zřídka, jak jen můžeš, aby žádná náklonnost k tomu v srdci tvém převahy nevzala.“ Ale týž světec jindy napsal, že i „nejlepší tanec nestojí za nic“

Mládež má také vždycky jak o tanečních zábavách tak i na cestě k nim a od nich býti pod dozorem jiných, hlavně starších lidí, aby tím spíše a tím jistěji uchráněna byla před hříchem.

58. Čertovy obrázky.

Známý karbaník sedlák Kačírek z Oudolí prodal na trhu ve městě voly. Když s napechovanou peněženkou, bičem a se řetízky, které mu z volů zbyly, přišel do hostince, dal se do karet. Jako snadno žábu zaženeš do vody, tak snadno karbaníka dostaneš do hry. Spoluhráči se vyskytli hned. Kačírek hrál vášnivě, časem vyhrával, časem prohrával — jak karta padla. Z náprsní peněženky vytahoval pomalu jeden modrý papírek za druhým. Však než se přiblížila půlnoc, ne-

měl ničeho ani u sebe na stole ani v peněžence na prsou. Když neměl již čím sázeti, jeho spoluhráči nechali hry, dopili, zaplatili a odešli. Kačírkovi nezbylo ani na zaplacení útraty. Hostinský, aby škody netrpěl, vzal si v náhradu jeho bič a řetízky. A tak smuten a rozrušen vracel se noční tmou Kačírek domů bez volů, bez peněz, bez biče a bez řetízkův.

Tak udělal nejednou, a proto není divu, že hospodařil od pěti k jedné.

Konečně, když již statek jeho až na poslední došek byl prodlužen, hodil ho žid z města na buben. Statek byl prodán, a Kačírek byl nucen i se svou rodinou odstěhovati se do dvora za čeledína. Svého statku neprojedl ani nepropil, ale prohrál. Dva a třicet loupežníků ho okradlo o statek, ožebračilo úplně, zničilo hmotně i mravně, a s ním i celou jeho rodinu.

V sousední vesnici zase vydrželi nedávno tři hráči hráti v karty bez přestání tři dny a tři noci za sebou, ale třetí noc pojednou jeden z nich skácel se mrtev k zemi. Stále se rozčiloval při kartách, pil pivo a černou kávu, nespal, a proto ranila ho mrtvice.

A do třetice všeho zlého. Znal jsem člověka studovaného, který jednou na prvního v měsíci, když obdržel z c. k. berního úřadu svůj měsíční plat, celý jej ještě týž den prohrál. Když v noci již neměl ničeho a dostal

lepší kartu, chtěje na ni více vsaditi, odešel v noci z hostince do svého bytu a drže si své dvě karty v ruce, doma shledal kde co měl, vrátil se do hostince, vsadil a zase prohrál. Potom celý měsíc nesnídal, poněvadž neměl na rohlík a za obědy a večere zůstával v hostinci dlužen. Když později žádal o lepší místo, nedostal ho, poněvadž prý jest karbaník . . .

Karban způsobil již ve světě mnoho zla. Některé lidi okradl o majetek, jiné o zdraví, a jiné o dobrou pověst, a všechny o drahocenný čas. Vášnivý hráč zanáší svůj a své rodiny peníz do karet. Touha vyhrati vyhání mu peníze z kapsy. Mnohý hráč nastydnul při kartách, jiný utržil si žlučovou nemoc, jiný pokazil si zrak. Hráč ztrácí na vážnosti, pozbývá dobré pověsti u lidí a zanedbává své vlastní povinnosti. Kdyby prohrál i jen čas, který měl věnovati své živnosti, prohrál mnoho. Vášeň činí karbaníka slepým a hluchým. Hráč stává se ve hře podobným tetřevu hlušci, který na jaře toká v lese na stromě a nepozoruje, že přibližuje se střelec se smrtící zbraní. Karbaník se na karty jen třese a vyhledává společnost dobrou i špatnou, jen když si může hoditi. A když se dá do hry, ani kopáčem by ho z ní nevytáhnul . . .

Proto se, hochu můj, karet chraň. Vystříhej se těch čertových obrázkův. Kdyby tě hra

bavila a líbila se ti, vzpomeň si, že čert nejraději lákavými vnadidly loví...

Naprosto se chraň vždy her hazardních a her o velké peníze. Jsem stár, ale dosud jsem nepoznal člověka, který by byl z karet zbohatnul. Také jsem nepoznal dosud nikoho, komu by byly karty přinesly štěstí a spokojenost. Neprospěly dosud nikomu, ale zničily mnohé.

Neříkám, že by hra v karty již sama sebou byla hříšna. Nikoliv! Pokud hráč hraje jen pro zábavu, o nepatrný obnos a krátkou dobu, není hra v karty hříšna. Zahráti si o oříšky nebo o krejcary chvílku pro zábavu není hříšno, ale hráti s úmyslem spoluhráče obehřati, hráti o velké peníze a hráti dlouho jest nebezpečno, zavržitelno a zapovězeno.

Pro jinocha však vězí i v dovolených hrách nebezpečí, poněvadž si vůbec na karty zvyká, a čím hrneček jednou načichne, tím páchne potom dlouho. Málem se začíná, mnohem se končí. V mladém srdci i dovolenou hrou pomalu vyvinuje se náruživost, která jest vždy nebezpečna. Od hry dovolené ku hře nedovolené jest již jenom malý stupínek, který se snadno překročí. Chceš-li se tohoto nebezpečí uchrániti, vůbec nechtěj ani karet znáti a nehraj jich!

Řekneš-li, že hraješ, jen co by čas ušel a pro zábavu, tož tvrdím, že mladý muž může a má si nalézti vhodnější zábavu, nežli jsou

karty. Ušlechtilou zábavu nalezneš spíše všude jinde nežli v hostinci u karet a piva.

Jsi-li hotov se svou vyměřenou prací a zbývá-li ti chvíle k odpočinku a zábavě, vezmi si nějakou dobrou knihu, poučuj se a bav ušlechtilou četbou, projdi se v přírodě na zdravém vzduchu, bav se hudbou, vyřezáváním, pěstováním včel, květin a podobným způsobem prospěšným a dobrým.

To, co platí o kartách, platí skoro také o kůželkách, šachu a jiných hrách.

Zapamatuj si, co praví básník :

Um svůj těmi bav caparty,
měr kdo vyšších netuší ;
hříčka v koule, šachy, karty,
nejméně muži přísluší.

59. Kouření.

Když jsem jednou viděl šestnáctiletého hochu kouřiti, domluvil jsem brzy potom jeho otci, aby mu toho netrpěl. Ale otec mi odpovéděl : „Od nového roku nemám už čeledína, můj hoch mi vypomáhá v hospodářství, musí těžce pracovati a proto mu dávám sám na tabák, aby si přilepšil.“ Nerozumný otec ! Chtěl, aby si hoch přilepšil, a proto mu dovoloval, ano snad ho i povzbuzoval, aby se ubíjel tabákem.

Kouření neprospívá nikomu, ale mladíku rozhodně škodí. Kouření zadržuje přirozený

tělesný i duševní vývoj mladíka, porušuje jeho zdraví a činí ho náchylným k různým nemocem. Bledost, přepadlost tváře, bolesti hlavy, malátnost, slabost, souchotiny a celá řada jiných obtíží a chorob u mladíků jest velmi často jenom následek nemírného kouření.

Takák obsahuje jed zvaný nikotin, a poněvadž tohoto nikotinu nejvíce obsahuje tabák cigaretový, jest kouření různých papírových cigaret nejzhoubnější. Znam případ, že mladý muž dal si vytrhnout zub, ještě téhož dne, pokud rána nebyla zacelena, kouřil silně cigarety, dostal otravu krve a do tří dnů byl mrtev. Zde působil nikotin rychle, kdežto u jiných působí pozvolna, ale působí jistě. Mládež oddaná vášnivému kouření cigaret, bledá, vyhublá, práce skoro neschopná a napolo otrávená že by měla býti nadějí národa? Smutné byly by vyhlídky takového národa do budoucnosti.

Dokud úplně nevyspěješ, chraň se kouření. Nechybíš ovšem, když nebudeš ani jako dospělý muž kouřiti. Kdyby mnohý muž ušetřil si na svá stará léta jenom to, co v životě prokouřil, nemusil by se doprošovati potom soucitu jiných. Šetři si nejen zdraví, ale i peněz.

Mám tě rád, ale kdybych tě viděl, že si po způsobu domýšlivých mladíků sebevědomě odfukuješ oblaky dýmu z hořící cigarety, ne-

vím, zda bych ti ji třeba před lidmi z úst nevyrazil . . .

60. Arabská pověst.

Když Noe štípil vinný keř, přišel satan a polil rostlinu krví páva. Jakmile keř obaloval se listím, polil jej krví opice. Když se objevila zrnka, polil je krví lva. Když hrozny již dozrávaly, polil je krví vepře.

Krví těchto čtyř zvířat napojený keř — vypravují si Arabové dále — přijal i jejich vlastnosti. Proto také piják vypiv několik sklínek opojného nápoje, bývá domýšlivý, chlubitivý a pyšný jako páv. Vstupují-li páry pořouchlého nápoje dále do hlavy, piják se rozveseluje, směje, skáče a pitvoří jako opice. Pije-li dále, podobá se zuřivému lvu: Křičí, nadává a pere se. Konečně v největším opilství padá a válí se v blátě jako

Chraň se opilství! Sv. Pavel nazývá je „modloslužbou břicha a nepřítelstvím kříže Kristova“ Sv. Augustin je jmenuje „matkou bezbožnosti a zkázou duše“ Kolik jinochů připravilo se již opilstvím o zdraví, jmění, čest a dobrou pověst jenom tím, že nedovedli odolati vábení svůdce alkoholu!

Opilství snadno si jinoch navyká, ale velmi nesehadno odvyká. Proto vůbec se ho naprosto vystříhej.

Do blázincův a nemocnic celá třetina lidí

dostala se jenom opilstvím, do ústavů pro slabomyslné celá polovina. Opilství řadí hůře nežli mor anebo válka.

Alkohol zabijí a zneuctuje. V kořalně opil se dělník. Vyšel ven, padl a zůstal ležeti. Židovský majitel kořalny vzal svého synka za ruku, vyvedl ho ven, ukázal rukou na opilce a pravil: „Podívej se, Isáku, jak je to ošklivé, když je člověk opilý. Nikdy se v celém životě neopij!“

Moudrý Sirach dí: „Kdo střídmy jest, prodlužuje život svůj.“ „Střídmost v jídle, v pití, prodlouží ti živobytí“ praví naše české přísloví. A jiné naše přísloví dí: „Jez do polosyta, pij do polopita, na plno ti vyjdou léta.“

Nežli vypítí v hostinci čtyři sklenice piva, jest lépe vypítí jen jednu a místo ostatních tří dáti si něco jíst. Pítí na lačný žaludek jest nezdravé.

Zachovej střídmost v jídle, v pití, v kouření, v tanci, v zábavě a vůbec ve všem co smyslům lahodí.

61. Chytrá žena.

Jeden muž stále jenom seděl v hospodě. Zanedbával tím doma práci a utrácel peníze. Nedbal toho, že jeho žena a dítky mají doma bídu a hlad.

Jednou opět seděl v hostinci, hrál v karty,

pil a na návrat ani nepomýšlel. V tom do hostince vstoupila jeho žena nesouc přikrytou mísu. Šla ke stolu, mísu postavila na stůl před svého muže a pravila: „Vím, drahý muži, že nemáš času, abys přišel domů na oběd a proto jsem ti sama sem oběd přinesla.“ Po těch slovech ihned odešla.

Muž přitáhl mísu k sobě. Chtěl se dáti s chutí do jídla. Čekal, že na míse bude chutná pečínka. Zdvihnul puklici, ale viděl, že mísa jest úplně prázdná. Nebylo na ní ničeho. Jenom na dně ležel malý bílý lísteček. Muž ho vzal a četl: „Myslím, milý muži, že ti bude oběd dobře chutnati. Na míse máš k obědu totéž, co má doma k obědu tvá žena a tvé děti.“ Muž se zastyděl, šel domů a od té doby nesedal již v hospodě, nýbrž doma.

Milý hochu! Nezvykej si utráceti peníze a drahocenný čas v hostinci. Kdo začne milovati hospodu, podoben jest mouše, která se chytla do pavučiny. Zvyk sedati v hospodě jest tak mocný, že se z něho sotva už kdo vyprostí. Hospoda je skoro pravidelně školou nestřídmosti, náruživosti a výstřednosti. Kouř, prach, čoud, žerty, písňe, karty, tance, špatné noviny — vše to působí tak zhoubně na nevinnou duši mladíka, jako mráz na útlou květinu. Hostinec kazí povahu mladíka, ničí jeho zdraví, pohlcuje jeho výdělek, odebírá mu chuť k práci, podkopává jeho víru. Proto

dr. Kampelik napsal: „Co církev a škola namáhavě napravuje, hospoda kazí.“ A biskup Egger dí: „Hospoda je nepřítelem domu Božího.“

Vystříhej se, hochu můj, zvláště hostinců, jež mají špatnou pověst, různých výčepů, pokoutních kaváren a nikdy, ani svými druhy nedej se zlákat k jich návštěvě. Zvláště jako jedu nejhoršího chraň se špatných „vykřičených“ domův a kaváren, kde se hřeší proti mravnosti.

62. Marnotratný syn.

Pán Ježíš vypravoval: „Člověk jeden měl dva syny. I řekl mladší z nich k otci: Otče, dej mi díl statku, kterýž mně přináleží. I rozdělil jim statek. A po nemnohých dnech shromáždil mladší syn všecko, odebral se přes pole do daleké krajiny a tam rozmrhal statek svůj, živ jsa prostopášně.“

Mohl bys někdy se státi takovým marnotratným synem? Mohl bys někdy zbytečně, neužitečně a marně utráceti peníze? Znáš jejich cenu? Kdo si je musí sám vydělávati, pochopí jejich cenu snadno a má-li smysl pro život, dovede si jich vážiti a marnotratníkem se nikdy nestane, ale kdo je dostává darem nebo dědictvím, snadno význam jejich podceňuje a s lehkým srdcem je zase vydává. O takovém platí přísloví: „Jak nabyt, tak po-

zbyl.“ Peníze v rukou mladíka, který nemá pravé křesťanské výchovy, ustálené povahy, a nedovede se ovládati, jsou vždy velikým nebezpečím.

Kdo zbytečně v mládí utrácí peníze, ob-
jednává si už pro stáří žebráckou hůl. Uměti
peníze udržeti jest větší umění nežli dovésti
je vydělati. Marnotratník vážil by si peněz
snad teprve až tehdy, když už jich nemá.
Neplýtvěj nikdy potem své práce.

Přijmi, můj dobrý hochu, tuto moji radu :
„Hospodař tak, jako bys tu věčně býti měl,
ale žij tak, jako bys zítra měl umřítí.“

63. Dluh.

Řecký spisovatel Herodot napsal o starých
Peršanech, že dvě věci byly u nich v nená-
visti: Lháři a dluhy. Lidi prolhané a zadlu-
žené považovali za nečestné.

Za našich dob býti dlužen není sice ne-
čestné, ale přece, pokud jest nám to možné,
máme se dluhů chrániti. Málo se nají ten,
s nímž dluhy jedí ze společné mísy. Jako
mnozí lidé umírají na suchotiny, tak mnozí
přicházejí o svoji živnost svými dluhy, které
ji skoro nepozorovaně ujídají, až ji úplně
pohltní.

Jel jsem jedenkrát vlakem. Dva rolníci
v témž voze si vypravovali, že v jedné ves-
nici jest na prodej mlýn. Jeden z nich, roz-

umný muž, pravil: „Kdo by ho mohl vyplatiti, vydělal by tam, ale kdo by ho vyplatiti nemohl, snědlo by ho to.“

Brzy nastane čas, vlastně jest již skoro zde, že ti bude nutno pomýšleti na své samostatné postavení. Zůstatí něco málo dlužen, není nebezpečné, ale zadlužiti se až po uši, jest naprosto zhoubné. Spokoj se raději se skrovnými začátky. Chudí lidé vaří z vody. Postupuj pomalu, ale jistě. Rozšiřuj svoji živnost teprve tehdy, až budeš míti staré dluhy splacené. Raději se omez ve svém pohodlí, nežli abys dělal dluhy. Udělati dluh jest snadno — hůře jest dluh zaplatiti. Jeden starověký filosof tvrdil, že nejbohatším jest ten, kdo má nejméně potřeb.

Chraň se malých dluhův u kupce, řezníka, krejčího. Každý nejraději vidí, když mu zákazník platí hotově. Zůstaneš-li dlužen, obdržíš buď horší zboží, nebo je ti, ne-li hned, jistě podruhé počítáno ve vyšší ceně.

Střež se lichvářův. Jsou to upíři, kteří zjištně vykořisťují své bližní v jejich bídě. Budeš-li řádným mužem, bude ti jistě lehce poskytnut úvěr křesťanský. Důvěry pozbývá jenom ten, kdo je nepořádný a nesprávně oplácí.

Vynasnažuj se vždy, abys na cizí pomoc nebyl odkázán. Potřebuješ-li něco, pokoušej se vždy nejprve opatřiti si to sám ze svého. Teprve v pádu největší nutnosti se dluž jinde, ale vstávaje lehaje přemýšlej, jak bys dluh

svůj co nejdříve zaplatil. Pokud nebudeš moci dluhu zaplatiti, omezuj se ve svých potřebách co nejvíce, neboť není to ani čestné, žít za cizí peníze v pohodlí, přepychu a blahobytu.

V placení úroků dodržuj lhůty věžitelem stanovené. B. Franklin pravil: „Věřitelé mají lepší paměť než dlužníci. Věřitelé jsou jako hodiny — na vlas vědí, kdy lhůta vyprší.“ Jiný slavný muž Shakespeare napomíná: „Nedluž se a nepůjčuj, neboť dluhy lehce připraví tě o peníze neb o přítele.“

Konečně pamatuj vždy, jak mnoho jsi dlužen Pánu Bohu za všechna dobrodiní, jichž ti denně prokazuje

64. Moudrý rozsudek.

Šejk Kali sedě pod olivou kouřil si spokojeně z dýmky. Díval se na stádo svých černých ovcí pasoucích se na svahu hory. Pojednou zaslechl křik. Proto hned povstal a zadíval se směrem, odkud křik přicházel. Viděl, kterak fellahové Mustafa a Edi hádajíce se a zlostně křičíce chvatně k němu pospíchali.

„Veliký šejku“, volal Edi již zdaleka plačtivým hlasem, „Mustafa ukradl mi jednu ovečku. Rozkaž, ať mi ji ihned vrátí.“

„Nikoliv“, volá zlostně Mustafa, „není pravda, co praví Edi. Allah, mocný náš bůh,

a Mohamed, veliký jeho prorok, vědí, že neukradl jsem ničeho. Snad Edi špatně hlídal stádo své, snad ovečka kamsi mu zaběhla nebo kterýsi potulný beduin mu ji ukradl, a nyní přiběhl s křikem zlostným na mne, a jednu moji ovečku v mém stádu chytil a sobě přisvojití chtěl“

„Nevěř, veliký šejku! Není pravda, co praví Mustafa. On ukradl mi ovci. Poznal jsem ji v jeho stádu. Aby mne oklamal, ostříhal jí vlnu. Ale já dobře poznal jsem ovečku svoji podle nohou, očí, nozder... Allah, veliký náš bůh, a Mohamed, největší jeho prorok, dobře vědí, že ovečka jest má.“

„Není tvá!“ zlostně vykřikne Mustafa a napřahuje rámě proti Edimu.

„Zadrž!“ vážně vyřkne šejk Kali. „Mír budiž mezi vámi. Tak káže mocný bůh náš Allah a Mohamed jeho prorok. Mustafo, přiveď ovečku onu sem. Edi, jdi s ním, aby onu pravou ovečku přivedl.“

Mustafa a Edi zlostně rukama mávajíce a křičíce odešli, a šejk Kali ulehnuv si do stínu olivy dále si kouřil své nargile.

Za krátko vede ba spíše vleče časem i nese Edi ovečku. Za ním kráčí Mustafa a hlasitě nadává. Přijdou až ke Kalimu a uváží ovečku u olivy, v jejímž stínu Kali si hová.

„Jest tvá?“ praví Kali k Mustafovi.

„Není jeho“, chvatně odpovídá Edi.

„Jest tvoje?“ táže se Kali Ediho.

„Není jeho“, rychle odpovídá Mustafa.

A Kali povstav vážně dí: „Ve jménu Allaha, velikého našeho boha a ve jménu Mohameda, velikého jeho proroka vynáším tento rozsudek: Edi praví, že ovečka není Mustafova, a Mustafa praví, že ovečka není Ediho. Nepatří tedy žádnému z Vás. Proto nechte ji zde, a nyní jděte hned každý zase ku svému stádu a lépe hlídejte ovečky své, aby se vám snad zase nějaká neztratila.“

Mustafa a Edi smutně odcházejí, a Kali odvazuje ovečku a vpouští ji do stáda svého.

Snad si, milý hochu, z této povídky vezmeš dostatečné naučení, abys se vystříhal s o u d ů v. V sousední vesnici soudili se o dědictví. Soudy trvaly dvě léta. Každá strana měla svého advokáta. U c. k. okresního soudu vyhrála jedna strana, druhý advokát podal rekurs a u c. k. krajského soudu vyhrála zase druhá strana. Když konečně nejvyšší soudní dvůr vynesl konečný rozsudek, ukázalo se, že již ani na jednu ani na druhou stranu z dědictví ničeho nezbyvá, neboť vše zatím pohltily advokátské výlohy. Dědili tedy nikoliv přátelé, ale advokáti.

65. Byt.

Až si budeš zařizovati svoji vlastní domácnost, pamatuj především na dobrý byt. Jen takový byt jest dobrý, který je dostatečně

prostranný, vzdušný, suchý a světlý. Takový byt jest zdravý. Temný, stinný a vlhký byt jest příčinou různých nemocí. „Kam nechodí slunce, tam chodí lékař“, praví přísloví. Okny svými má býti byt pokud možno obrácen na stranu východní a jižní. V bytě má býti vždy čistý a zdravý vzduch. V zimě i dostatečně zatopeno. Kdo bydlí ve zdravém bytu, ušetří si zdraví, zachová si veselou mysl a chuť k práci.

Není třeba žádného přepychu, žádné nádhery, drahého nábytku a řady pokojův. I skrovný, jednoduchý příbytek stane se příjemným útlukem, je-li vkusně a čistě upraven. Dbej toho, aby v bytě tvém byl vždy pořádek a čistota. Vždy má býti zameteno, ustláno, umyto.

Aby ti byl byt příjemnější, postarej se také o jeho výzdobu. Tři věci jsou především nejlepší ozdobou křesťanského příbytku: Kříž, obraz Panny Marie a kropěnka se svěcenou vodou u dveří. Ty věci jsou ozdobou hlavní. Ostatní vše jest věcí vedlejší. Postaviš-li sebe a celý svůj dům pod ochranu Krista a jeho Matky, zabezpečíš si požehnání nebes. V jejich blízkosti křesťan nezoufá.

Pořídíš-li si ještě nějaké jiné obrazy, dbej, aby to byly obrazy slušné. Různé svěťácké obrazy do křesťanského příbytku nepatří. Hleď, aby obrazy, které si kupuješ, byly vkusné. Prostý, jednoduchý a vkusný obrázek

jest lepší, než nějaká nepřírozená křiklavá strakatina.

Nežli zavěsíš na stěnu kříž a obrazy svatých, dej si je posvětit. Každý kněz prokáže ti službu tu ochotně. Obrazy teprve posvěcením stávají se obrazy svatými.

Dobrou ozdobou bytu jsou také za okny květiny.

Ale nejlepší jeho ozdobou jsou h o d n í lidé

66. Nevěsta.

Tímto článku chci k tobě promluvit o věci sice dosti choulostivé, ale nadmíru vážné — o známosti. K mladým lidem se o věci této obyčejně vůbec ani nemluví, což považuji za chybu. Známost jinocha s dívkou jest přece přípravou na stav manželský, a tedy na známosti mnohdy spočívá celé životní štěstí. Proto také jest třeba i mladé lidi poučiti, jak jest jim třeba souditi o známosti.

Nejlepší příprava na svátost stavu manželského u jinocha jest naprostá zdrženlivost věcí, které teprve manželství dovoluje. Chceš-li býti šťastný v manželství, buď za svobodna mravný a stydlivý. Základem manželského štěstí jest pravá láska mezi manžely, a pravé lásky jest schopen jenom mladík mravný a počestný. U mladíka nemravného o lásce

mluviti se nemůže, neboť nemůže býti lásky tam, kde jest pouhá smyslnost. Bezuzdné rozkošnictví v mládí jest nejen hříchem, ale i zločinem na budoucí rodině. Mnozí mladíci byli v manželství jen proto zklamáni, že nepřinesli a neodevzdali před oltářem své životní družce srdce čistého, nýbrž už srdce poskvrněné.

Až dospěješ, milý Václave, v léta mužná, budeš míti zabezpečenou výživu pro sebe a svou rodinu a budeš poohlížeti se po nějaké vhodné životní společnici, buď při tom velice opatrný. Ukvapiti se v kroku tak důležitém jako jest přechod od stavu svobodného ke stavu manželskému, mohlo by pro tebe býti osudné. Zde jest třeba veliké rozvahy a mnoho modlitby. Vždyť nejedná se o den ani o týden ani o měsíc ani rok, nýbrž o celý život. Sňatek se uzavírá bezpodmínečně a závazně pro celý život, a chyba zde učiněná nedá se již napravit, nýbrž jest nutno její následky po celý život trpělivě nésti jakožto trest za nerozvážnost.

Nedej se při výběru své budoucí nevěsty okouzlit krásou tělesnou, nýbrž přihlížej ku kráse duše. Některé dal Pán Bůh krásu, jiné dobré srdce. Krása těla uvadne a zajde, ale krása duše trvá a oblažuje stále. U své nevěsty nehleď tak na hladký obličej jako spíše na dobré a šlechetné srdce.

Nedej se také zlákatí bohatstvím, neboť

bohatství samo nemůže učiniti člověka šťastným. Bohatá nevěsta dělá později zhusta veliké nároky pro sebe, svého muže za nic nepovažuje a straní se práce. Nevěstino věno jest jen tehdy dobré, jestliže dobrá jest i nevěsta.

Nehledej také přílišné učenosti a uhlazenosti, neboť za nimi často se skrývá pýcha a prohnanost. Zdravý úsudek dívky, smysl pro domácnost a láska k práci jest mnohem cennější než učenost, uhlazenost a urozenost. Nebude ještě nejlepší manželkou ta, která umí hezky tančiti, lahodně se pohybovati ve společnosti a vtipně žertovati. Skromná dívka v koutku bude spíše doma pečlivou hospodyňkou, radostí muže a pečlivou matkou, nežli oslavovaná královna plesu. Dívku dotěrnou už předem zamítňi.

Při výběru své nevěsty nejvíce dbej věci velmi závažné — upřímnosti totiž. Upřímnost mezi manžely jest základ jejich spokojenosti; každá neupřímnost mezi nimi vede k rozvratu. Jenom upřímná nevěsta bude také upřímnou manželkou. Vše se dá odpustiti a omluviti, i chyby a poklesky největší, přizná-li se k nim člověk, ale chyby a nedostatky tajené a přednosti předstírané mezi snoubenci jsou jistým začátkem nešťastných manželství. Kde manželé si nedůvěřují, tam veta jest po domácím klidu a rodinném štěstí.

Upřímný ovšem musíš býti i ty ku své ne-

věstě. Ukaž se i své nevěstě úplně takovým, jaký jsi, aby mohla posouditi, hodí-li se vaše povahy k sobě a co od tebe může v budoucnosti očekávati. Jen tak budete oba šťastni.

Vyber si dívku jak tělesně tak i duševně zdravou.

Nehledej nevěsty na ulici a při tanci. Hodné děvče miluje domov více než ulici a miluje více práci než tanec.

Která miluje čistotu v oděvu, pravidelně miluje i čistotu duše. Nedbalá v oděvu bude také nedbalá v domácnosti.

Tichá ústa a věrné srdce jsou nejlepší věno ženy. Upřímné oči a mozolné ruce přinášejí spokojenost a blahobyť, nevázané pohledy, přílišná povídavost a fintivost — jistá nespokojenost a bída.

Najít dobrou nevěstu jest veliké umění. Ne všechny stromy mají dobré ovoce, ne všechny matky mají hodné dcery. Jaký strom, takové zpravidla ovoce, a jaká matka, taková bývá pravidelně i dcera. Proto pozoruj na před matku nevěstinu, neboť s jejími dobrými nebo špatnými vlastnostmi shledáš se skoro pravidelně také u dcery. Rozdíl jest jenom v tom, že dcera dovede lépe zakrýti své vady a nalíčiti své dobré vlastnosti nežli činí matka, které již na úsudku ženichově nezáleží.

Nikdy neslibuj žádné ženě, že si ji vezmeš, dokud nejsi k tomu ve svém srdci pevně odhodlán. Slib manželský jest už částka manželství. Slibovati ženám sňatek a je tak klamati, jest trestuhodné darebáctví. Mnohá jsouc slibu věrna, odmítá jiné, některá tajně se trápí nebo některá dokonce si zoufá, vidí-li, že byla zklamána. Jenom jedné slib sňatek, totiž té, kterou jsi si po zralé úvaze za svoji budoucí manželku vyvolil. Slibu svému však zůstaň věren.

Známostí bez naděje na sňatek se úplně chraň.

I vážná známost slibem manželství korunovaná má se díti ve vši počestnosti. Nemá také trvati příliš dlouho, neboť čím delší známost, tím větší nebezpečí hříchu. I při známosti zachovej srdce své čisté. Láska čistá a vznešená jest následek dobrého vychování a důkaz pevné mravnosti jinochovy. Znamená vítězství ducha nad tělem. Ženich, který má svoji nevěstu opravdově rád, nesvádí ji ke hříchu, má k ní úctu a vážnost. Svůdce nebyl by v životě šťasten, i kdyby si svedenou vzal.

Manželství jest svazek posvátný a tak pevný, že jedině smrt ho může rozloučiti. Branou manželství vstupuje muž v nový svět radostí a také starostí. Život rodinný vyžaduje mnoho trpělivosti a obětovnosti. Kdo nechce přinášeti oběti, ať raději v manželství ne-

vstupuje. Kdo není schopen obětavé lásky, oddanosti věrné, laskavosti a obětavosti, ať raději zůstane svoboděn.

Svoboděn ať také zůstane, kdo není tělesně nebo duševně zdráv.

Žena má veliký vliv na muže. Ušlechtilá žena muže povznáší a zušlechťuje, nízká strhuje do bláta a kalu. Dobrá žena stojí mezi mužem a Bohem, zlá mezi mužem a ďáblem.

Zapamatuj si moji dobrou konečnou radu: Dobrou, obětavou, upřímnou a věrnou manželkou bude ti jen ta, která jest zbožná. Která jest nevěrná Bohu, obyčejně není věrna ani svému muži.

67. Bůh.

Sv. Augustin napsal: „Toužil jsem věděti, jaký jest můj Bůh, ten, jemuž jsem povinen klaněním a svou láskou. Ptal jsem se země a každé z bytostí žijících na jejím povrchu: Jste vy mým Bohem? A odpověděly: Nikoliv, my všichni se měníme, ale Bůh se nemění. Ptal jsem se moře a všeho, co kryje ve svém lůně: Jsi ty mým Bohem? A oceán svým šumem odpověděl: Při vší své hlubokosti a nesmírnosti nejsem Bohem tvým. Zvedl jsem zraky k nebesům a zvolal: Hvězdy zářící na obloze, luno tak líbezná a slunce tak zářivé, jste vy snad mým Bohem? A

hvězdy zazářily v odpověď Jsme pouzí tvo-
rové toho Boha, jehož tvé srdce hledá ; vy-
pravujeme slávu Jeho, neboť On to byl, jenž
nás stvořil. Tu jsem ptal se duše své a po-
chopil, že Bůh není uzavřen v prostoru, že
je vůní nade všechny vůně, světlem, v němž
vesmír je ztopen, souladem nade všechny
soulady a sladkostí nade všechny sladkosti.“

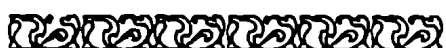
Milý hochu ! V celém svém životě, v my-
šlenkách, žádostech, slovech i skutcích pa-
matuj na svého Stvořitele a Otce. „V něm
živi jsme a hýbáme se i trváme“, praví sv.
Pavel. Pánem tvého těla, pánem a budoucím
soudcem tvé duše jest Bůh, který vše v sobě
zahrnuje, od něhož vše pochází, který jest
bez začátku a bez konce.

Otevři oči a uvidíš Ho všude, kamkoli po-
hlédneš. Zadívej se na lučině na kvetoucí
kvítka, pozoruj krásu jeho květu a souměr-
nost jeho lístkův a máš neklamný důkaz, že
Bůh jest. Jenom „blázen řekl v srdci svém:
Není Boha“, praví Písmo. Vše, co dobrého a
krásného na světě vidíš, jest odlesk Jeho ne-
skonale velebnosti a krásy.

„Letos nám Pán Bůh dává krásné jaro“,
pravil jsem kdysi k svému sousedovi.

„Co Pán Bůh...“, pohrdlivě mi odsekl můj
soused, „to příroda jest nám letos přízniva“

Věděl jsem ihned, kolik uhodilo. Nyní jsem
si vzpomněl, že do domu mého souseda delší

dobu už docházejí nevěrecké noviny, které ho tak „osvítily“, že v přírodě přestal vidět Boha.

Za nějakou dobu přihnál se mrak -- hrozný sivý mrak. Zahřmělo několikráte, vzedmul se vítr, klikaté blesky lítaly oblohou, a již začaly se sypati kroupy.

Vyběhl jsem v úzkosti před statek a spatřil jsem, kterak i můj soused vyběhl, lomil rukama a volal: „Pán Bůh s námi!“

„Proč voláš Pána Boha?“ pravil jsem mu. „Vzývej přírodu...“

Druhý den, když mému sousedovi opět nevěrecké noviny přišly, nepřijal jich a na obálku napsal: „Zpět!“

Jsi mlád, hochu můj, zasvěť své mládí Pánu Bohu. Nezapomínej nikdy na Něho, nechceš-li, aby On zapomínal na tebe. Pán Bůh dává v životě své štěstí a své požehnání tomu, kdo je toho hoden a kdo si ho zaslouží.

Tenkrát těžiš, druhu milý,
ze všeho, cos vykonal,
když jsi touhy, vášně, síly,
Nejvyššímu v oběť dal.

68. Víra.

Věř všemu, čemu jsi se učil ve škole při svatém náboženství a co slyšíš při kázáních a křesťanských cvičeních. Jenom víra dovede

vypěstovati a vychovati z jinocha řádného muže. Kdo věří, jedná vždy a ve všem charakterně a čestně. Kdo nevěří, u toho charakteru nehledej. Dobře praví přísloví: Člověk bez víry, krejčí bez míry.

Jsi křesťan. Slyšel jsi někdy, aby si žid dělal úšklebky ze své víry? Jistě nikoliv. Kdo si tropí posměch a úšklebky ze své víry, tropí si posměch sám ze sebe. Važ si sama sebe a važ si své víry.

„Bez víry co z života?“ táže se básník Travěnc. A hned odpovídá: „Bez naděje pustota.“ Víra povznáší člověka k jeho pravé lidské důstojnosti a pozdvihuje ho k nebeské naději a křesťanské lásce.

Ruský spisovatel L. Tolstoj napsal: „Jednou z největších pověr jest pověra vědeckých lidí, že člověk může žít bez víry.“ Největší učenci světa byli věřící. Professor Demert napočítal, že 92⁰/₁₀ z nejpřednějších přírodopytců věří v Boha, 4⁰/₁₀ jsou na vahách a jen 4⁰/₁₀ nevěří. Pravá učenost vede k víře v Boha. Slavný český učenec a hvězdář dr. Zenger, professor na technice v Praze pravil, že „ve hvězdách hledá a nalézá jich Stvořitele.“

Víra jest anděl strážný, který vede člověka bezpečně cestou tohoto slzavého údolí a přivádí ho až k trůnu Božímu. Nespouštěj se tohoto životního vůdce.

69. Pověra.

Když přeběhne ti zajíc přes cestu nebo potkáš po ránu bábu, to nemůže býti a není ještě příčinou nezdaru nebo neštěstí. Nedaří-li se dobytek, není toho příčinou uhranutí nebo uřknutí, nýbrž příčinu nutno hledati jinde. Dojí-li kráva místo mléka krev, nemá učarováno, nýbrž jest nemocna. Kartářka, když ji zaplatíš, vyloží ti z karet bohatou nevěstu, radostnou zprávu, dědictví a vše možné. Zda se to vyplní, není už její starostí. Břetislav II., kníže český, dal všecky, kteří hádáním, čarováním a karet vykládáním lid šálili, ze země vyhnati. Mohl bys věriti, že práce začatá v pátek nemůže se zdařiti? Nebo, že číslo 13 jest nešťastné?

Nevěř ve strašidla. Strašidly jsou zlí lidé. Těch jest se co obávati, ale strašidel nikoliv. Nevěř ve zjevování se duchů ve spiritistických sedánkách. Různí blouznivci tomu ovšem věří, ale rozumný člověk nedá se klamati buď podvodníky nebo lidmi duševně zatíženými.

Kdybys našel neb obdržel modlitbičku a na ní připsáno bylo, že ji máš devětkrát opsat a devíti osobám dát, nečiň toho. Nedělej toho ani tehdy, kdyby na modlitbičce byla připojena poznámka, že ji arcibiskup z Kolína obdržel s nebe a že stihne velké neštěstí toho, kdo by ji dále nerozšiřoval. Sv. Karel Boro-mejský za moru v Miláně našel pověrečnou

modlitbičku a ihned jal se kázati proti pověře. Máme dostatek dobrých, prospěšných, církví svatou schválených, mnohdy i odpustky obdařených modliteb a není nám třeba sháněti se po modlitbičkách pověrečných nebo modliti se je.

Pověra (pavěra) jest opakem víry a ukazuje se nejvíce právě tam, kde jest víra buď neuvědomělá nebo kde víry vůbec není.

Kdo své víry dobře nezná, jehož náboženské vědomosti vykazují četné mezery, tam snadno uhnízdí se věci víře sice podobné, ale víře asi tak nepřátelské jako bejlí pravému osení. Ku slabé a nedostatečné víře snadno přidruží se pověra.

Pověra skoro pravidelně ovládne lidi, kteří se nazývají nevěrci. Člověk něco věřiti musí. A nenaplní-li duši víra, nastává v ní temná a děsivá prázdnota, kterou pravidelně vyplní pověra. Nevěřec nezastaví se jen u své nevěry, nýbrž upadá dále — až do pověry, neboť něco míti musí.

Nejpověřčivější lidé na světě jsou venkovští nevzdělaní mohamedáni v Egyptě a vynikající umělci v Paříži. První jsou pověreční proto, poněvadž víra jejich jest zatemnělá, a druzí, pověvadž víru úplně ztratili.

Milý můj hochu! Věř v Boha, v silu víry, v moc svatých svátostí a svátostin, a o jiného se nestarej.

70. Náboženství.

Kdo v Boha věří, musí se snažiti vždy lépe Ho poznávati, jemu sloužiti a dobře k Němu svůj poměr uspořádati. Kancléř Caprivi řekl: „Nejpodstatnější věcí u člověka jest poměr jeho k Bohu.“ Tento poměr nám určuje naše svaté náboženství. Náboženství staví nám před oči Boží krásu a dokonalost, učí nás, jak se k němu máme blížiti a jak máme kráčet v tomto životě, bychom s Ním v blaženosti nebeské věčně spojeni byli.

Přičiň se, abys nauky svatého náboženství stále lépe poznával. Snaha ta povede tě k dokonalosti. Nezapomínej, čemu jsi se naučil ve škole, sám stále se dále ve svatých pravdách vzdělávej, opakuj si katechismus, čítej si v biblické dějeprově, čítej rád náboženské knihy a časopisy, poslouchej ochotně kázání, choď na křesťanská cvičení a naslouchej pozorně náboženským přednáškám v katolických spolcích. Řemeslník, nechce-li ve svém oboru zakrněti, musí sám stále se zdokonalovati, a křesťan, nemá-li zapomínati, musí se stále ve svém náboženství vzdělávati.

Bohužel někteří lidé učí se všemu možnému, ale na katechismus zapomínají. Strojník přemýšlí měsíce a léta o zlepšení nějakého stroje, ale na náboženství vůbec nemyslí, lékař namáhá se třeba celý život, aby objevil lék proti některé nemoci, ale o ná-

boženství nepřemýšlí ani minuty, professor hloubá dlouho do noci o významu některého starořeckého slova, přírodopysk sbírá v dalekých horách květiny a chytá motýly, právník zná z paměti své obsáhlé zákonníky, ale z katechismu neumí žádný z nich třeba ani věcí základních, poněvadž vše již dávno zapomněli.

A právě tato náboženská nevědomost jest hlavní příčinou nynější náboženské vlažnosti. Největší nepřítelkyní náboženství jest neznalost náboženství. Kdo naopak pravdy náboženské zná, váží si jich a oblíbí si je. V Anglii považuje se náboženské učení za dovršení jakýchkoli jiných studií. Mladí profesori, lékaři a právníci, když si složili všechny své zkoušky, poslouchají ještě na vysokých školách přednášky náboženské.

Ale naše náboženství nespočívá snad jenom v tom, když mnoho víme. Kdo by jenom náboženské nauky znal, ale podle nich nežil, toho marné jest náboženství. Svaté nauky máme nejen znáti, ale i podle nich se řídit. V tom jest vlastní cena křesťanství. Spisovatel Cathrein dí: „Náboženství má býti pravidlem konání, podporou v nebezpečích, ochranou v pokušeních, krotitelem v štěstí, útěchou v kříži a utrpení a bezpečným vůdcem k věčnému životu.“ Osvěcuje ducha, zušlechťuje srdce, vede ke konání dobra. Čím jest rybě voda, tím má býti křesťanu náboženství.

Náboženství není věcí vedlejší, ale všude má býti věcí hlavní. Nemá býti jenom věcí soukromou, ale věcí veřejnou. Bůh jest pánem života soukromého i veřejného, a pravý poměr k Bohu, který jedině náboženství určuje, má býti zachován jak v životě soukromém tak i v životě veřejném.

Nerozum jest význam náboženství buď pro jednotlivce nebo pro celek podceňovati, nemsysl jest hloupě je posuzovati a odsuzovati, zlomyslnost jest vědomě náboženské nauky překrucovati, a hříšným šílenstvím jest proti náboženství nepřátelsky se stavěti. Ovšem vzdělaný člověk podobných věcí nikdy nečiní — to dovede jenom nevzdělaný hrdo-pýšek. Posuzovati a oceniti umělecký obraz dovede jenom ten, kdo se v malířství vyzná, knihu může oceniti správně jenom ten, kdo sám jest v písemnictví obeznámen, o minulých dávných událostech může rozumně mluviti jenom ten, kdo se dějinám učil, ale posuzovati a odsuzovati náboženství, k tomu se cítí povoláním lečjakýs nedouk. Mladý, nezkušený a pyšný holobrádek osmělí se tvrditi, že náboženství jest škodlivé, a útrpně se usmívati nad těmi, kteří ještě své náboženské povinnosti svědomitě plní. Český myslitel dr. Durdík napsal: „Není lepšího důkazu o povrchnosti a mělkosti mysli, než vtipkování a výsměch při úkonech náboženských.“

Važ si svatého náboženství a řiď se jím v celém svém životě. K. Havlíček Borovský napsal ve svém mládí tuto básničku:

Chůvo moje milá náboženství!
 chtějí tomu, abys stárlo;
 ale „nezšedivíš“, pravil Pán,
 pravil, až mi srdce plápolalo.
 Mládo budeš, ať si slunce zpráchniví,
 po mém boku poplyneš co panna,
 červeňoučké líčko nezahališ;
 a když obklopí mne bláznů sbor,
 čelo Tvoje skvoucí utvoří mi ticho

71. Církev.

Jsi členem církve katolické, víš sice, jaké povinnosti k této církvi máš, ale přece nebude škoditi, když ti několika slovy tyto povinnosti připomenou.

Především nikdy se nestaň církvi nevěrným. Na křtu svatém byl jsi za jejího člena přijat a členství toto zachovej si až do hrobu. I kdyby se ti nabízelo bohatství, úřady a různé výhody, tohoto svého členství nikdy a za žádnou cenu neprodej.

Neodpadni od církve také nikdy svým srdcem. Jsou mnozí křesťané, kteří v matrice jsou zapsáni za členy katolické církve, odepřati se nedali, na papíře členy zůstávají, ale s církví necítí. Osud její jest jim lho-

stejný. Zprávy o jejím pronásledování přijímají chladně a bez zájmu přijmou i zprávy o jejích pokrocích. Jsou podobni uschlé větvi na stromě, která dosud s kmenem jest spojena, ale jest mrtva a nepřináší žádného ovoce. Nestaň se nikdy takovou mrtvou větví! Raduj se v duchu s církví, jestliže se raduje nad svými úspěchy, a pociťuj s ní zármutek, jestliže lká nad útisky a pronásledováními.

Konečně nikdy nestav se v řady těch, kteří se prohlašují za nepřátele církve, a kde mohou, brojí proti ní, jejímu zřízení a jejím služebníkům. S bolestí pravím, že právě v národě Českém takových lidí jest mnoho. Církev katolickou zlomyslně napadají, za nepřítelkyni našeho národa ji bezdůvodně prohlašují a ve svém nerozumu dokonce o ní tvrdí, že jest nepřítelkyní osvěty a pokroku. Nedej se nikdy podobnými řečmi, novinami a jednáním svěsti k nepřátelství proti církvi. Pročti si dobře její dějiny, pouč se o jejím zřízení, vnikni v jejího ducha a nabudeš právě opačného přesvědčení. Slavný český spisovatel Julius Zeyer napsal: „Je tolik předsudků proti církvi; lidé nechápou, že církev není instituce nějaká ztrnulá a nehybná, nechápou, že je živa duchem.“

Církev měla vždycky nepřátele, bojovati musila vždycky, ale za doby nejnovější zahájili nepřátele církve tajní i zjevní, vnitřní

i zevnější prudkou palbu proti církvi chtějíce ji povaliti a zničiti. Zdá se, že peklo otevřelo všechny brány, aby rozpoutalo s ní rozhodný boj. V tomto boji nesmíš státi v šiku nepřátelském ani státi někde opodál jako pouhý divák, ale musíš se postaviti do řady těch, kteří pro církev bojují a ji obhajují. Slavný kazatel Montefeltro volal: „Dnes co milujeme, nutno i hájiti.“ Milujeme svou svatou církev, jako milujeme svoji matku, a jsme odhodláni pro církev bojovati a přinášeti oběti. Na straně nepřátel církve jest útok, na straně naší jest jenom obrana. Svátostí biřmování stává se jinoch bojovníkem Kristovým, a proto tuto svátost s nejlepší přípravou přijmi, abys posily k boji došel. Kdo chce, aby Bůh hlásil se k němu, musí sám k Bohu hlásiti se napřed. „Kdo vyzná mne před lidmi, toho vyznám i já před Otcem mým, jenž jest v nebesích“, pravil Kristus. V boji tomto síliti nás může přesvědčení, že konečné vítězství bude naše, neboť máme Kristovo zaslíbení, že církev trvati bude až do skonání světa.

Církev trpí, lká, modlí se, ale jsem přesvědčen, že zbloudilí, až se vybouří a až poznají, že církve potřebují, bude jásati, neboť spatří, kterak mnozí zase vrací se k ní, oceňují její význam a tulí se pod její ochranu jako kuřátka pod křídla své kvočny. Církev má slavnou minulost zpečetěnou krví mučed-

níkův, a slavná její budoucnost jistě jednou se dostaví.

Buď věrným synem církve své, věř všemu, čemu učí, konej vše, co přikazuje, plň věrně stanovy tohoto velkolepého spolku, jehož prvním i posledním cílem jest vésti lidi k dokonalosti a blaženosti; cti římského papeže, viditelného náměstka Kristova na zemi, miluj biskupy, nástupce svatých apoštolův, a poslouvej kněze, jejichž péči a vedení jsi svěřen.

Přispívej modlitbou i penězi na účely církevní, hlavně na podporu missií, jejichž účelem jest získávati církvi svaté nové členy.

Za manželku vezmi si zase jenom katoličku, neboť nevěsta jiné víry, byť před svatbou vše slibovala, po svatbě by tě třeba svedla buď k náboženské lhostejnosti nebo k odpadu od otcovské víry.

Zapamatuj si verš, který napsal slavný Sušil:

Dvě krásek spanilých duše mé ovládnulo
stánek ;
Zemská jedna, druhá s výšiny pošla nebes.
Církev a vlasť — ty v mojích milují sestersky
se nadrech
Každá půl, každá má moje srdce celé.

72. Duše.

Jenom jednu duši máš
a přec málo o ni dbáš,
jestliže svou duši ztratíš,
vše ztraceno máš.

(Missionářská píseň.)

Viděl jsi někdy umíratí člověka? Tvář bledá, oči v sloup obrácené, údy ztuhlé Ale pojednou otevrou se zemdlená ústa, a umírající mluví. A slova jeho mají velmi dobrý smysl. Projevují nejživější činnost duševní. Co jest toho příčinou? Tělu ubývá sil, ale duši sil neubývá; umírá tělo, ale ne-umírá duše.

Viz mrtvolu člověka: V rakvi leží tělo nehybné, bledé, studené . Má oči, ale nevidí, má uši, ale neslyší, má ruce, ale pracovat nemůže, má nohy, ale nemůže chodit — jest mrtvé. Duše, která oživovala údy, odstěhovala se ze svého příbytku.

Duše jest přednější a důležitější než tělo. Duše spojuje člověka se světem vyšším, duchovním. Právě duší odlišuje se člověk tak velice od ostatního tvorstva. Duše působí, že člověk jest ostatního tvorstva korunou a pánem. Jest to nejlepší dar Stvořitelův — jeho vlastní obraz. Duše lidská jest nesmrtelná. Spisovatel Julius Zeyer napsal: „O věčnosti našeho bytí jsem pevně přesvědčen. Zdá se mi to tak prosté. Nedovedu si

vlastně představit, že by mohlo býti jinak. I ty máš víru, tu pravou, čistou, která jest útěchou nejlepší. Jsou to veliké a svaté pravdy, které jsou nám v srdce psány“

Nezapomínej nikdy, že máš duši. Dle toho vždy jednej. Máš jen jednu duši a jestliže ji ztratíš, vše ztratíš. Od Boha jsi ji obdržel, Bohu ji zase vrať. Uvažuj často o ceně své duše. Jedna jedinká nesmrtelná duše má větší cenu, než celý pomíjitelný svět.

Spasiti svou duši má býti tvou nejprvnější a největší starostí na světě. Shromažďovati poklady tohoto světa a nepečovati o spásu své duše, jest pošetilost a nerozum. Mnozí se pachtí, učí, namáhají, pracují, ale duše jejich jest směšně chudá a nesmírně ubohá. Co jest platno člověku, byť všechn svět získal, ale na duši své škodu trpěl? Aneb jakou dá člověk výměnu za duši svou?

Starej se o svou duši již od svého mládí. Neponechávej starost onu až pro léta stáří, neboť nevíš, zda stáří se dožiješ, a zda ti potom Bůh svých milostí k polepšení se přejde. Jeden stařec na smrtelné posteli naříkal: „Jak šťasten byl bych nyní, kdybych byl jenom stý díl starostí, jež jsem věnoval v životě svému tělu, věnoval své duši!“ Péče o duši v mládí přináší člověku již v tomto životě štěstí a požehnání.

Krásná duše jako čistý plamen vždy jen vzhůru směřuje, nenávidí vše nízké a nešle-

chetné a nedá se zmásti ani zlými řečmi, ani zlým příkladem. Ano ani vášně, náruživosti a pokušení nesvedou ji s cesty dobré. Nezmatou ji ani útisky a pronásledování, neboť pamatuje na slova Božské Pravdy „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo Bojte se raději toho, který může i tělo i duši zavrhnutí do věčného ohně“

Krejčovský tovaryš vrátil se ze světa. Vrátil se zcela jiný než odcházel. Svět ho pokazil. Protináboženskými řečmi chtěl nyní ukázati svoji vzdělanost, pokrokovost a povýšenost. Se zálibou říkával, že lékaři ještě nikdy nenašli duše, když tělo pitvali, že smrtí vše končí a že člověk jest jenom dokonalejší zvíře. Jeho otec s bolestí doslechl se od cizích lidí, jak bohaprázdně jeho syn mluví. Když jednou v poledne celá rodina usedala ke společnému stolu, dal otec všem členům domácnosti obvyklou porci, ale nevěreckému synovi nedal ničeho. Když se syn ozval, že by také jedl, vyšel otec ven, za chvílenku se vrátil, přinesl s sebou otep sena, položil ji před svého nezdárného syna a řekl: „Když jsi jen dokonalejší zvíře, tak jez“

73. Zbožnost.

Chceš-li míti v životě štěstí a požehnání boží, musíš si je vyprositi, neboť Pán Bůh

žehná jenom tomu, kdo jest toho hoden a kdo toho zaslouží.

Čím se kdo více přiblíží k Bohu, tím více pocítí jeho lásky a štědroty. Nejblíže jest Bohu ten, kdo s Ním rozmlouvá, kdo s Ním obcuje a kdo dle jeho vůle se řídí. Když křesťan pokorně klečí při modlitbě, myslí na slova modlitby a o nich rozjímá, tehdy rozmlouvá s Bohem jako dítě se svým otcem, a jest Pánu Bohu nejblíže.

Nikoliv slova, ale srdce o zbožnosti svědčiti musí. Není zbožný, kdo mnoho modliteb odříká, ale odříká je bez pozornosti a leda-byle, nýbrž zbožný jest ten, kdo koná modlitby s myslí sebranou, byť konal jich méně. Není zbožný, kdo mnoho po poutích běhá, aniž má při tom pravý úmysl, ale zbožnější jest ten, kdo vykoná za rok třeba jen jednu pouť a třeba jen někam blízko, ale vykoná ji vzorně. Není zbožný, kdo do kostela chodí, ale chodí jen proto, aby se vyhnul doma práci, nýbrž zbožnější jest, kdo jde na mši svatou třeba jen v neděli a ve svátek, ale obcuje jí nábožně. Zbožnost nespočívá snad jen v okázalém nošení a ukazování náboženských předmětů, v líbání svatých obrazů, v obracení očí k nebi, v zevnějších znameních a posuňcích, ale hlavní a první její sídlo jest v srdci.

Kdo chce nazýván býti zbožným, ale při tom bližního svého ošidí jak jen může, po-

krytec jest a nemá práva zbožným se nazývati. Kdo jen říká Bohu: „Pane, Pane“, nevejde do království nebeského, ale kdo plní vůli Otce nebeského, ten vejde do království božího.

Plané pobožnůstkářství člověka jenom snižuje. Lidé, kteří pláštěm pobožnůstkářství chtějí zakrýti svoji špatnost, více náboženství škodí, nežli otevření nepřátelé víry.

Zbožnost nespočívá v zachovávání vnějších pravidel, ale má hlubší základ. Vnější jest pleva, vnitřek jest zrna. Kdo pěstuje zbožnost jenom na venek, sklízí plevy, ale kdo ji pěstuje srdcem, shromažďuje zrní.

Podávám ti zde modlitbu Tomáše Kempenského, kterou za dar pobožnosti prosil: „Neodvracuj tváře své ode mne, neprodlévej navštívití mne, neodnímej mi útěchy své, aby nestala se duše má tobě jako země bez vody. Pane, nauč mne činiti vůli tvou, nauč mne hodně a pokorně kráčet před tebou; poněvadž moudrost má jsi ty, jenž mne v pravdě znáš a znal jsi již prve, nežli svět byl učiněn a nežli jsem se narodil na svět“.

74. Modlitba.

Modlitba jest nábožné pozdvižení mysli k Bohu. Spojení s Bohem, které v ráji přerušeno bylo, navazuje se znova modlitbou. Svatí říkali: „Kdo se modlí, spěchá k nebi.“

Pravou modlitbou duch se povznáší, zušlechťuje a lépe posiluje, nežli tělo posiluje se pokrmem. Modlitba těší stísněné srdce, jest klíčem k pokladům božské lásky a dobroty, jest andělem strážným stydlivosti a pečetí panenství. „Modlitbou rozeznáváme se od němé tváře a spojujeme se s anděly,“ praví sv. Jan Zlat.

Važ si toho dobrodiní. Nezapomínej nikdy na modlitbu. Vždy své denní obvyklé modlitby vykonávej. Jest to cenný odkaz po tvých rodičích. Nezapomínej na Pána Boha, nechceš-li, aby Pán Bůh zapomínal na Tebe.

Modli se třeba krátce, ale nábožně a vždycky. Modli se vždy ráno a večer, když se zvoní klekání, před jídlem a po jídle, před prací a po práci, v pokušeních a ve všech tísních a potřebách. Nestyd' se nikdy za modlitbu. Jsi křesťan. Křesťan a modlitba má býti tak spojeno jako tělo a duše. Křesťan, který se nemodlí, podoben jest mrtvole, kterou už duše opustila. Kdo se přestal modlití, jde cestou, která vede k věčné smrti. Vystříhej se této cesty.

Venkovan přišel do města. Bylo to o výročním trhu. Když v poledne na městské věži odbily hodiny dvanáctou, a když začali zvoniti „Anděl Páně“, zůstal náš venkovan státi, sejmul čepici, udělal kříž a modlil se. I mnozí jiní se modlili, ale někteří nedbajíce

hlasu zvonu chodili dále od krámu ke krámu, kupovali, mluvili a hlomozili. — Z městské kanceláře vyšel mladý písař a ze záložny vyšel mladý účetní. Zamkli své kanceláře a šli náměstím k hostinci „U modré hvězdy“ Vyhublý písař s kozí bradou pohrdlivě ukázal svému druhu na modlíci se venkovany a uštěpačně pravil: „Ti lidé jsou ještě o dvě stě let zpátky.“ Slova ta zaslechl však náš bodrý venkovan, který právě se domodlil a svoji beranici na hlavu si nasazoval. Rozhorleně se obrátil k zlomyslným hejskům, ukázal na ně a srozumitelně pravil: „My jsme o dvě stě let pozadu, ale vy jste o dva tisíce let zpátky, neboť vy se „Anděl Páně“ nemodlíte a jste jako pohané před Kristem Pánem, kteří se také „Anděl Páně“ nemodlili.“ Kolem stojící venkované dali se do hlučného smíchu, a ztřeštění mladíci zrychleným krokem utíkali zahanbeni k „Modré hvězdě.“

A ještě o jiném venkovanu jsem slyšel: Přišel do hostince, kdež si poručil oběd. Když mu hostinský přinesl polévku, vstal, sepnul ruce a pomodlil se. Kdosi v hostinci se ho posměšně tázal: „Strejče modlí se u vás všichni před jídlem?“ — A strýc klidně odpověděl: „Všichni také ne. Já sám mám doma v chlívků dva štětinače, a když jim dám žrát, padnou do toho bez modlitby...“

75: **Kostel.**

Lidé mají své příbytky, a Bůh zvolil si mezi námi příbytek také. V domě božím ve svatostánku dlí dnem i nocí náš Spasitel s námi.

Chod' rád do kostela. Považuj to za štěstí, můžeš-li do kostela jít, a nikoliv za obtíž. Kostel je škola na zušlechtění duše. Kdo přestane chodit do kostela, otupí, sesuroví a zpustne. V kostele udílí Bůh odpuštění hříchů, dává své milosti, rozdává klid duše a své požehnání. Chceš-li ty věci mít, jdi tam, kde se rozdávají.

Když půjdeš do kostela, vezmi si s sebou vždy modlicí knížky. Křesťan bez modlicích knížek jest jako voják beze zbraně.

Od návštěvy kostela nedej se ničím odvrátit — ani posměchem ani zábavou ani časným prospěchem. V jedné vesnici u Prahy šli dva jinoši do kostela. Potkal je jakýsi neznaboh a posměšně se jich ptal: „Proč tam chodíte? Co vám tam dají?“ Ale jeden z jinochů odpověděl: „My tam chodíme, protože se nám tam líbí, a co tam dostaneme, toho nám žádný člověk na světě dáti nemůže.“ A šli dále . . .

Jdeš-li do kostela, jdi skutečně až do kostela a nikdy nezůstaň stát venku nebo snad dokonce v hostinci. Je-li v kostele dosti místa, nikdy nezůstávej stát kolem kostela venku.

Když vkročíš do chrámu, pokrop se svěcenou vodou a pamatuj, že stojíš už na místě svatém. Mojžíš zul obuv, když k Bohu přistupoval, a ty zanech venku vše světské, své starosti a světské radosti, a připrav mysl svou na rozmluvu s Bohem. Slavný básník francouzský Fr. Coppée napsal: „Vstoupil-li jsem kdy do chrámu, zmocnila se mne již na prahu zvláštní úcta . . . V každém slově evangelia viděl jsem pravdu jako jasnou hvězdu zářiti, cítil jsem její tepnu, jako cítím tlukot srdce svého.“

V kostele vynajdi si své obvyklé místo, neopírej se o zdi, nesedej po schodech na chór, netlač se do lavic, abys jich nezabral lidem starým, neohlížej se na všechny čtyři strany světové, neškrab a nepiš po lavicích a zdích, nešeptej, nemluv, nedívej se všetečně a vyzývavě po jiných, nýbrž otevři si své modlící knížky a zbožně se z nich modli. Chovej se uctivě a zbožně, jak se sluší v obydlí a v přítomnosti Nejvyššího Pána, který zajisté vše nejlépe vidí, ví a odměňuje.

Slyšel jsem kdysi vypravovat příběh o jednom venkovském faráři — zda jest to skutečnost nebo výmysl, nevím — který nechtěl, aby jinoši chodili na chór, poněvadž věděl, že se tam právě slušně nechovají. Také se mu nelíbilo, že s chóru dívají se do kostela a že se na okraji chórové mřížky ohýbají, aby až kolmo dolů viděti mohli. Když takto

zase jednou řada jinochů nad dřevěnou mříží byla ohnuta, ukázal milý pan farář prstem z kazatelny na chór a povídá: Já myslil, že jsou to tam pověšené cepy ve stodole, a oni zatím jsou to mládenci

76. Neděle.

V šesti dnech stvořil Pán Bůh svět. Sedmého dne odpočinul a posvětil ten den.

I ty šest dní v týdnu pracuj, ale sedmého dne si odpočiň a posvěť ho. Jest to den Pánu Bohu zvláště zasvěcený. Všední dny tvoří tělo neděle jest hlavou týdne. Sv. Ignác nazývá neděli králem všech dní. V neděli děkuj Pánu Bohu za dary a milosti uplynulého týdne a vyprošuj si sílu, zdraví, štěstí a boží požehnání pro týden budoucí.

Příkázání boží a církevní nám poroučejí, abychom v neděli a ve svátek vždy šli na mši svatou a zdrželi se prací těžkých. Zachovávej tento příkaz vždy v celém svém životě. Kdybys přijímal místo v jakémkoliv oboru, vždy si dej do podmínek, abys mohl v neděli a ve svátek jíti do kostela a nebyl nucen bez potřeby konati těžké práce.

Kdybys byl sám někdy zaměstnavatelem, dbej, aby všichni tvoji domácí nedělní svoji povinnost plnili. Budou-li věrni Bohu, budou věrni i tobě.

V neděli a ve svátek slunce jinak se usmívá, ptáci veseleji zpívají, louka krásněji kvete . Povznášejíci jitro . Na věži už odzvonili, věřící ve svátečních šatech vcházejí do domu božího, u sakristie ozve se zvoneček, varhany se rozezvučí v ladném souzvuku, lid pěje píseň, pan farář vykládá o lásce Boží k nám, o našich povinnostech k Bohu a u oltáře koná Nejsvětější Oběť . Vůně kadidla plní prostory chrámu . . Lid mlčky povznešen, očištěn a zušlechtěn opouští boží stan .
Může býti něco velebnějšího ?

Na mši svatou jdi včas, abys nezmeškal, a neodcházej, dokud celá skončena není. Modli se při ní z modlicích knížek a sleduj jednotlivé její části s myslí sebranou.

Hřešil by velice, kdo by v neděli a ve svátek vlastní vinou mši svatou zameškal, Hřešil by, kdo by místo mše sv. seděl v hostinci nebo pracoval doma nebo šel na hon. V neděli všechny služby lidem ustoupiti musí službě Boží. Kdo v neděli a ve svátek mši sv. zameškává, nemá práva chtíti, aby mu Pán Bůh v pracech jeho žehnal.

Podívej se na slovo „neděle“. Přidej k němu písmenu „j“ a obdržíš slovo „nedělej“ . V neděli a ve svátek nepracuj. Nejsou to dny lenosti, ale dny posvátného odpočinku. Jestliže jsi celý minulý týden pilně pracoval, a jestliže následující týden máš pracovati zase, odpočiň si v neděli. Po práci zasloužený

jest odpočinek, a před prací nutno sebrati síly.

Božská Moudrost určila k odpočinku právě sedmý den, poněvadž tento den lidské přirozenosti a potřebám člověka nejlépe odpovídá. Spisovatelé, národohospodáři a lékaři vesměs v tom se shodují, že den sedmý jest k odpočinku nejvhodnější. Tak Niemayer napsal: „Náboženství nás učí, že jest sedmý den dnem Páně, zákonověda přisvědčuje, že jest neděle dnem člověka.“ Proudhon napsal: „Zkrátíme-li týden o den, není zotavení ještě naléhavě potřebné, avšak prodloužíme-li týden o den, nastane přílišné zemdlení.“ Michael Chevalier píše: „Kdo nechce světiti neděli jako svátek církevní, musí ji světiti po zákonu zdravovědy.“

Svatý Jan Zlat. takto napomíná: „Bůh ti dává šest dní a sobě ponechává jeden toliko den v témdni, a ty máš tak málo úcty k Pánu, že mu ani toho dne nevěnuješ celého, nýbrž jej záležitostmi světskými znesvěcuješ.“ Nikdy v neděli a ve svátek těžkých prací nedělej. Krmiti dobytek, hasiti vzniklý požár, brániti se proti povodni a podobné nutné věci dovoleno jest konati i v neděli, ale pracovati bez potřeby a církevního dovolení na poli, v dílně nebo v kanceláři jest zakázáno. Ve Skotsku zachovává se nedělní klid velice přísně. Po ulici nesmí jezdit povoz,

obchody, hostince a divadla jsou zavřeny, a otevřeny jsou jenom kostely.

Nedělní práce není požehnána, ano ubírá i požehnání pracem konaným ve dnech všedních. Zkušenost dokazuje, že lidé, kteří nejvíce neděli prací znesvěcují, nejméně užitku z toho mají. Farář Vianney pravil: „Znám dvě cesty, aby se někdo stal chudým a nešťastným: V neděli bez potřeby pracovati a cizí majetek si přivlastniti.“

Proto si učiň toto pevné předsevzetí pro život: Chci v neděli a ve svátek vždy slyšeti mši svatou a budu vždy chrániti se těžkých prací.

77. Poutě.

Jako koruna královská posázena jest draho-kamy, tak země koruny Svatováclavské posázeny jsou krásnými a vzácnými poutními místy. Snad jich dal Bůh lidu českému tolik za jeho zbožnost.

Neopomeň alespoň jednou za rok vždy nějaké poutní místo navštívit. Jinoch Ježíš již ve svém dvanáctém roce vydal se do Jerusalema na pouť a od té doby chodil každoročně.

Účinek pouti, je-li s dobrým úmyslem a řádně vykonána, jest nepopíratelný. Na pouti zapomene křesťan na své obvyklé denní práce a starosti, modlí se nábožněji, příkladem ostatních spolupoutníků jest k větší ná-

božnosti povzbuzován, na pouti dobře se připraví na svatou zpověď, zpovídá se u cizího kněze, vyznává se bez ostychu tím upřímněji, a již posvátností místa poutního jest povzbuzován, aby mysl svou k Bohu obracel. Poutní místa bývají obyčejně na kopci jako blízko nebe a daleko od všedního pozemského života. Sám Pán Ježíš, aby nebyl vyrušován, chodil se zálibou modlit se na některou horu.

Na poutích bývají mnohdy lidé zázračně vyslyšeni, na těle a na duši uzdraveni. R. 1900 v roce jubilejním súčastnil se pouti do Říma také belgický spisovatel Olivier Destrée. Poutí byl tak dojat, že vstoupil do kláštera. „Co pak vás k tomu pohnulo“, tázal se ho jeho přítel, jenž s ním dopisoval do časopisu „Journal de Bruxelles.“ — „Když jsem putoval po Itálii,“ odpověděl Destrée, „byl jsem očarován krásnými uměleckými památkami, které vytvořil katolický duch. Zvláště však mne dojal okamžik, když jsem stál při audienci před Svátým Otcem. Dosud jsem nemyslíl mnoho na náboženské otázky, a když jsem viděl, že v církvi sídlí pravé umění a vzdělanost, ustanovil jsem se, že se jí úplně podám.“ V Lurdech dějí se téměř každodenně zázračná uzdravení nemocných.

Pouť, má-li býti pravou poutí, musí býti vykonána s pravým úmyslem. Svati Tři Králové putovali za hvězdou, a křesťana má na pouť vésti jenom hvězda pravé víry, a žádné

jiné pohnutky. Bez pravého úmyslu ani sebe delší, namáhavější a nákladnější pouť ničeho neprospívá. Kdo by šel na pouť jenom jako na podívanou, nebo aby se vyhnul doma práci, nebo se dostal z dohledu rodičů, neb aby snad na pouti se dobře najedl nebo napil, nebo snad pouť považoval jenom za nějaký zábavný výlet, na kterém se může s děvčaty bavit, ať raději zůstane doma.

Půjdeš-li na pouť, chovej se zbožně. Jako za nutnou součástku pouti považuj vždy vykonání řádné svaté zpovědi a přijetí Těla Páně. Bez přijetí svatých svátostí nemůže pouť ani poutí nazývána býti. Nechoď na poutním místě od zpovědnice ke zpovědnici, abys napřed vypátral, u kterého kněze zpověď příliš dlouho netrvá. Nechtěj se zdržovati stále u prodejen různých poutních památek, kolotoče a jiných podniků, nýbrž raději v kostele.

Na poutní místa přicházejí často i kapesní zloději, aby v tlačenci v cizích kapsách lovíli. Proto buď opatrný na peníze.

Varuji tě i před různými nesvědomitými prodavači poutních památek, kteří nevkusné a neumělecké předměty za nekřesťanský peníz cizím poutníkům prodávají. Vynajdi si spolehlivý křesťanský obchod a raději si kup jednu památku cennou nežli deset bezcenných.

Zapřísahám tě, abys nikdy na pouti nedal pohoršení. Kdybys snad někde nějaký zlořád upozoroval, udej to na místě příslušném, aby byl odstraněn. Tím prokážeš dobré věci velikou službu. Co jest na světě, čeho by byli lidé někdy nezneužili?

Zvláště ti na srdce kladu, abys ve svém životě alespoň jednou navštívil Svatou Horu a Velehrad. Pouť na tato dvě posvátná místa by měla být pro každého Čecha povinností.

Kdyby ti dovolovaly někdy poměry a okolnosti, podnikni alespoň jednou ve svém životě pouť buď do Jerusalema nebo do Říma nebo do Lurd. Nebudeš toho jistě litovati.

78. Růženec.

Slavný český básník Julius Zeyer každou neděli a svátek stával ve Vodňanech v kostele při mši svaté a modlil se růženec. Hudební skladatel Mozart, když se mu některá skladba zvlášť dobře podařila, pomodlil se na poděkování Pánu Bohu růženec. Maršálek Radecký seděl kdysi na lavici v parku. Když vstal a kus cesty již odešel, setkal se se známými důstojníky. Dal se s nimi do rozhovoru. Pojednou začne prohledávati své kapsy... „Co ztratil pan maršálek?“ táží se důstojníci. „Měl jsem v kapse růženec a nemohu ho najít.“ I vrátil se Radecký a s nimi i důstojníci, aby pomohli mu hledati. Přišli

až k lavici, kde slavný vojevůdce prve seděl, a na ní šťastně našli růženec. Radecký s radostí ho vzal a zase si ve své kapse uschoval. Jan Berchmans říkal: „Tři poklady mám, s nimiž bych rád umřel: Kříž, růženec a řeholní knihu.“ Sv. Alfons Lig. napsal: „Mnoho dobrého má svět pobožnosti svatého růžence co děkovati.“

Svatí nazývali růženec řetězem, po němž křesťané vytahování bývají do nebe. Křesťan bez růžence jest jako voják beze zbraně.

Proto růženec vždycky měj s sebou. Nemáš-li ho, kup si ho, dej si ho posvětit a rád a často se ho modlívej.

Růženec jest odznak katolického křesťana. U Hosína zemřel před lety jakýsi ubožák. Našli ho zmrzlého pod strání. Byl úplně cizí. Nikdo ho neznal. Odnegli ho do márnice, ale nevěděli, jaké jest víry, a může-li dle katolického obřadu býti pochován. Hledali u něho nějaké listiny, ale nenalezli zhola ničeho. Jedině našli v jedné kapse růženec. Podle toho poznali, že to byl katolík a vystrojili mu slavný pohřeb.

Růženec budiž, hochu můj, tvou průvodní listinou. Nechť tě provází jako archanděl Rafael nebezpečnými cestami této pozemské pouti až po onu chvíli, kdy ti přátelé tvoji ztuhlé tvé ruce v rakvi ovinou — růžencem

79. Nebeská Matka.

Jako kromě svého otce pozemského máš ještě Otce na nebi, tak mimo svou pozemskou matku máš ještě Matku v nebesích. Sám Kristus Pán ti ji za matku dal.

Byl to okamžik hrozný a velebný zároveň. Katané už odnášeli s Kalvárie žebříky, provazy a kladiva, neboť přibíli na kříž a do výše pozdvihli Ježíše Nazaretského. Se škodolibou radostí vraceli se do města i zákoníci a fariseové. Teprve nyní osmělila se ke kříži Ta, která dosud uplakána a ustrašena schovávala se za skalou, potajmu odtud postup ukřižování sledovala a hrůzy jeho cítila. Přiblížila se doprovázena jsouc jinochem Svatým Janem. Ale dejme raději místa slovům Písma Svatého, jež doslovně dále takto vypravuje: „Tedy Ježíš uzřev matku a toho učedníka, kterého miloval, an tu stojí, řekl matce své: Ženo, hle syn tvůj. Na to řekl učedníkovi: Hle, matka tvá. A od té chvíle přijal ji ten učedník k sobě.“

I tobě, dobrý můj hochu, platila ta památná slova. I tobě s kříže Kristus Pán Marii Pannu za matku odkázal. I k tobě volá Bůh tvůj stále: „Hle matka tvá.“

Mladý můj příteli! Poslechni tohoto hlasu s nebe a přijmi ochotně Nebeskou Pannu za svou matku. Věz, že Ona tebe již dříve

hned o křtu svatém přijala za dítko Své, jež také krví Jejího Syna vykoupeno bylo.

Miluj ji vroucně a cti, jak jenom nejlépe dovedeš. Jsi katolík, a povinností každého dobrého katolíka jest, Panně Marii náležitou úctu prokazovati, neboť právě touto úctou od jinověrců nejlépe se rozeznává. Rád se modlívej modlitby, kterými Maria Panna zvláště ctěna bývá, modli se vždy, když se zvoní klekání, choď na májovou pobožnost, bude-li ti možno, a přístup k nějakému mariánskému spolku, budeš-li míti k tomu příležitost. Také svěť horlivě svátky k její poctě zasvěcené.

Dělej jí radost ctnostným a nábožným životem a nezarmucuj jí nikdy žádnými nepravostmi a hříchy. V každém ctnostném jinochu vidí Nebeská Matka svého milého Syna, stará se o něho tak jako kdysi na zemi o svého Syna se starala a touží, aby každý jinoch jí takovou radost působil jako její Syn. Vyplň tuto její touhu a nezklamej nikdy jejího očekávání. Buď pokorný, přívětivý, úslužný, pracovitý, trpělivý, neboť to jsou ctnosti, kterými ona zvláště vynikala a kterými jí největší radost uděláš. Zvláště čistotnost si zamiluj, neboť Ona nejlépe znala a zná cenu této ctnosti, o niž tak velice pečlivá byla. Touto ctností jí také zvláštní radost způsobíš.

Nedovol, aby v tvé přítomnosti Její jméno

nebo Její čest byla zlehčována nebo Její Syn urážen. Spíše pečuj, aby Její sláva a úcta všude se rozmáhala.

Kdykoliv budeš na Pánu Bohu něco žádati, pros vždy předem Boží Máti, neboť ona vždy nejjistější a nejkratší cestu k Božskému Srdci naléztí dovede.

Hlavně v pokušení se k ní obracej. Pros ji, aby ti vyprosila vytrvalost v dobrém a sílu proti nepřátelům spasení. Zvykni si častěji za den ji vzývati slovy: „Sladké srdce Mariino, budiž mojí spásou.“

I kdybys, hochu můj, byl někdy tak nešťasten, klesnul a snad nemohl dopracovati se pravé kajicnosti a lítosti, obrať se k té, která slove „Útočiště hříšníkův“, pros ji, klekni na kolena a žádej ji o dar pravé lítosti. Skrze Matku přišli již velmi mnozí k Otci. Na přímlovu Marie odpouští Bůh hříchy..

Modlitba jinocha k Nebeské Matce.

Ó Maria, hvězdo jitřní, sviť mi světlem svého příkladu a své přímlovy na mé pozemské pouti, kterou začínám. Provázej mne, neopouštěj mne, pomáhej mi. Neustaň, dokud mne nepřivedeš k Slunci Spravedlnosti, jímž jest Tvůj syn. S Ním a s Tebou se radovati toužím do věčnosti. Amen.

80. Svatý patron.

Milý hochu! Když křestní voda smývala s tvé duše skvrnu hříchu dědičného, tehdy také dostal jsi jméno světce, kterým se nazýváš a až do smrti nazývati budeš.

Člověk jest sláb a i když dospěje, podobá se jen jako rozumnějšimu dítěti, a proto dal mu Bůh jednoho ze svých andělů za pomocníka, rádce, ochránce a strážce v tomto životě a kromě toho dovolil, aby si člověk sám nebo svými zástupci z počtu svatých vyvolil ještě některého svatého za svého zvláštního pomocníka a ochránce. Tento světec, jehož jméno jsi na křtu svatém přijal, stal se tvým zvláštním opatrovníkem neboli svatým patronem.

Svatý patron tvůj přijmul úkol svůj rád a ochotně, plní ho věrně, přilnul k tobě, chrání tě, pečuje o tvé blaho tělesné i duševní, přimlouvá se za tebe u Boha, touží, abys jemu stále podobnějším se stával a konečně s ním a s Bohem v blaženosti nebeské věčně spojen byl.

Naopak zase jest tvou povinností, abys svému svatému patronu za jeho služby vděčným byl. K svému svatému patronu máš se modlívati, jej vzývati a o pomoc prositi.

Životopis svého svatého patrona máš znáti. Dbej, abys podrobného popisu jeho života

se dopátral, a životopis jeho čas od času znova si přečti.

Od svého svatého patrona uč se dokonalosti a ctnosti. Malíř, chce-li namalovati pěkný obraz, nebo sochař, chce-li vytesati hezkou sochu, používá k tomu vzoru. Člověk, chce-li dokonalým se státi, také si má zvoliti nějaký vzor, s něhož by se dokonalosti přiučil. Za takový vzor zvol si svého svatého patrona. Následuj jeho ctnosti, hlavně takové, v nichž zvláště vynikal. Hleď čím dále tím více jemu podobným se stávati.

Svému svatému patronu dělej vždy radost a nikdy zármutek, vždy čest a nikdy hanbu. Král Alexandr uslyšel, že v jeho vojsku také jeden voják Alexandr se jmenuje a že se tímto jménem velice honosí. Král vyptával se na chování onoho vojína a když uslyšel, že jest nepořádný a zhýralý, zavolał si ho a řekl mu: „Buď se tak chovej, abys jménu mému nedělal hanby, nebo jméno to odlož!“ Jak rmoutil by se také tvůj svatý patron, kdybys jeho jménu dělal hanbu!

Tvůj svatý patron byl kdysi také jen člověk chybám a pokušením podrobený, ale bojoval, až zvítězil. Následuj ho, bojuj — on tě v boji podporuje — snaž se vybojovati si korunu slávy věčné. To bude pro tvého svatého patrona nejvyšší odměnou a největší radostí

81. Půst.

Církev svatá nám předpisuje, abychom ustanovené posty zachovávali. Plň svědomitě tento příkaz, abys ukázal svoji víru, lásku a poslušnost k církvi. Zachovávej ho doma, v hostinci, v cizině, vždycky a všude. Nikdy ho zlovolně nepřestupuj.

Na Velký Pátek roku 1870 společnost rozmařilých mladíků v Paříži uspořádala hody, na nichž výhradně masité pokrmy se předkládaly. Učinila tak výslovně na potupu církevního přikázání. Posměšnými pozvánkami zvala k této hostině. Ale za několik neděl přešel této zpustlé společnosti smích. Paříž byla nepřátelským vojskem obležena, trhajícími granáty a dělovými střelami zasypána a vyhladověna. Šťasten byl, kdo zmocnil se alespoň kousku masa ze psa, kočky nebo krysy Bůh nebývá posmíván.

Pokrm, kterého požíváme, neposkvřňuje, ale poskvřňuje nás naše neposlušnost. Jísti není hříchem, ale neposlouchati a jísti, když jest to zakázáno, jest hříchem. Nezhřešili první rodiče jenom tím, že jedli, ale zhřešili proto, poněvadž přikázání božího neposlechli

Ninivetští postem usmířili Boha a dosáhli Jeho milosrdenství. Půst má provázen býti kající myslí. Postíme se v pátek, protože toho dne za naše hříchy Ježíš Kristus zemřel.

Kdo by se postil a současně hřešil, tomu ovšem půst neprospívá. Lev Veliký napsal: „Podstata postu našeho nezáleží jenom ve zdržování se od jídla, aniž se upírá tělu pokrm s prospěchem, jestliže se duše také od nešlechtností nezdržuje.“

Půst netýká se jenom masa, ale pokrmů vůbec, a může se týkati pití, kouření a zábavy.

Půst jakožto dobrý skutek, jest každý skutek sebezapření kajicnosti a umrtvování.

Půst prospívá nejen duši, ale i tělu. Právě lidé, kteří se nejvíce postili, byli nejzdravější a dosáhli nejvyššího věku. Líce mladíkův Israelských, kteří v Babyloně nechtěli požívatí masitých pokrmů královského stolu, byla krásnější a plnější než mládencův ostatních, kteří masa požívali. Světec Jeroným, který se tolik postil, dosáhl věku 100 let. Poustevník sv. Antonín žil 105 let, sv. Pachomius 110, svatý poustevník Pavel 113 a sv. Romuald 120 let.

Mudrc Pythagoras požívání masa vůbec zapovídal. Slavný Newton, když sepisoval svůj velmi učený spis, byl živ toliko stravou rostlinnou. Chléb, zelenina a ovoce jest mnohem zdravější nežli maso.

Jako každá poslušnost bývá odměněna, tak také odměňován bývá křesťan, který přikázání církevního jest poslušen. Dochází již zde na

zemi odměny, a kroky jeho provází požehnání boží.

Svět svátek a post se v pátek,
nebude tvůj statek krátek.

82. Pokušení.

Lesem šel cizinec. Šel příjemnou travnatou cestou. Cesta byla stále méně ujezděná a stále více travou zarostlá. Konečně v lese rozcházela se na tři strany, a cizinec stanul na rozcestí nevěda, kterou cestou má dále jíti.

V tom kde se vzal tu se vzal, objevil se před ním slušně oděný muž a tázal se ho, kam jde. Cizinec mu smutně vyprávěl, že zabloudil v lese a že neví, kterou cestou má dále jíti. Neznámý muž soucitně ho vyslechl a ochotně nabídl se mu za průvodce. Nejkratší a nejpříjemnější cesta prý bude na levo lesní houštinou. Cizinec svěřil se jeho vedení. Šli.

Cesta byla stále méně ušlapána, a houštiny byly stále tmavší. Když byly v tmavém lese, kdež nikdo nikde nebyl, obrátil se pojednou průvodce na cizince a dlouhým nožem, který měl ukrytý v levém rukávě, ho probodl. Když sklesl probodený k zemi, oloupil ho o šaty a peníze, zatáhl mrtvolu do houštiny a utekl. Průvodce ten byl nebezpečný lupič.

Milý hochu! Jistě lituješ ubohého cizince, který se dal úlisným člověkem zlákat. Ale

příběh ten jsem vypravoval jen ku tvé výstraze a k tvému poučení, neboť onomu cizinci i ty snadno podobným státi se můžeš. Jak snadno cestou svého života přijdeš někdy na rozcestí a nebudeš věděti, kudy dále jíti máš! Jak snadno přijdeš do takových okolnosti životních, že budeš na vahách, máš-li se dáti cestou spásy nebo cestou hříchu! Snad i tobě objeví se úslužný, na pohled krásně oděný muž, který tě bude lákati na cestu nepravou, aby tě tam zničil! Mužem tím jest pokušení. Kdyby tě sváděl, nevěř! Kdyby úlisně mluvil, nedej mu sluchu! Kdyby příjemnou životní cestu nabízel a všechny požitky a radosti sliboval, nedej se oklamati! Věz, že na konec by tě zničil a nešťastným učinil.

Nikdy nedej se svésti s pravé cesty ctnosti a zavešti na nebezpečnou cestu hříchu. Pravá cesta jest cesta štěstí pozemského a věčného, a tuto cestu naznačují mezníky přikázání božích a církevních. Kdo touto cestou jde, jde cestou správnou, kdo s ní sejde, zabloudí a nedojde cíle.

Pokušení svésti chce s cesty pravé. Proto napomíná náš Spasitel: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení“

Jsou různé druhy pokušení, ale všechny můžeme seřaditi ve tři druhy, které se nazývají: Tělo, svět a ďábel. Proto také v modlitbě k Andělu Strážci každodenně se mod-

liš: „Tělo, svět, ďábla přemáhám“ Proto mluv pravdu a dle slov, která v modlitbě říkáš, také skutečně své tělo, svět a ďábla přemáhej.

Nebezpečný jest zloděj v domě, a nebezpečné jest pokušení našeho vlastního srdce. Potlačuj pokušení svých vlastních nezřízených myšlenek a žádostí. Zřídlo pokušení jest v nás, a proto zvláště opatrní býti musíme. Alexandr Veliký řekl: Vítěziti nad sebou jest největší vítězství.

Nedej se zlákat ke hříchu ani světem. Zlí lidé ve světě svádějí k nevěře, nemravnosti, nepoctivosti a k jiným špatnostem. Vystríhej se lidí zlých, aby tě nesvedli.

Také bojuj srdnatě proti onomu nepříteli, který již první naše rodiče svedl a který i našeho Spasitele na poušti pokoušel — proti ďáblu. Svatý Petr o něm dí: „Protivník váš, ďábel, obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil.“ Hlavně zbožné duše pokouší, poněvadž o bezbožných ví, že ti již jsou jeho. Kdyby ti vnukal různé špatné myšlenky a představy, přemoz ho. Po mši sv. se vždy vroucně s knězem modli, aby archanděl Michael zapudil satana a jiné duchy zlé, kteří ku zkáze duší světem obcházejí.

„Bojování jest život člověka na zemi“, povzdechnul si kdysi trpělivý Job. Bojovati musíme s pokušením.

Pokušení jsou sice nebezpečna, ale jsou potřebna. Kdyby nebylo pokušení, zdaž by byla ctnost zásluhou? Teprve ctnost, kterou jsme si vybojovali, má pravou cenu. Teprve v pokušení máme příležitost ukázat pravou lásku k Bohu. Pokušení také ukazuje naši vytrvalost v dobrém. Proto dí Tomáš Kemp.: „Ohněm zkouší se železo, a pokušením člověk spravedlivý.“ Týž světec dále takto krásně o Bohu píše: „Dvojím způsobem navštěvuji já vyvolence své: pokušením a potěšením. A dvoje naučení jim denně dávám: jedno, káraje jejich poklesky, druhé, napomínaje je k pokračování v ctnostech.“ Pokušením bývá člověk pokořen, očištěn a poučen.

Latinský básník Ovid napsal: „Odpírej počátkům zla, neboť pozdě lék se strojí, jestliže zlo dlouhým otálením bylo se rozmohlo.“ Snadněji uhasíme malou jiskřičku, než velký požár. Bojuj proti pokušení rozhodně již, jakmile se objeví. Nedopusť, aby nepřítel opanoval tvou mysl a tvé srdce — potom bys ho už nesnadno přemohl.

Bojuj a cvič se v boji již od svého mládí. Neříkej, že chrániti se budeš hříchu, až sestárneš. Věnuj již své mladé svěží síly Pánu Bohu a využij jich pro spásu své duše. Sv. Bernardin dí: „Směšným jest, kdo v mládí a v síle bojovati nechtěl a teprv pak až sestárnul a ani hýbati se nemůže, má býti veden

na bojiště.“ Mláďí vzlétej k výšinám! Bojui v pokušení a povznes se od země k nebi!

Nejlepší zbraní a výzbrojí k boji proti pokušení jest pevná víra. Svatý Pavel napomíná, abychom v tomto boji vzali především štít víry. Štítem, kterého za starých dob bojovníci ku své ochraně používali, zdržovaly a odrážely se nepřátelské střely. Svatá víra poskytuje ti proti všelikému pokušení ochranný štít. Albert Veliký takto dí: „Činí ti nástrahy duch nečistoty, tam visí štít čistoty, trápí tě ďábel pýchy, tam jest štít pokory, stihá-li tě ďábel závisti a nenávisi, viz štít lásky k bližnímu. Krátce: Zbroj proti všem útokům nám víra dává.“ Jako anděl Rafael vedl mladíka Tobiáše do Rages a ochraňoval ho před nebezpečenstvími na cestě, tak víra, průvodce to s nebe nám daný, ochraňuje a vede jinocha křesťanského úskalími nebezpečné pozemské pouti. Poslouchej hlasu jeho.

83. Vášeň.

Uměti panovati sám nad sebou jest největší umění. Car Petr Veliký jednou si povzdychl: „Ach, já ubožák! Ruskem vládnouti dovedu, sám sebou však nikoliv.“ V Písmě Svatém nechválí se silný muž, „který dobyl města“, ale muž, který dovede panovati nad myslí svou.

Kdo dovede ovládati své pudy, náklonnosti, náruživosti a vášně, jest mravně vyspělý člověk. Kdo jich ovládati nedovede, stává se jejich otrokem. Kdo dovede v kázni udržeti své myšlenky, žádosti, krotiti zlé vášně a je podříditi vnitřnímu nejvyššímu veliteli — svědomí, toho nemine koruna dokonalosti a slávy.

Přemáhej své vášně a odpírej jim. Sv. Tomáš dí: „Odpírajíce vášním, nalézáme pravý mír srdce, nikoli však sloužíce jim.“ Pustiti uzdu svým vášním znamená zničiti sebe. Nedovol vášním, aby přerostly ti přes hlavu, nýbrž potlačuj je už v začátcích. Spisovatel Ségur napsal: „Jestliže hned s počátku s veškerou silou svého křesťanského svědomí tyto první jiskry nečistého ohně neudusíš, pak jsi v kratičkém čase, v několika měsících, snad v několika nedělích ztracen. Jsi-li jednou zasvěcen do hanebných neřestí, musíš s desateronásobným úsilím proti nim se na odpor postavit a je potírat, než kdybys je znal jen z doslechu. Znáti je takovým způsobem, jest již neštěstí; ale znáti je ze zkušenosti, následkem hrozného hříchu, jest mnohem větší ještě neštěstí.“

Nedovol, aby tvé srdce ovládnula vašeň nemravnosti, nebo vašeň zlosti, vašeň pomstychtivosti, vašeň hry a jiné vášně, které škodí tělu i duši.

Znal jsem rolníka, který byl vášnivý lovec

zvěře. Jednou jel na pole pro ječmen, ale že v brázdě brambor spatřil ležeti zajíce, nechal potah státi u pole a běžel domů pro pušku, aby zajíce střelil. Zajíce sice dostal, ale mezi tím zmokl mu svázaný ječmen na poli, čímž mu povstala mnohonásobně větší škoda.

Každá vášeň jest škodlivá! Proto všecky vášně své potlačuj a ovládej. Jeden muž pravil, že se tomu tak dobře můžeme naučiti, jako se můžeme naučiti počtům nebo latině.

84. Jdi, ukaž se knězi!

Když jednou deset mužů malomocných prosilo Pána Ježíše, aby je uzdravil, řekl jim: „Jděte, ukažte se kněžím“ I stalo se, když šli, že očištěni jsou.

Jako nemocné tělo potřebuje lékaře a léku, tak také nemocná duše potřebuje lékařského ošetřování. Nemocí duše jest hřích, místo, kde se duše očišťují, jmenuje se zpovědnice, a lékařem od Krista ustanoveným jest kněz. Ve zpovědnici léčí se malomocenství duše. Proto ke zpovědnici spěchej často, chceš-li duši svou před nemocemi uchrániti, ale spěchej sem vždy co nejdříve, jakmile jsi byl tak nešťasten a do těžkého hříchu jsi upadl.

Svatá zpověď jest ustanovení božské. Pán Ježíš řekl svým apoštolům a jich nástupcům: „Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim,

a kterýmž zadržíte, zadržány jsou“ V dobách apoštolských přicházeli křesťané k apoštolům vyznávající hříchy své, a od té doby byla tato svátost v Církvi katolické vždycky a bude až do skonání světa.

V prvních dobách křesťanských chodili křesťané často k svaté zpovědi. Ale když později vyskytly se případy, že někteří katolíci svatou zpověď delší dobu opomíjeli, dala církev sv. na IV. sněmu lateránském zvláštní přikázání, že máme alespoň jednou za rok se zpovídati a v čas velikonoční Velebnou Svátost Oltářní přijmouti. Kdo by tohoto přikázání neuposlechl, dopouští se těžkého hříchu.

Ať jsi, můj hochu, kdekoliv, doma nebo v cizině, zdráv nebo nemocen, spravedlivý nebo hříšný, vyplň tuto svoji velikonoční povinnost každý rok. Pro naši krajinu rozšířila církev svatá dobu k velikonoční svaté zpovědi od popeleční středy do slavnosti Nejsvětější Trojice Boží. V době této, která trvá přes čtvrt roku, můžeš, budeš-li jen chtít, jistě vždy najít den, který bys výslovně věnoval očistění své duše. A ani tohoto dne nežádá Bůh na tobě celého — za hodinu obyčejně vyplníš tento rozkaz církve také. Jak zbolelo Spasitele srdce, když se v zahradě Getsemanské vrátil k svým apoštolům a našel je ani spí. S jakým zármutkem pronášel slova: „Tak-liž jste nemohli

jediné hodiny bdíti se mnou?“ Věnuj alespoň jednu hodinu své duši a svému Spasiteli úplně, a vzdychty v životě svatou velikonoční zpověď vykonej. Nechť nemusí se Spasitel rmoutiti také nad tebou!

Chceš-li však dokonalým se státi, choď k svaté zpovědi častěji. Křesťanská dokonalost jest výsledkem jenom častých a dobrých svatých zpovědí. Vyvol si zkušeného zpovědníka, pokud možno trvale jednoho, učíš ho svým lékařem, soudcem, rádcem a přítelem, otevři mu celé své srdce, všecky své hříchy, svá pokušení a pochybnosti, své slabosti, náruživosti a náklonnosti, nezatajuj ničeho, ukaž všechny své skvrny, obtíže i nesnáze, otaž se ho, popros ho o radu, viny své nezmenšuj ani nezveličuj, vzmuž se, přemoz svoji slabost, potlač nepravý stud, překonej svoji pýchu, a vykonej u něho pokud možno alespoň každý měsíc dobrou svatou zpověď. Myješ se každý den, převlékáš čisté prádlo alespoň každý týden, koupáš se snad každý měsíc — tak o čistotu svého těla pečuješ — a o čistotu své nesmrtelné duše nechtěl bys míti péče podobné? Nebuď podoben dítkám, které se nechtí mýti, a pláčí, jestliže se mají koupati. Jsi již muž a nikoliv nerozumné dítě.

Choď k svaté zpovědi tím častěji, čím většímu pokušení k hříchu jsi vystaven. Svatá

zpověď uchrání tě hříchův a dodá ti duševní síly.

Když bys poklesl, neboj se návratu. Vstaň, a řekni si se synem marnotratným: Půjdu k otci svému a řeknu: Otče, zhřešil jsem! Spisovatel Weiss ve svém „Mudrosloví života“ dí „Vyznávaje se ze hříchů kajicně, nejsi už spravedlivým, ale na každý způsob přestáváš býti špatným“ Již pohanský mudrc Seneka napsal: „Přiznávati se ke svým chybám jest znamením zdravého rozumu“ Cicero pravil: „Vyznání jest hřešícím lékem“. Přiznání se jest začátkem polepšení se. Písmo svaté dí: „Spravedlnost začíná, jakmile se někdo obviňuje“. Anglický vrchní soudce lord Russel of Killowen napsal do časopisu „Times“: „Za šedesát let svého života, počítám-li od té doby, kdy jsem počal choditi k sv. zpovědi, byl jsem u sv. zpovědi více než 1700krát, zpovídal jsem se stům rozličných kněží, a nikdy jsem nepoznal nic nepravého ani škodlivého. Vždy jsem věřil, že kněz má moc ve jménu Božím hříchy odpouštěti. Jsem katolík. Ale přesvědčil jsem se, že povinnosti, které sv. zpověď na mně vyžaduje, totiž dobré zpytování svědomí a upřímná lítost nad hříchy, jakož i rozhodnutí, hříchu se již nedopustiti, když jsem dobře je konal, vždy mi bylo užitečno“.

V důležitých okamžicích života vykonej zpověď generální neboli životní. Zahrň v celek

buď všechny své zpovědi od mládí svého už vykonané a zopakuj je, neb alespoň zpovědi od poslední generální zpovědi. Vykonej sv. zpověď generální nežli půjdeš třeba na vojnu, nežli přijmeš svátost stavu manželského, vykonej ji v milostivém létě, v čas missií a zcela jistě ji vykonej, dopřeje-li ti k tomu Pán Bůh své milosti, na smrtelné posteli jakožto celkový účet s Pánem Bohem z celého tvého života.

Přeji ti z celého srdce, aby duše tvá, nežli vykročí s tohoto světa na věčnost, byla bílá a čistá jako paprsek slunce, a aby mohla zaujmouti místo ve stáncích věčných

85. Hody lásky.

Jsi mlád, stojíš uprostřed lidí, kteří snad málo dbají o Boha a spásu svých nesmrtelných duší, a proto potřebuješ posily. Jako tělo tvé bez dobré výživy nemůže se dostatečně vyvinouti a nabýti trvalého zdraví, tak také ani duše tvá nemůže obstáti bez pokrmu. I duše potřebuje potravy a posily, aby byla silná, zdravá a schopná věčného života vyvolených Páně.

Jako duše jest daleko vznešenější nežli tělo, tak také i její pokrm jest daleko vznešenější pokrmu tělesného. Pokrmem duše jest sám Syn Boží se svým tělem i se svou duší, s božstvím i člověčenstvím pod způsobou posvěcené hostie přítomný.

Týž Pán zve tě k těmto hodům lásky stále ku všem lidem všech věků ze svatostánku volaje: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím“ Poslechni hlasu nebeského hostitele, který tě k nebeské hostině volá a pozvaným sama sebe za pokrm předkládá. Choď rád ku svatému přijímání.

Nepochybuj nikterak a nikdy o skutečné, podstatné přítomnosti Kristově pod viditelnými způsobami, neboť o nich sám Kristus Pán řekl: „Totoť jest tělo mé“ a poručil kněžím, aby totéž na jeho památku konali. Choď rád do kostela navštívit svého Spasitele, jenž dnem i nocí ve svatostánku s námi dlí. O průvodech s Velebnou Svátostí, jako na Vzkříšení a Boží Tělo, chovej se tak, jak se chovati máme u přítomnosti Nejvyššího Pána. Když nese kněz Velebnou Svátost k nemocnému, poklekní a pokloň se Kristu Svátostnému.

Rád přiklekej svatou zpovědí očištěn k oltáři, abys pokrmem andělským nasycen byl. Kristus Pán sám řekl: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm“ Týž Kristus pravil: „Vezměte a jezte“ Ve svatém přijímání sám Bůh se snižuje, aby povýšil člověka. Srdce, jež přijímá Boha, stává se svatostánkem. Větší lásky nikdo nikdy nevymyslíl a neukázal, nežli jest ta, že sám Syn Boží se nám za pokrm podává.

Raduj se, tvůj Pán jest ochoten státi se tvým hostem, pokrmem, těšitelem, přítelem . . . Očisti srdce své lítostí, vyzdob je vírou, nadějí a láskou, přijmi Pána v pokoře . . . Velká chvíle, když přichází Pán Kéž srdce tvé v této vznešené chvíli rozhoří se vždy láskou, jako hořela srdce učedníků jdoucích do Emauz, když se k nim Pán připojil. Díky tobě, dobrý Ježíši, horliteli pro duše, který sestupuješ s nebe, abys oblažoval ubohé pozemšťany a je radostí nebeskou již na zemi obveseloval. Neskonale díky Tobě, že Jsi Nejsvětější Svátost ustanovil. Tomáš Kempenský dí: „V této svátosti uděluje se milost duchovní, nahrazuje se duši milost ztracená a navrácuje se jí spanilost hříchem porušená“.

Církevním příkázáním jsi vázán alespoň jednou za rok, a to v době mezi popeleční středou a slavností Nejsvětější Trojice ke stolu Páně přistoupiti. Neopomeň nikdy v životě této své velikonoční povinnosti vyplniti. Věz, že Pán Ježíš pravil: „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života“

Ale máš-li pravou lásku k Pánu Ježíši, kterak bys mohl spokojiti se přijímati ho jenom jednou za rok? Koho milujeme, po tom i toužíme. Přijmi jeho láskyplného pozvání a súčasni se Hodů často — alespoň každý měsíc. Sv. Karel Boromejský napsal:

„Tělo krmíme několikrát za den a duši bychom měli krmiti pouze jednou za rok?“ Časté svaté přijímání jest každému křesťanu prospěšno a potřebno. Sv. František Sales. krásně o tom píše: „Jsou dvojí lidé, kteří potřebují sv. přijímání; dokonalí, by se v dokonalosti udrželi, a nedokonalí, aby k dokonalosti přišli; silní, aby neseslábli, a slabí, aby sesílili. Přijímejte tedy často“

Časté sv. přijímání jest právě pro jinocha, v jehož nitru bouří vášně a náklonnosti ke hříchu, zvláště potřebno. Jest to nejbezpečnější a nejúčinnější vychovatelský prostředek. Slavný vychovatel zanedbaných hochů, Don Bosco, který asi 200.000 rozpustilých hochů vychoval na řádné lidi, používal ve výchově častějšího svatého přijímání, a to s plným zdarem. Většina hochů jeho péči svěřených chodila k svaté zpovědi a svatému přijímání každý týden. Chceš-li býti člověkem a dokonalým mužem, čiň podobně .

Ovšem jenom dobré svaté přijímání prospívá. Proto hled' vždy, abys přijímal jen po dobré přípravě a jen do srdce prostého těžkých hříchův. Nikdy nebuď podoben člověku, o němž dí svatý apoštol, že „jí sobě odsouzení, jelikož nerozsuzuje těla Páně“ Nikdy nepožívej Pokrmu svatokrádežně jako Jidáš, který ústy přijímal, ale srdcem zrazoval.

Nemůžeš-li přijímati skutečně, přijímej alespoň duchovně. Spasitel touží, abychom

my toužili po něm. Jsi-li na mši svaté a nepřijímáš-li skutečně, vzbud' po kněžském přijímání touhu po Spasiteli. I když jsi doma při práci a víš, že v kostele se mše svatá slouží, tuto touhu vzbud' a také přijímáš duchovně.

Máš sebe jistě rád a proto blízkosti Kristovy využij co nejlépe ve svůj prospěch. Když jest Bůh s člověkem spojen, tehdy nejspíše vyslyší i jeho modlitby. Sv. Alfons Lig. praví, že modlitby, které konáme po svatém přijímání, mají mnohem větší cenu nežli jiné, poněvadž jsou posvěceny přítomností Kristovou. Zůstaň po svatém přijímání vždy alespoň čtvrt hodiny v kostele, a asi takto v duchu se modli: „Můj dobrotivý Ježíši, děkuji Ti, že Jsi ke mě přišel, a slibuji Ti, že už nikdy Tě nebudu žádnými hříchy hněvati, ale že budu ctnostný, nábožný a mravný. Uděl mi své požehnání, aby se mi v životě dobře dařilo, dej mi zdraví, rozum, sílu a všem podnikům mým zdar.“ Podobným asi způsobem se po svatém přijímání můžeš v duchu modliti.

Den svatého přijímání jest den svatý a proto ho neznesvěcuj nikdy světskými zábavami. Tomáš K. o dnu onom praví: „Varuj se zbytečných řečí, zůstaň o samotě a těš se s Bohem svým, neboť máš toho, kterého ti ani celý svět odnítí nemůže!“

86. Doslov.

Přijmi, milý Václave, tuto hrst rad a zkušeností, jež ti podávám na životní cestu. Snad si myslíš, že psáti jest snažší než konati, a poroučeti lehčí než poslouchati, ale až budeš starší, poznáš a uznáš teprve, že tvůj děd radil ti dobře a dobře s tebou smýšlel. Poslechni jenom těchto rad a učíš je vodítkem svého života. Slyšel jsem jednou dva výměnkáře takto si stýskati: „Kdybychom byli v mládí věděli co nyní víme, všelicos bychom byli jinak v životě dělali; ale říkáme-li to mladým, vysmějí se nám.“ Nezhrdej tímto prostým dárkem, který ti odkazuji. Jestliť to málo, maloučko, ale jiného nemám, co bych ti odkázati mohl.

Mohl bych ti ještě všelicos připsati. Víím dobře, že kniha tato nevyčerpává všeho, co dospívající jinoch věděti má, ale domnívám se, že přece obsahuje věci nejhlavnější, nejdůležitější a nejpotřebnější. Také jsem nechtěl, aby byla příliš objemna, neboť očekávám, že si ji dáš svázati a že ji s sebou stále v kapse budeš nositi.

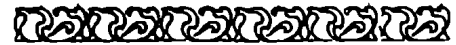
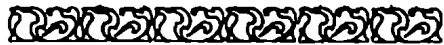
Nechci, abys ji jenom přečetl a na vždycky odložil. Přeji si, abys znova a znova se k ní vracel, jednotlivé články znova a znova si předčítal a o nich uvažoval.

Můj dobrý hochu! Víím, že máš vnímavé srdce a že chceš býti šťasten. Přeji ti štěstí

z plna srdce a modlím se, aby ti Pán Bůh všeho v hojnosti dával. Budeš-li se mými radami řídit, o tvoji budoucnost se nebojím. Můj duch bude tě provázeti i tehdy, kdy již tělo mé snad v hrobě bude tlíti.

Na konec tě prosím, abys také pamatoval na mne ve svých modlitbách. To bude mojí nejlepší odměnou. A nyní tedy již vykroč s Pánem Bohem na životní pout. Odhodlaně a beze strachu! Poklekni ještě a přijmi od svého děda, který ti dává na cestu životem své požehnání, křížek na čelo: Ve jménu Otce † i Syna † i Duchà Svatého. † Amen.

O B S A H.

	Strana		Strana
1. Úvod	3	31. Ještě nikdo nelitoval, že byl zdvořilý	100
2. Cíl	5	32. Co na srdci, to na jazyku	104
3. Čas	7	33. Lepší jest poslušnost než oběti	106
4. Jaro života	9	34. O vděčnosti	109
5. Volba stavu	12	35. Šetrnost	113
6. Budoucnost	15	36. Trbělivý Job	115
7. Práce	16	37. Naděje	120
8. Povinnost	19	38. Vrchol ctností	123
9. Zákon	22	39. Lakomec	128
10. Pořádek	25	40. Závist	130
11. Šaty	27	41. Hněv	133
12. Zdraví	24	42. Lenivý služebník	136
13. Vzdělání	33	43. Nenadávej!	138
14. Četba	38	44. Klení	140
15. Společnost	44	45. Nikdy se nerouhej!	142
16. Společenský mrav	50	46. Příklad	145
17. Čest	52	47. Mluv pravdu	147
18. Svědomí	57	48. Chlubivost	150
19. Soucit	59	49. Sázky	152
20. Důslednost	62	50. Nepokradeš	154
21. Opatrnost	64	51. Domov	159
22. Zázračná mast	69	52. Vlastenectví	161
23. Spravedlnost	71	53. Veřejný život	166
24. Statečnost	73	54. Spolky	169
25. Mírnost	76	55. Veselá mysl	172
26. Lilie bílá	79	56. Zábava	175
27. Tichost	85		
28. Skromnost	88		
29. Klíč k srdcím lidským	92		
30. Uctivost	95		

	Strana		Strana
57. Tanec . . .	177	71. Církev	. 210
58. Čertovy obrázky	180	72. Duše . .	. 214
59. Kouření . .	184	73. Zbožnost	216
60. Arabská pověst	186	74. Modlitba	218
61. Chytrá žena	187	75. Kostel	221
62. Marnotratný syn	189	76. Neděle	. 223
63. Dluh . . .	190	77. Poutě	. 226
64. Moudrý rozsudek	192	78. Růženec . .	229
65. Byt . . .	194	79. Nebeská Matka	231
66. Nevěsta	195	80. Svatý patron	. 234
		81. Půst . . .	236
		82. Pokušení	. 238
67. Bůh	. 201	83. Vášeň	242
68. Víra 203	84. Jdi, ukaž se knězi	244
69. Pověra . .	205	85. Hody lásky	248
70. Náboženství	. 207	86. Doslov	253

